

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN COVID-19 SALGIN SÜRECİNDE
UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERHAN GÖZÜYUKARI

DANIŞMAN

DOÇ.DR. HÜLYA ÇELİK

HAZİRAN 2022

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN COVID-19 SALGIN SÜRECİNDE
UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERHAN GÖZÜYUKARI

DANIŞMAN
DOÇ.DR. HÜLYA ÇELİK

HAZİRAN 2022

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Erhan GÖZÜYUKARI

ÖN SÖZ

Toplumların kalkınabilmesi, insanların yaşadığı topluma ayak uydurabilmesi, insanların kişisel, mesleki, sosyal ve kültürel alanda gelişebilmeleri için eğitilmeleri gereklidir. Bu eğitim imkânını her ülke kendi şartları doğrultusunda yetkili kişiler, kurumlar, örgütler aracılığıyla vatandaşlarına sağlamaktadır. Hızla gelişen ve değişen dünyamızda eğitim ve öğretim sistemleri de ister istemez bu değişime ve gelişmeye ayak uydurmak durumunda kalmıştır. Teknolojinin ve bilimin her alana olduğu gibi eğitime de hızlı bir şekilde uyum sağlaması, salgın sürecinde eğitim-öğretim sisteminin uzaktan eğitim yöntemi ile devam etmesini sağlamıştır. Bu uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin süreci nasıl yönettiğinin, öğrencilerin ve ailelerin bu süreçte nelerle karşılaştıklarının, yaşanan aksaklıkların ya da gelişmelerin neler olduğunun ortaya çıkarılması ve bunlara çözüm önerileri geliştirilmesi hem sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine hem de uzaktan eğitime katkı sağlayacaktır. Bu amaçla Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve Sosyal Bilgiler dersinin durumunu tespit etmek için bu çalışma yürütülmüştür.

Bu çalışma sırasında akademik anlamda bana yol gösteren ve destek veren değerli danışman hocam Doç. Dr. Hülya ÇELİK' e canı gönülden teşekkür ederim. Ayrıca pes ettiğim anlarda beni cesaretlendirerek daha güçlü devam etmemi sağlayan, tecrübeleri ve önerileriyle bakış açıma yön veren, ne zaman arasam beni hiç geri çevirmeyen, Arş. Gör. Alperen ÇALIŞKAN'a, Sait Faik Abasıyanık Ortaokulu öğretmenlerinden Erkan ÇAVUMİRZA, Necati MANTAR ve Erkan BOZKAN'a çok teşekkür ederim. Çalışmalarım sırasında, büyük bir sabır gösteren, bana her zaman yardımcı olan, sevgili eşim Kadriye GÖZÜYUKARI' ya ve beni hayata bağlayan yavrularım Ali Kağan, Bilge Kağan ve Zeynep Berra' ya sonsuz teşekkür ediyorum.

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN COVID-19 SALGIN SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Erhan GÖZÜYUKARI, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Hülya ÇELİK

Sakarya Üniversitesi, 2022.

Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları Sakarya ilindeki devlet ve özel ortaokullarda görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma verilerine ulaşmada derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile görüşmeler çevrimiçi Zoom uygulaması kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanarak betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre sosyal bilgiler öğretmenleri, uzaktan eğitim ile birlikte dijital teknolojiyi kullanma yeterliliklerinin arttığını, görsel ağırlıklı kazanımların daha kalıcı olduğunu, öğrencilerin dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeylerinin çok iyi olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenleri, olumlu görüşler ileri sürmelerine rağmen büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitimin sosyal bilgiler dersinin işlenişini olumsuz etkilediği, öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulamadığı, derslere yeterli katılımın sağlanamadığı, ölçme ve değerlendirmenin yeterli olmadığı, öğrencilerin akademik başarı yönünden olumsuz etkilendiği ve de uzaktan eğitimde değerlerin kazandırılmadığını belirtmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri, uzaktan eğitimde çevrimiçi uygulamalardan en çok Zoom ve EBA'yı kullandıklarını bildirmişlerdir. Özel okulların bu süreci daha sağlıklı yürüttükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri, uzaktan eğitimdeki derslerde soru-cevap, düz anlatım ve sunuş yolu ile öğretim yöntemlerini tercih ettiklerini; sanal tur etkinliklerinin ise derse olan ilgiyi arttırdığını belirtmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenleri, bazı öğrencilerin bu süreçte bilgisayar gibi teknolojik araçlara ve internete erişim sıkıntısı yaşadıklarını, içe kapanma, sosyalleşememe, dijital bağımlılığın artması gibi olumsuzluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak uzaktan eğitimin sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencileri üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu, sosyal bilgiler dersinin salgın sürecinde verimli

işlenmediği ancak çevrimiçi derslerde kullanılan farklı etkinliklerin sosyal bilgiler dersine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Uzaktan Eğitim, Covid-19 Salgını, Sosyal Bilgiler

ABSTRACT

EVALUATION OF SOCIAL STUDY TEACHERS' OPINIONS ON DISTANCE EDUCATION DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

Erhan GÖZÜYUKARI, Master's Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hülya CELİK

Sakarya University, 2022.

In this study, it is aimed to reveal the views of Social Studies teachers on distance education during the Covid-19 epidemic process. In the research, basic qualitative research design, one of the qualitative research approaches, was used. The participants of the research consist of 30 Social Studies teachers working in public and private secondary schools in Sakarya. In-depth interview technique was used to reach the research data. Interviews with Social Studies teachers were conducted using the online Zoom application. The data of the research were collected with a semi-structured interview form and analyzed with the descriptive analysis method. According to the research findings, Social Studies teachers stated that their proficiency in using digital technology increased with distance education, visual gains were more permanent, and students' level of knowing and using digital technology was very good. Although Social Studies teachers put forward positive opinions, the majority of them stated that distance education negatively affects the teaching of Social Studies course, healthy communication with students cannot be established, sufficient participation in classes is not provided, measurement and evaluation are not sufficient, students are negatively affected in terms of academic success and values cannot be gained in distance education. Social Studies teachers reported that they mostly use Zoom and EBA among online applications in distance education. It has been found that private schools carry out this process more effective. Social Studies teachers stated that they preferred teaching methods through question-answer, direct expression and presentation in distance education courses; they stated that virtual tour activities increased the interest in the lesson. Social Studies teachers stated that some students experienced difficulties in accessing technological tools such as computers and the internet during this process, and that they experienced negativities such as introversion, inability to socialize, and increase in digital addiction. As a result, it was concluded that distance education has negative effects on Social Studies teachers and students, Social

Studies lesson was not taught efficiently during the epidemic, but different activities used in online lessons contributed positively to Social Studies lesson.

Keywords: Social Studies Teacher, Distance Education, Covid-19 epidemic, Social Studies

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem durumu.....	1
1.2. Araştırmanın amacı ve önemi	3
1.3. Sınırlılıklar	4
BÖLÜM II.....	5
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1.1. Eğitim	5
2.1.2. Covid-19 ve eğitim.....	6
2.1.3. Sosyal bilgiler öğretimi	9
2.1.4. Uzaktan eğitim	11
2.1.5. Sosyal bilgilerin uzaktan eğitimle verilmesi.....	13
2.2. İlgili araştırmalar	14
2.2.1.Yurt içinde yapılan araştırmalar.....	14
2.2.2.Yurt dışında yapılan araştırmalar	17
BÖLÜM III.....	22
YÖNTEM.....	22
3.3. Veri toplama araçları.....	25

3.4. Verilerin toplanması ve analizi	25
3.5. Geçerlilik ve güvenilirlik	28
BÖLÜM IV	29
BULGULAR	29
4.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecindeki deneyimlerine dayanarak uzaktan eğitimi nasıl değerlendirdiklerine yönelik bulgular	30
4.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimdeki derslerini planlama ve işleyişleri ile ilgili bulgular	32
4.2.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini planlayışlarına yönelik bulgular	32
4.2.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerine yönelik bulgular	35
4.2.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlere yönelik bulgular ...	36
4.2.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde ders materyallerinin tasarlanması ve seçimine yönelik bulgular	38
4.2.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere yönelik bulgular	40
4.2.6. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde yaptıkları farklı uygulamalara yönelik bulgular	42
4.2.7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde sanal turları kullanıma yönelik bulgular	44
4.2.8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davetine yönelik bulgular	45
4.2.9. Derslerin işlenişinde zamanın kullanımına yönelik bulgular	46
4.3. “Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim derslerindeki ölçme-değerlendirmeye yönelik bulgular.....	48
4.3.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerindeki ölçme-değerlendirmenin yeterliliğine yönelik bulgular.....	48

4.3.2.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde kullandıkları ölçme-değerlendirme araçlarına yönelik bulgular	50
4.3.3.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarısına yönelik bulgular.....	52
4.3.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde, değerlerin kazandırılmasına yönelik bulgular	53
4.3.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde, sosyal bilgiler dersi kazanımlarının kalıcılığına yönelik bulgular	56
4.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrenciler, veliler ve meslektaşlarıyla iletişimi ne yönelik bulgular	59
4.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine yönelik bulgular	63
4.5.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamalara yönelik bulgular	63
4.5.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamaların güvenliğine yönelik bulgular.....	64
4.5.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine yönelik bulgular.....	66
4.5.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilmeleri ve kendilerini geliştirmelerine yönelik bulgular	71
4.5.5. Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde öğrencilerinin teknolojiyi kullanabilme yeterliliğine yönelik bulgular	78
4.6. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik bulgular.....	82
4.6.1. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin sosyal bilgiler öğretmenlerine ve ailesine olan etkilerine yönelik bulgular	82
4.6.2. Sosyal bilgiler öğretmeni olarak, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrencilere olan etkilerine yönelik bulgular.....	85

4.6.3. Sosyal bilgiler öğretmeni olarak, Covid-19 salgın sürecinin neler öğrettiğine yönelik bulgular	89
4.6.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara yönelik bulgular	91
4.6.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerilerine yönelik bulgular.....	93
4.7. Sosyal bilgiler öğretmenleri Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yerinin ne olacağına yönelik bulgular	96
BÖLÜM V.....	99
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	99
5.1. Sonuç ve tartışma	99
5.1.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecindeki deneyimlerinize dayanarak uzaktan eğitimi nasıl değerlendirdiklerine yönelik sonuç ve tartışma	99
5.1.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin planlanmasına ve işlenişine yönelik sonuç ve tartışma	100
5.1.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim dersleri ile alakalı ölçme-değerlendirmeye dair görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma	104
5.1.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrencileriyle, velileriyle ve meslektaşlarıyla olan sosyal iletişimlerinin nasıl olduğuna dair görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma	106
5.1.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine dair görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma	107
5.1.6. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde yaşadığı sorunlara yönelik sonuç ve tartışma	110
5.1.7. Salgın sonrası sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yeri hakkındaki görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma	114
5.2. Öneriler	115
5.2.1. Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler	115

5.2.2.Gelecek araştırmalara yönelik neriler.....	116
KAYNAKÇA	117
EKLER	132

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri.....	24
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler	26
Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecindeki Deneyimlerine Dayanarak Uzaktan Eğitimi Nasıl Değerlendirdiklerine Dair Görüşleri	31
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin Planlanmasına Yönelik Etkileri Hakkındaki Görüşleri	33
Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişine Yönelik Etkileri Hakkındaki Görüşleri	35
Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Yaşadıkları Olumlu Ve Olumsuz Deneyimlere Yönelik Görüşleri ...	36
Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Ders Materyallerinin Tasarlanması Ve Seçimine Yönelik Görüşleri	38
Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Kullandıkları Yöntem Ve Tekniklere Yönelik Görüşleri.....	41
Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Yapılan Farklı Uygulamalara Yönelik Görüşleri.....	42
Tablo 10. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Sanal Turların Kullanımına Yönelik Görüşleri	44
Tablo 11. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Uzman Kişilerin Derslere Çevrimiçi Olarak Davet Edilmesine Yönelik Görüşleri.....	45
Tablo 12. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde, Zamanın Kullanımına Yönelik Görüşleri.....	47
Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerindeki Ölçme-Değerlendirmenin Yeterliliğine Dair Görüşleri	48
Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Kullandıkları Ölçme-Değerlendirme Araçları Hakkındaki Görüşleri	50

Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin, Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarısına Yönelik Görüşleri	52
Tablo 16. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Değerlerin Kazandırılması Hakkındaki Görüşleri	54
Tablo 17. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Kalıcılığı Hakkındaki Görüşleri	56
Tablo 18 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Öğrenciler, Veliler Ve Meslektaşları İle Olan İletişimine Dair Görüşleri.....	59
Tablo 19. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde Kullandığı Çevrimiçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri.....	63
Tablo 20. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Kullandığı Çevrimiçi Uygulamaların Güvenliğine Yönelik Görüşleri.....	64
Tablo 21. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Teknolojiyi Kullanabilme Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşleri	67
Tablo 22. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Var Olan Teknolojileri Kullanabilme Ve Kendilerini Geliştirme Yönündeki Görüşleri.....	72
Tablo 23. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Öğrencilerinin Teknolojiyi Kullanabilme Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşleri	78
Tablo 24. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Ve Ailesine Olan Etkilerine Yönelik Görüşleri.....	83
Tablo 25. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Olarak, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Öğrencilerine Olan Etkileri Hakkındaki Görüşleri.....	85
Tablo 26. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinin Neler Öğrettiğine Dair Görüşleri.....	90
Tablo 27. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Yaşadığı Sorunlara Yönelik Görüşleri	92

Tablo 28. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Yaşadığı Sorunlara Dair Çözüm Önerilerine Yönelik Görüşleri.....	93
Tablo 29. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Süreci Bittiğinde Sosyal Bilgilerde Uzaktan Eğitimin Yerinin Ne Olacağına Dair Görüşleri.....	96

SİMGELER VE KISALTMALAR

CD-ROM	: Compact Disc Read-Only Memory(Kompakt Disk - Salt Okunur Bellek)
CIA	: Central Intelligence Agency (Merkezi İstihbarat Teşkilatı)
COVID-19	: Corona Virus Disease 2019
DYK	: Destekleme ve Yetiştirme Kursları
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
GB	: Gigabayte
ID	: Identity (Kimlik)
LGS	: Liselere Geçiş Sistemi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS	: National Council of Social Studies(Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi)
ODSGM	: Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü
OECD	: Organization For Economic Co-Operation And Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	: Televizyon
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
Vb	: ve benzeri
vs	: vesaire
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
Web	: World Wide Web (Dünya Çapında Ağ)
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem durumu

Sosyal bilgiler dersi, hayatı ve toplumsal yaşam kurallarını öğretene, yaşanan çevreyi, ülkeyi ve dünyayı tanıtan, geçmiş ile bugün arasında bağ kuran bir derstir. Sosyal bilgiler dersi çevresine duyarlı, haklarının ve sorumluluklarının farkında olan, tarihini, kültürünü ve değerlerini bilen ve koruyan nesiller yetiştirmeyi amaçlar.

İnsanları belirlenen hedef ve amaçlara göre yetiştirme süreci olan eğitim, yaşam boyu devam etmektedir (Fidan, 2012). Eğitim sistemimizin temel amacı, değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılmaktadır (MEB, 2018).

Hedeflenen bu amaçlar, okul çatısı altında belli bir plan dâhilinde gerçekleştirilmek istenmektedir. Ancak bazen hayatın olağan akışı çeşitli nedenlerle, beklenmedik doğal afetlerle, salgınlarla, savaşlarla olumsuz etkilenebilir. Bu olumsuzluklardan en çok etkilenen eğitim-öğretim kurumlarıdır. Eğitim-öğretim faaliyetleri kesintiye uğrayabilir ve devletler eğitim-öğretime ara vermek zorunda kalabilirler. Bu gibi durumlarda gerek eğitimciler gerek yöneticiler eğitim-öğretimin aksamaması, öğrenme kayıplarının yaşanmaması için her türlü önlemleri almaya çalışırlar. Bu önlemlerin başında yüz yüze eğitime ara vermek ve de uzaktan eğitime geçmek önemli bir seçenek olmuştur.

Dünyada bilim ve teknoloji, geçmişten günümüze sürekli gelişme göstermekte, özellikle de içinde bulunduğumuz bu çağda çok hızlı ilerleme kaydetmektedir. İnsanoğlu geliştirdiği bilişim teknolojisini ulaşım, iletişim, sağlık, güvenlik, eğitim olmak üzere birçok alanda uygulamıştır ve de uygulamaya devam etmektedir. Teknolojik gelişmeler ve yenilikler sorunların çözümünü de bir anlamda kolaylaştırmaktadır. Teknolojinin eğitimde kullanılması ve geliştirilmesi ile “uzaktan eğitim” kavramı ortaya çıkmıştır.

Birtakım nedenlerden dolayı, uzaktan eğitime başvurmak kaçınılmaz olmaktadır (Kırık, 2014). Uzaktan eğitim; yüz yüze eğitimi yürütme imkânlarının olmadığı zamanlarda, eğitim faaliyetlerinin çevrimiçi ortamlarda sağlandığı bir öğretim yöntemidir (Alkan, 1987).

Uzaktan öğretim, sanal iletişimi sağlayan kanallar üzerinden; telefon, tablet, televizyon, internet, video, bilgisayar, vb. araçlarla sunulan; öğrenci ile öğretmenin fiziksel olarak farklı ortamlarda senkron ve asenkron bir araya gelerek gerçekleştirilmesidir (Toprakçı, 2017). Uzaktan eğitim, fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadan gerçekleştirilen eğitimidir (Uzunboylu ve Tuncay, 2012).

Çin'in Wuhan şehrinde baş gösteren daha sonra da tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını sonrası Türkiye'de 11 Mart 2020'de ilk vaka ortaya çıkmıştır. Bu küresel salgın ülkeleri eğitim, ekonomik, siyasi, sosyal, kısacası her alanda etkilemiştir. Bu etki alanlarından biri ve de en önemlisi eğitimidir. Salgının görüldüğü birçok ülke yüz yüze eğitime ara vermek durumunda kalmıştır. Türkiye'de 14 Mart 2020 tarihinden itibaren üniversiteler ve MEB'e bağlı tüm okullarda yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Salgının seyri tehdit edici boyutlara ulaşma riskine karşı ülkemiz bir dizi önlem almıştır. Eğitim-öğretim sürecinin kesintiye uğramaması için uzaktan eğitime geçilmiştir. İlk zamanlar TRT ve EBA TV Kanalları aracılığıyla asenkron olarak eğitim verilmiştir. Daha sonra EBA platformu üzerinden 8. ve 12. Sınıflara ders öğretmenleri ile canlı dersler başlamıştır. 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bu şekilde bitirilmiştir. 2020 yılının Eylül ayında Türkiye'deki bütün öğrenciler aynı anda EBA üzerinden canlı derslere bağlanmaya çalışınca aşırı yoğunluktan dolayı EBA'ya girilememiştir. Daha sonra Zoom uygulaması ile canlı dersler yapılmaya başlanmıştır. Yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu uzaktan eğitime geçiş bütün öğretmenleri, tüm kademedeki öğrencileri, velileri, yöneticileri kısacası toplumu her alanda etkilemiştir. Özellikle bu salgın ile herkes evlere kapanmıştır. İnsanların birbirleriyle olan yüz yüze iletişimi azalmıştır. Toplumsal birlikteliğin sağlanması, sosyalleşmenin olması, toplumsal kuralların benimsenmesi için öğrencilere iletişim, sosyal katılım, empati, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme gibi temel becerileri ve dayanışma, saygı, sevgi, yardımseverlik gibi değerleri kazandırmak, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Yine öğrencilere çalışmanın toplum hayatındaki önemini kavratmak, meslekleri tanıtmak, yaşadığı çevreyi tanımasını sağlamak, yaşadığı çevredeki ve ülkesindeki doğal kaynakların önemini kavratmak, bu kaynakları etkili ve verimli bir şekilde nasıl kullanılacağını öğretmek, sürdürülebilir bir çevre anlayışını kazandırmak sosyal bilgiler dersinin amaçları arasındadır (MEB, 2018).

Covid-19 salgını başlamadan önce sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrencileri ile yaptıkları tarihi gezilerle, belirli gün ve haftalar programları ile sınıf içerisindeki yöntem ve tekniklerle, sosyal bilgiler dersinin amaçlarını gerçekleştirebilme imkânı bulabiliyorlardı. Uzaktan

eğitime geçiş ile bütün bunların ne ölçüde gerçekleştirildiğini belirlemek için sosyal bilgiler ğretmenlerinin görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu araştırmada sosyal bilgiler ğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

1.2.Araştırmanın amacı ve nemi

Uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan, ğrenci ve öğretmenlerin evrimii olarak eğitime ulaşma imkânının olduğu, zaman ve mekân esnekliğinin sunulduğu, karşılıklı iletişimin ğretim teknolojileri ile etkin kullanıldığı bir ğretim şeklidir. Uzaktan eğitim, ülkemizde özellikle son yıllarda yükseköğretim kurumlarında hızlı bir şekilde yaygınlaşmış ve de uygulanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın dijital eğitim platformu EBA 'nın alt yapısı 2012 yılında hazırlanıp uygulanmaya konulmuştur. Fakat EBA üzerinden uzaktan eğitim sürecinde eğitim-ğretim faaliyetlerinin bileşenlerini evrimii ortamlarda bir araya getirerek ders işlenmesine olanak sağlayan, canlı ders uygulamasına Covid-19 salgını sürecinde zorunlu olarak geçilmiştir. Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılan COVID-19 salgını Türkiye'yi de etkisi altına almıştır. Bu salgın Türkiye'de her alanda bir değişikliğe zorlamıştır. Bunların başında da eğitim gelmektedir. Zamanla artan vakalar sonucunda MEB, 16 Mart 2020 tarihinde eğitim ve ğretim faaliyetlerinin uzaktan olmasına karar vermiştir. 2019-2020 eğitim ğretim yılı verilerine göre örgün eğitim kurumlarındaki 1 milyon 120 bin civarında öğretmene ve de 18 milyon civarında öğrenciye sahip Millî Eğitim Bakanlığı da eğitim-öğretimin etkili olabilmesi için dijital teknolojiler aracılığıyla uzaktan eğitime geçmiştir (MEB, 2020).

Uzaktan eğitimin amacı doğrultusunda etkili bir biçimde uygulanmasında eğitim teknolojilerine ilişkin kaynak ve alt yapı imkânının yanı sıra eğitimin uygulayıcısı öğretmenler de çok etkilidir. Sosyal bilgiler öğretmenleri de bu eğitimin önemli bir parçasıdır. Bu bağlamda uzaktan eğitimi etkin bir biçimde gerçekleştirebilmeleri için sosyal bilgiler ğretmenlerinin teknolojik yeterlilikleri, dersin planlanışı, öğretmenin diğer paydaşlarla olan etkileşimleri, yaşadıkları psikolojik ve sosyal değişimleri, lme ve değerlendirmeyi nasıl yaptıkları, internete veya video eğitim veren tüm uzaktan eğitim uygulamalarına ulaşmaları konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi önemlidir.

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Araştırmada bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1-Sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimi nasıl değerlendirmektedir?
- 2- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimdeki derslerin planlama ve işleyiş ile ilgili görüşleri nelerdir?
- 3- Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinde ölçme-değerlendirmeyi nasıl yapmaktadır?
- 4-Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrencileriyle, velileriyle ve meslektaşlarıyla iletişimi nasıl olmuştur?
- 5-Sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri nasıldır?
- 6-Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitiminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
- 7-Sosyal bilgiler öğretmenleri Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yeri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3.Sınırlılıklar

Bu araştırma; 2020-2021 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinde devlet ve özel ortaokullarında görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeni ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.1. Eğitim

İnsanların hayatlarını devam ettirebilmesi, toplumsal yaşama uyum sağlayabilmeleri ve değişimlere ayak uydurabilmeleri için birtakım bilgi ve becerilere ihtiyacı olmuştur. Bu ihtiyaçlarını da diğer canlılarda olmayan öğrenme ve hayata geçirme özelliği ile gidermeye çalışmışlardır. İnsanlar bilgi birikimlerini zamanla geliştirip nesilden nesile aktarmıştır. İşte insanların elde ettikleri kazanımların, deneyimlerin, bilgilerin kısacası yaşantıların nesilden nesile sistemli bir şekilde aktarılması eğitim sayesinde olmuştur.

Toplumların kültürü, yaşayışı ve dini birbirlerinden farklı olduğu için eğitim anlayışları da farklıdır. Bu farklılık eğitim-öğretim alanında kendini göstermiştir. Geleneksel eğitim anlayışı zamanla değişim göstermiştir. Dünyada yaşanan son yüzyıllardaki teknolojik ilerleme eğitime yansımıştır. Örneğin ülkeler sanayi inkılabına geçince ister istemez eğitimin amacı da sanayi toplumunun ihtiyacı olan eğitimi vermek olmuştur.

Toplumlar, geçmişten günümüze kadar savaşlar, göçler, salgın hastalıklar, doğal afetler ekonomik krizler ve iklim değişiklikleri gibi birtakım uluslararası sorunlarla karşılaşmıştır. Yaşamış oldukları bu sorunlarla gerek birlikte gerekse bireysel olarak hareket ederek çözüm yolları bulmaya çalışmıştır. İnsanlar bir yandan bu tür olumsuzluklarla mücadele ederken bir yandan da ülkelerini geliştirmek için uğraşmıştır. Özellikle son elli yılda bilimsel ve teknolojik gelişmeler toplumda güvenlik, sağlık, eğitim, ulaşım, sanayi, iletişim gibi birçok alanın gelişmesini sağlamıştır. Teknolojinin bu denli gelişimi iletişim ve ulaşımın hızla ilerlemesi dünyayı bir anlamda küçültmüştür. Artık dünyanın herhangi bir bölgesinde yaşanan olumlu ya da olumsuz bir durum diğer ülkelere kolaylıkla sirayet edebilmektedir. Bu kolaylık eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim yolu ile bilginin saklanması, aktarımını ve sürdürülebilirliğini sağlamıştır.

Tarih boyunca bilim insanları farklı eğitim tanımları yapmıştır. Eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı

yardım etme, terbiye etmesidir (TDK, 2021). Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı olarak istendik yönde değişiklik meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1984) Bireyin yaşamı boyunca süren, okul dışında ve içinde hayatı boyunca sahip olacağı deneyimlerdir (Varış, 1994). Eğitim, daha önceden belirlenmiş hedeflere göre bireylerin davranışlarında ilerlemeler sağlayan planlı etkiler sürecidir (Oğuzkan, 1993). Eğitim, bireyleri belli hedeflere yönelik yetiştirme aşamalarıdır (Fidan, 2012). Bu yapılan tanımlardan da anlaşıldığı gibi eğitim-öğretim faaliyetlerinin başarılı olabilmesi için insan odaklı ve planlı olması, istendik davranış değişiklikleri meydana getirmesi, çağa ve şartlara uygun olması gerekmektedir. Aynı zamanda eğitim-öğretim faaliyetlerinin uygulayıcıları olan öğretmenlerin de kendilerini yenilemeleri, çağa ayak uydurmaları, teknolojik gelişmelere kayıtsız kalmamaları gerekir. Kendini bu alanda geliştiren öğretmenler, okul ve okul dışı ortamlarda gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde daha etkili ve verimli olacaktır. Okullarda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetleri formal ve informal eğitim olarak gerçekleştirilmektedir (Fidan, 2012). Formal eğitim, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı ve belli aşamaları olan eğitimidir. Okullarda uygulanan eğitim formal eğitimidir. Okul dışında yapılan halk eğitim merkezinin açtığı kurslar, mesleki eğitim kursları ve orduda asker yetiştirme de formal eğitimlere örnektir. Okul dışı formal eğitimin özellikleri kısa süreli olması, yaşlara göre gruplandırılmaması, ihtiyaç oldukça yapılması ve belli konularla sınırlandırılmamasıdır. Okul dışı formal eğitim, okul eğitimini devam ettirmek ve insanları yaşam boyu eğitmek gibi görevleri yerine getirir. Türkiye’de uygulanan formal eğitim örgün ve yaygın eğitim şeklindedir. Okullarda verilen eğitim ise örgün eğitimidir. Okul dışında halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, resmi ve özel kurumlarda verilen hizmet içi eğitim kursları yaygın eğitim sistemini oluşturur. Yaygın eğitim bir bakıma örgün eğitimin tamamlayıcısı gibidir (Fidan, 2012). İnformal eğitim, yaşam içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Amaçlı ve planlı değil, gelişigüze'dir. Çocuklar oyun oynarken, gençler akran gruplarıyla etkileşirken belli bir plan ve program olmadan yardımlaşmayı, dayanışmayı, iş birliğini, kuralları, değerleri benimsemeyi öğrenir sosyalleşir. Bu tür öğrenmeler toplum içinde kendiliğinden oluşur. Uzaktan eğitim ise formal eğitimin okul dışı alanlarda gerçekleştirilmiş halidir.

2.1.2. Covid-19 ve eğitim

Covid-19 salgını, 2019 yılının Aralık ayında Çin’in Wuhan şehrinde kaynağı bilinmeyen, solunum yolu ile bulaşan bir hastalık olarak başlayıp, sonrasında tüm dünyayı etkisi altına

almıştır (WHO, 2020). Covid-19 salgını, virüs kaynaklı solunum yolu hastalığı olarak ortaya çıkmakta ve çevreye yayılmaktadır (İnce ve Evcil, 2020). Dünya Sağlık Örgütü hastalığın hızlı yayılmasından ve insanları küresel çapta etkilediği için 11 Mart 2020 tarihinde “salgın süreci” olarak ilan etmiştir (WHO, 2020). Salgın sürecinin ilanından sonra ülkeler birtakım önlemler almaya çalışmıştır. Küresel çapta birçok ülkede salgın süreci ile toplumsal endişe, stres ve kaygı oranları artmaya başlamıştır (Lin, 2020). Dünya genelinde birçok ülke kısıtlamalara giderek sınırlarını kapatmış, sokağa çıkma yasağı ilan etmiş ve eğitim öğretim faaliyetlerini uzaktan yürütme kararı almıştır. UNESCO’ya (2020) göre küresel çapta 696 milyon öğrenci yüz yüze eğitime ara vermiştir. Okulların kapanmış olması eğitimde eşitlik açısından zorlu bir sürece girildiğini göstermektedir (Giannini ve Lewis, 2020).

OECD’nin salgın süreciyle ilgili hazırladığı “The State of School Education One Year into the COVID Pandemic” adlı rapora göre, Covid-19 salgını artık küresel bir sorun haline gelmiştir (OECD, 2021). Aşı bulunana kadar ülkelerin birtakım önlemler alarak salgının yayılma hızını azaltması gerekmiştir. Alınan önlemlere sosyal mesafe kurallarına uymak, büyük toplantı, gösteri, vb. faaliyetlerin önüne geçmek, sınırları kapamak, eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü kurum ve kuruluşların çalışmalarına ara vermek örnek olarak gösterilebilir. Raporda ayrıca eğitim alanında büyük kayıplar yaşandığı da ifade edilmiştir. Yine rapora göre eğitim alanında oluşan kötü tablodan en fazla etkilenenler maddi imkânları zayıf olan ailelerin çocuklarıdır. Online olarak yapılan eğitim faaliyetlerine erişim sıkıntıları da eğitimde oluşan kötü tabloyu etkilemektedir. Yayınlanan bu raporun en önemli amacı eğitim alanındaki kötü gidişi durdurabilmek için eşgüdümün sağlanmasıdır. Raporda salgın sürecinde eğitim öğretim faaliyetlerinin stratejik olarak iyi hale gelebilmesi için dikkat edilmesi gerekenler şu şekilde sıralanmıştır; öğretmen, öğrenci ve veli arasında işbirliğinin sağlanması, bu kişiler arasında koordinasyonun ve kontrolün güncel tutulması, öğrencilere her türlü rehberlik hizmetinin sağlanması, salgın süreci kurullarıyla iş birliği içerisinde sağlıklı eğitim öğretim ortamlarının oluşturulması, öğretim programlarının güncellenmesi ve önemli konulara öncelik verilmesi, salgın süreci sırasında oluşan zayıf eğitim ortamının ortaya çıkardığı sorunların üstesinden gelebilmek için salgın süreci sonrasına telafi programların hazırlanması, öğrencilerin teknolojik altyapıya ulaşabilmelerinin sağlanması ve onları dijital ortamda karşılaştıkları kötü durumlara karşı önlemlerin alınması, eğitim öğretim ortamları için çevrimiçi ortamların yeterli olmaması durumunda alternatif kaynakların kullanımı, salgın süreci sürecine uygun ölçme değerlendirme yöntemlerinin bulunması ve okullara yeterli maddi kaynağın ayrılması (OECD, 2020).

UNESCO'nun "COVID-19 Education Response: How Many Students Are at Risk of Not Returning to School? Advocacy Paper" adlı raporuna göre küresel salgından etkilenerek kapatılan okullar, insanlar üzerinde ekonomik maliyetlere ve birtakım sosyal etkilere sebep olmaktadır (UNESCO, 2020). Bu etki en fazla maddi durumu kötü olan ve savunmasız ailelerin çocuklarında görülmektedir. Bu kişiler için var olan eşitsizlik ortamı bu küresel salgınla daha da derinleşmektedir. Bazı temel ihtiyaçlarını okul vasıtasıyla sağlayan öğrencilerin beslenme sorunlarının ortaya çıkması, okulu bırakma oranlarının artma olasılığı, erken yaşta evlilik ve istismar oranlarının artma olasılığı, öğretmenlerin belirsiz bir durumun ortasında kalmış olmaları, özel kurumlarda görevli öğretmenlerin çoğunun işsiz kalması, anne ve babaların uzaktan eğitim ortamına karşı hazırlıksız olmaları, çoğu ebeveynin iş yerlerinde çalışmış olması ve bu durumdan dolayı öğrencilerin evde yalnız kalmasıyla kötü alışkanlıklar edinme problemini ortaya çıkarması, çevrimiçi ders ortamının kullanımında ortaya çıkan teknik sorunlar raporda değinilen önemli meseleler arasında yer almaktadır (UNESCO, 2020).

Hemen hemen tüm ülkelerin ortak problemine dönüşen Covid-19 salgını Türkiye'yi de etkilemiştir. Küresel bir salgın olan Covid-19 salgınına karşı Türkiye'de Mart 2020 tarihinde ilk vakanın görülmesiyle birlikte tüm yetkililer çeşitli önlemlerle salgının yayılma hızını kontrol altına almak istemişlerdir. Bu önlemlere bakıldığında uluslararası seyahat kısıtlamaları, toplu kullanım alanlarının kapatılması, eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle yapılmaya başlanması, belirli yaş gruplarına getirilen sokağa çıkma kısıtlaması alınan önlemlerden bazılarıdır (İnce ve Evcil, 2020).

Salgın sürecinden en fazla etkilenen sahalardan biri de eğitim-öğretimdir. Eğitim öğretim ortamları paydaşların toplu bir şekilde bir araya gelmesiyle faaliyetlerini yapan kurumlar olmasından kaynaklı olarak salgının hızlı bir şekilde yayılmasına neden olabilmektedir. Türkiye'de de yetkililer salgın sürecinin yayılma hızını minimize edebilmek, öğretmen ve öğrencilerin sağlığını koruyabilmek için Nisan ayında yapılacak olan ara tatili 16 Mart 2020 tarihiyle başlatıp ardından da uzaktan eğitime geçildiğini duyurmuşlardır (MEB, 2020)

Türkiye'de zorunlu olarak küresel salgından kaynaklı uzaktan eğitime geçiş için gerekli adımlar atılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2012 yılında kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden eğitim öğretim faaliyetlerine devam edilmiştir. TRT ile yapılan iş birliğiyle EBA TV kurulmuş ilkokul, ortaokul ve lise olmak üzere 3 farklı kanal üzerinden yayın yapmaya başlamıştır. Bu kanallardaki yayınlar her sınıf düzeyinde haftanın belirli gün ve saatlerine dengeli bir şekilde yerleştirilmiştir. Uzaktan eğitimin başladığı ilk haftalarda

öğretmen ve öğrenciler çeşitli uygulamalar üzerinden canlı ders yapmaya başlamışlar ve bu durum dijital güvenlik zafiyeti problemlerine neden olmuştur (Çubukçu, 2020). Daha sonra ise Millî Eğitim Bakanlığı tüm eğitim faaliyetlerini tek bir uygulamayla yani EBA ile canlı ders uygulaması şeklinde geliştirmiştir. Bu uygulamayla canlı dersler yapılmış, ödevler verilmiş ve bunların yanında öğrencilerin dersleri pekiştirebilmeleri için çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. EBA, Türkiye’deki temel ve orta öğretim seviyesindeki uzaktan eğitimin temel platformudur (Şeker, Özer ve Korkut, 2020)

2020-2021 eğitim öğretim yılı 31 Ağustos 2021 tarihi itibariyle uzaktan eğitim ile başlamış, 21 Eylül 2021 tarihinde okul öncesi ve 1. sınıflarla yüz yüze eğitime başlanmıştır (MEB, 2021). Diğer sınıf seviyelerinde uzaktan eğitime devam edilmiştir. Daha sonra 12 Ekim tarihinde ise kademeli olarak ilkokul 2, 3 ve 4. sınıf, ortaokul 8. sınıf ve lise 12. sınıflar yüz yüze eğitim öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Okullarda yüz yüze eğitimin başlaması için yetkililer birtakım önlemler almıştır. Sınıf mevcutlarının gruplandırılıp belirli günlerde okula gelinmesi, hafta içi bir günün temizlik günü olarak ayrılması ve o gün yüz yüze eğitim yapılmaması, maske takma zorunluğu bu önlemler arasındadır. Türkiye’de sonbahar aylarına girişle birlikte salgının tekrar hız kazanmasından dolayı salgının yayılımı artmış ve devlet yeni önlemler almak durumunda kalmıştır. Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan yeni önlemlerle beraber okullar, 20 Kasım 2021 itibariyle kapanarak yeniden uzaktan eğitim süreci başlamıştır.

2.1.3. Sosyal bilgiler öğretimi

Sosyal bilgiler dersinin içeriği ve önemi hakkında birçok tanımlamalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları: Sosyal bilgiler dersi, bireyin sosyalleşmesine yardımcı olması amacıyla; coğrafya, ekonomi, sosyoloji, felsefe, tarih, antropoloji, psikoloji gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının belirli bir plan ve program halinde sunan; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin tarihsel süreç boyunca incelendiği bir derstir (MEB, 2006).

Sosyal bilgiler, toplum ve insanla ilgili diğer bilimlerden de yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini tarihsel süreç içerisinde disiplinler arası yaklaşım ile ele almaktadır. Ayrıca globalleşen dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle zenginleştirilmiş, düşünen ve becerikli demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğan, 2000).

Sosyal bilgiler, insani değerleri korumak amacıyla oluşturulan demokratik bir toplum içerisinde bireyin rolünü inceleyen, insan ilişkilerini ve toplumsal olayları inceleyen bir alandır (Evans ve Brueckner).

Sosyal bilgiler, bireylerin vatandaşlık bilinci edinmesi için sanat, edebiyat ve sosyal bilimleri disiplinler arası bir yaklaşımla inceleyen bir çalışma alanıdır. Eğitim-öğretim programı içinde sosyal bilgiler, tarih, coğrafya, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji, sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanıdır. Sosyal bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, etkili kararlar verebilme yeteneklerini geliştirmek için insanlara yardımcı olmaktır (NCSS, 1993, Akt. Doğanay, 2008).

Sosyal bilgiler, sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin kullanılması için sosyal ve beşerî bilimlere ait kavramların disiplinler arası uyumudur. Bir öğretim alanı olarak, sosyal bilgilerin genel amacı, iyi bir vatandaş yetiştirmektir. Her düzeyde içeriğin çok büyük bir bölümünü sosyal ve beşerî bilimler oluşturur. Sosyal Bilgiler, disiplinler arası bir yapıya sahiptir. Bu yapı içinde sosyal ve beşerî bilimler, bir sosyal bilgiler etkinliği olacak şekilde, öğretim programındaki konulara uygun olarak entegre edilmektedir. Burada vurgulanan entegrasyon, sosyal bilgilerin doğasındaki en belirleyici özelliktir. Çünkü sosyal bilgiler, tarih, psikoloji, edebiyat, coğrafya, folklor ve felsefeden çok farklı olarak, bulguları ve sosyal bilimlerden elde edilen içerikleri belli bir amaçla entegre etmeye çalışan tek derstir (Barth, 1991).

Sosyal bilgiler, gelişen ve değişen dünyada problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla, sosyal ve beşerî bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri harmanlayarak kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2006).

2005-2006 eğitim ve öğretim yılında uygulamaya giren sosyal bilgiler programı ile öğrenciyi merkeze alan, konuları disiplinler arası anlayışla işleyen, öğrencilerde milli bilinç ve tarih duyarlılığı kazandıran bir ders amaçlanmıştır. Yeni sosyal bilgiler programı, bütünüyle davranışçı yaklaşımların ötesinde, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin mevcut deneyimlerini göz önünde bulundurarak, yaşama aktif katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir bakış açısı getirmiştir (MEB, 2005).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan dijital teknoloji aynı zamanda öğrencinin içerikle etkileşimini sağlamakta ve öğrenmeyi kalıcı hale getirmektedir. Derslerde kullanılan dijital araçlar, yardımcı araçtan çok kendi başına bir bilgi kaynağı rolünü almıştır. Bu bilgi kaynağı, öğretmenin önemini ortadan kaldırmaz ancak işlevlerini ciddi biçimde farklılaştırır. Özellikle teknolojik araçların eğitim-öğretim faaliyetlerinde yaygın bir duruma geçmesiyle birlikte, öğrencilerin bilgilenme performansında ciddi bir yükseliş gözlenmektedir. Bunun sebebi bilgiye erişimin kolay olması, zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması, bireysel farklılıklara duyarlı, sanal ve etkileşimli öğrenme yaşantılarını kolaylıkla sağlayabilmesidir (Giannini ve Lewis, 2020; Şimşek, 2004).

Sosyal bilgiler eğitiminde; fotoğraflar, haritalar, filmler, CD-ROM'lar, tarih ve sosyal bilgiler benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedya) ve hipermedya gibi araçlar, telekomünikasyon hizmetleri (internet gibi) olanaklar ölçüsünde dersin bir parçası olması da gereklidir. Yüz yüze eğitimde gezinin yapılamadığı alanlara, çevrimiçi ortamlarda sanal gezi yaptırılması öğrencinin çevresini, ülkesini ve de kültürünü tanıması açısından önemlidir (Mızrak, 2010).

21. yüzyılda, hızla gelişen ve değişen teknoloji, her alanda değişimi zorunlu kılmıştır. Bu değişim eğitim alanlarına da yansımıştır, dolayısıyla etkili ve bilinçli vatandaşların bu değişime göre yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu da öğretim programlarının değişen şartlara göre uyarlanması zorunlu kılmaktadır. Ülkemiz değişen konjonktüre göre eğitim sistemini 4+4+4 şeklinde revize etmiştir. Yine ulusal ve uluslararası değerlendirmelerdeki başarı sıralamaları programların değiştirilmesini de beraberinde getirmektedir. Bu gibi etkenlerden dolayı sosyal bilgiler programının da değiştirildiği ve geliştirildiği görülmektedir (Tay, 2017).

Öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, günümüzün teknolojik olarak hızla ilerleyen toplumunda iyi bir hayat sürmek için gereken 21. yüzyıl becerilerini veya yeterliklerini geliştirirken, kendilerini ve öğrenmelerini daha geniş bir otantik bağlamda görmeye ihtiyaç duyar (Lock ve Duggleby, 2017).

2.1.4. Uzaktan eğitim

Dünyada ve ülkemizdeki her şeyin gelişip değiştiği inkâr edilemez bir gerçektir. Buna bağlı olarak iletişim teknolojileri de çok büyük bir hızla değişip, gelişmektedir. Bilişim teknolojilerindeki bu akıllı değişim ve gelişim uzaktan eğitim sistemini de etkilemiştir.

Bu durum derslerde işlenen içerik çeşitlerinin de çoğalmasına neden olmaktadır. Şu ana kadar olan alışlagelmiş sınıf ortamında gerçekleştirilen eğitim sisteminde uygulanan materyal ve eğitim öğretim teknolojilerinin hemen hemen hepsi uzaktan eğitim sisteminde de uygulanabilmektedir. Uzaktan eğitim sisteminin başladığı ilk yıllara bakıldığında eğitim öğretim esnasında öğrencilere anlatılmak üzere konular görsel olarak desteklenmiş ve bunun yanı sıra görsel öğelerin bulunduğu yazılı metinlerden oluşturulmuştur (Gürses ve Demiray, 2009).

Uzaktan eğitim sistemi; uygulanan bilgiyi, beceriyi, kazanımı ve donanımı farklı yöntemle alma ve öğretme yöntemlerinden biridir. Ya da geniş bir bakış açısıyla tarif edilecek olursa birbirinden farklı yerlerdeki öğretici; bilgiyi, beceriyi, tecrübeyi ve alıcıya aktaran ve öğretici ve alıcı arasındaki etkileşimi teknolojinin desteğiyle kurdukları bir sistemdir (Yadigar, 2010).

Uzaktan eğitim, kişilerin kendilerinin seçtikleri yerlerde, diledikleri zamanda, diledikleri teknolojik araçlarla (bilgisayar, tablet akıllı telefon vs.) eğitim öğretim görmelerine olanak sağlayan bir eğitim türüdür. İnsanların bilgiyi aktaran kişiyle (öğretmen, öğretim elemanı, akademisyen vs.) aynı anda iletişim kurabilme gereksinimlerinin karşılanması en kolay yöntem olan görüntülü konuşma yöntemiyle de sağlanabilmektedir. En basit tanımıyla uzaktan eğitim bilgiye ihtiyacı olan kişiyle, bilgileri eksiksiz bir şekilde aktaracak kişinin farklı yerlerde olmalarına rağmen teknolojik iletişimle yapılan eğitim çeşididir. Uzaktan eğitim, birbirlerinden ne kadar uzakta olurlarsa olsunlar aynı amaç doğrultusunda hareket ederek bilgiyi aktaracak olan kişiyle, bilgiyi almayı bekleyen kişi genellikle bilişim teknolojilerinden herhangi birini(bilgisayar akıllı telefon tablet vs.) kullanarak eşgüdümlü olarak ilerlenen süreçtir. Öğreticiyle öğrenci birbirinden çok uzakta olabileceği gibi çok yakında da olabilirler. Uzaktan eğitimde her türlü dış etkiden uzak bir etkileşim olması her iki taraf için de eğitimin verimi ve kalitesi için de oldukça önemlidir (Bozkurt, 2017).

Uzaktan eğitim: Bilgiyi ve beceriyi öğrenmek isteyen bireylerle, bilgiyi ve beceriyi aktaracak öğretici farklı yerlerde oldukları için karşılıklı etkileşimin bilgisayar, tablet, akıllı telefon, televizyon, internet, video konferans vb. araçların kullanılmasıyla uygulanan bir eğitim türüdür. Bu eğitim sistemi, öğrencilere diledikleri zaman diliminde, arzu ettikleri mekânda istedikleri eğitimi alabilme fırsatı sunmaktadır (Koçdar, 2006).

Uzaktan Eğitim: Bireylerin kendi öğrenme tarzında ve hızında, klasik eğitim modelinden farklı bir şekilde esnek ve zaman kısıtlaması olmadan uygulanan bir eğitim tarzıdır (İşman, 2011).

Uzaktan Eğitim: Öğretmen ve öğrencilerin fiziksel olarak birbirlerinden ayrı olduğu, yüz yüze yapılan eğitim yerine daha çok teknolojiye yararlanılarak oluşturulan eğitim türüdür (Johnson, 2003).

Uzaktan Eğitim: Zamana ve mekâna bağlı olmaksızın teknolojinin yardımıyla eğitim öğretim faaliyetlerinin yapıldığı senkron ve asenkron olarak yapılabilen eğitim sistemidir (Durmuş ve Baş, 2017).

2.1.5. Sosyal bilgilerin uzaktan eğitimle verilmesi

Bir görsel bazen binlerce kelimeyle anlatamayacağımız kadar etkili olabilir. Derslerde kullanılan görsellik ya da beş duyuya hitap eden etkinlik anlaşılabilirliği artırmaktadır. Bunun yanında eğitim öğretim faaliyetlerinde dijital teknolojilerinden yararlanılması, öğrencileri aktif dersi de interaktif bir duruma getirmektedir. İnternette bir şeyler araştırmak, bilgileri saklamak, daha sonra gerektiğinde bilgisayardan bu bilgileri tekrar etmek bilgisayar desteği ile mümkün olabilmektedir. Yaparak yaşayarak öğrenmede daha çok sayıda duyu organının öğretim sürecine katılması söz konusudur. Yaşantılarda daha çok duyu organının yer alması eğitim sürecini olumlu yönde etkiler ve öğrenilenleri daha kalıcı hale getirir (Arslan, 2007). Bilgisayar destekli eğitimde öğretmenlerin rehber konumunda bulunmaları, öğrencilere pek çok konuda öğretmenden bağımsız hareket ederek bilgilerini geliştirme imkânı sağlamaktadır. Öğrencilerin bilgilerinin saklanmasına ve ihtiyaç anında ulaşmasına yardımcı olur. Bireysel öğrenmeyi mümkün kılar. Öğrencilerin bilgilere aktif olarak ulaşmalarını sağlayan bu yöntem, aynı zamanda bilgilerin kalıcılığını da artırmaktadır (İzci, 2006).

Sosyal bilgiler dersinde teknolojinin derse entegre edilmesi, bilgisayar destekli olarak işlenmesi, sosyal bilgiler öğretimini olumlu etkilemektedir. Sosyal bilgiler dersi ile ilgili çok fazla dijital materyaller, içerikler ve yazılımlar hazırlanmıştır. Bunlar web2 araçları, dijital platformlar, çeşitli yayınevleri tarafından hazırlanmış e içeriklerle ders anlatımları, sanal müze uygulamaları, 3D Mekânlar, Google Earth gibi programlardan oluşmaktadır. EBA uygulamaları içinde ayrıca, elektronik ortama aktarılmış ders içerikleri ile her sınıf düzeyine göre düzenlenmiş eğitim portalları da bulunmaktadır. Fakat bunların düzenli bir şekilde öğrencilere sunulması da önemlidir (Yerli, 2018).

2.2. İlgili araştırmalar

Bu bölümde Covid-19 salgın sürecindeki uzaktan eğitim ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1.Yurt içinde yapılan araştırmalar

Shaikh ve Özdaş'ın (2022) Uzaktan Eğitim Sürecinde İngilizce Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz adını taşıyan ve İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan araştırması sonunda araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimde teknolojik birçok sorunlarla karşılaştıkları, uzaktan eğitim sürecine adapte olmak için çaba sarf ettikleri, öğrencilerin ders başarılarını ve motivasyonlarını artırmak için bir dizi hazırlık ve eğitsel doküman paylaşımı yaptıkları, ancak bu süreci etkili ve verimli bulmadıkları tespit edilmiştir.

Tanta (2021), Salgın Sürecinden Kaynaklı Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Derslerine Yönelik Öğretmen Görüşleri adını taşıyan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan araştırması sonucunda yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime tercih edildiği ve okulların açık tutulması gerektiği, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin katılım sorunu, ölçme ve değerlendirmeye yönelik yaşanan sorunların öğretmenlerin yaşadıkları temel sorunlar olduğu tespit edilmiştir.

Akgül (2021), Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Salgın Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri adını taşıyan araştırma sosyal bilgiler öğretmenleri, ortaokul öğrencileri ve ortaokul öğrenci velileri üzerinde, salgın sürecindeki uzaktan eğitim faaliyetlerinin araştırılması sonucunda: Katılan öğrencilerin arkadaşlarını, öğretmenlerini ve okul ortamını çok özledikleri, yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha yararlı olduğu, karşılaşılan en önemli sorunun bağlantı problemi ve sağlıksız iletişim olduğu tespit edilmiştir. Katılımcı öğretmenler tarafından uzaktan eğitimde yaşanan sorunların öğrencilerin odaklanamaması, öğrenci kontrolünün zorlaşması, altyapı ve teknik araç-gereç eksikliği olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan veliler tarafından uzaktan eğitimin en önemli avantajının virüsten korunaklı, sağlıklı bir ortamda eğitim-öğretime katılmaları, en önemli sorunun ise bağlantı ve internete erişim probleminin olduğu tespit edilmiştir.

Çelik (2021), Biyoloji Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri adını taşıyan lise biyoloji öğretmenlerinin katıldığı araştırma sonuçlarına göre ev koşullarında hem öğretmen hem ebeveyn olmanın zor olduğu, uzaktan eğitime öğrenci katılımında gerek alt yapı yetersizliği gerekse öğrencilerin isteksiz oluşundan dolayı sürecin yürütülmesinde zorluk yaşandığı; avantaj olarak da öğrencilerle dijital araçlar sayesinde devamlı iletişimde olunması ve görsel-işitsel eğitim materyallerinin kullanılması olduğu tespit edilmiştir.

Yenerer (2021), Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Sınıf Öğretmenleri Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi adını taşıyan sınıf öğretmenlerinin katıldığı araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerinde kendilerini yetkin gördükleri; öğretmenlerin çoğunun bu süreçte gerekli teknolojik araçları kullanmada kendilerini yatkın ve içerik hazırlamada kendilerini yeterli buldukları; uzaktan eğitimde sınıf yönetimi, iletişim, uzaktan eğitimi öğrenciye göre özelleştirme ve özellikle TV derslerine yönelik olumsuz görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmada da uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha zor bir süreç olduğu sonucuna varılmıştır.

Adak (2021), COVID-19 Salgın Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Deneyimlerinin İncelenmesi adlı bilişim öğretmenleriyle yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin; eğitimin durmadan devam etmesi, derslerde zamanın etkili yönetimi, rahat/esnek ortamın olması, sınıf yönetiminin kolaylığı, katılımcıların mesleki tecrübelerini arttırması yönünde olumlu görüşler ortaya koydukları; bunun yanında öğrenci imkânsızlıkları, düşük ders katılımı, derslerde rahat iletişimin olmaması, kazanımlara ulaşamaması, uygulama yapmanın zorlukları, ölçme değerlendirme sorunları, kameraların açılmaması, kısıtlı sosyalleşme, kalabalık sınıflarda sınıf yönetimi zorluğu, jest ve mimiklerin (beden dili) aktif kullanılmaması, müfredat yetersizlikleri, mesai kavramının kalmaması, sağlık sorunları, internet alt yapı sorunları ve teknik aksaklıklar şeklinde olumsuz görüşleri olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların tamamının Zoom programını kullandıkları, uzaktan eğitimde geleneksel eğitime göre öğretmenlerin daha fazla materyale ulaşabildikleri, uzaktan eğitimde soru-cevap ve anlatım tekniklerini daha çok kullanıldığı tespit edilmiştir.

Balaman ve Tiryaki (2021), Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri adlı öğretmenlerin katıldığı çalışmaya göre, Millî Eğitim Bakanlığının sunduğu imkânların yeterli olduğu, eğitim sisteminin bu süreçte hazırlıklı olduğu, dijital platformların yerli yazılım olmasının bir ihtiyaç olarak görülmediği

tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra bu süreçte ölçme-değerlendirme sıkıntılarının yaşandığı, öğrencilerin teknik altyapı ve imkânlar açısından eşit koşullarda olmadığı, öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı ve öğrencilerin derse devamlarındaki olumsuzluklar önemli sorunlar olarak tespit edilmiştir.

Kavuk ve Demirtaş (2021), COVID-19 Salgın Sürecinde Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Yaşadığı Zorluklar adlı, öğretmenler üzerinde yapılan araştırmaya göre öğretmenlerin, bu süreçte karşılaştıkları sıkıntıların başında öğrencilerin bilgisayar, telefon, tablet gibi teknolojik aletlere ulaşma açısından sıkıntı yaşadıkları ve internet bağlantı problemleriyle çok fazla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu durumun sonucunda fırsat eşitsizliği, EBA sisteminin yetersizliği, öğrencilerin derse aktif katılamamaları, velilerin sürece fazlasıyla dâhil olamadıkları tespit edilmiştir.

Keskin, Şentürk, Ömer ve Dursun (2021), Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Problemler: Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Örneği adlı, sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinde yapılan araştırmaya göre öğretmenlerin uzaktan eğitimde en çok öğrenciden kaynaklı sorunlar yaşadıkları; bu sorunların öğrencilerin derse katılmaması, derslere gereken önemi vermemesi, öğrencilerin motivasyon eksikliği, iletişimsizlik olduğu; uzaktan eğitim sürecinde veli kaynaklı problemler de yaşandığı; ilgisiz velilerin büyük problem olduğu; ayrıca öğretmenlerin süreç kaynaklı sorunlar yaşadıkları da tespit edilmiştir.

Pişken (2021), Sınıf Öğretmenlerinin Salgın Nedeniyle Uygulanan Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri (İstanbul ili Esenyurt ilçesi örneği) adlı, sınıf öğretmenleri üzerinde yapılan araştırmaya göre uzaktan eğitim için planlanan kurs ve programların giderek artması gerektiği, bu kurs ve programlara katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim öğretim faaliyetlerine daha kolay alışacakları tespit edilmiştir.

Bakioğlu ve Çevik (2020), COVID-19 Salgın Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri adlı, fen bilimleri öğretmenleri üzerinde yapılan araştırmaya göre uzaktan eğitim sürecinde internet imkânlarının yeterli düzeyde olmadığı, öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulamadığı, derslere katılımların az olduğu, okul idaresinin verdiği iş ve işlemlerde zorlandığı; uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi derslerde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin, dijital materyallerin farklılıkları, uzaktan eğitimde müfredatı ve laboratuvar/atölye etkinliklerini tamamlayamama gibi kaygılar yaşandığı; bunun dışında hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim ile yapılmasının bu süreçleri olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Uyar (2020), Covid-19 Salgın Sürecinde Türkiye’de Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Durumu ile İlgili Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri adlı, sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinde yapılan araştırmaya göre uzaktan eğitimde öğrenme veriminin yüz yüze eğitime göre düşük olduğu ve uzaktan eğitimin öğrenciler arası fırsat eşitsizliğini ortaya çıkardığı; öğrenciden dönüt alınamadığı, ders takibinde zorlanıldığı, uzaktan eğitimde öğrencilerin derslere katılımının genel olarak düşük olduğu, öğretmenlerin dersleri EBA ve Zoom programları üzerinden verdiği, derslerde daha çok düz anlatım yönteminin ve soru-cevap tekniğinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bulut (2020), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretiminin Uzaktan Eğitim Yolu İle Yapılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi adlı, öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmaya göre, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin bir alternatifi olmadığı, öğrenme-öğretme faaliyetlerinin yüz yüze eğitimde uzaktan eğitime göre daha işlevsel olduğu tespit edilmiştir.

Çakın ve Akyavuz (2020), Covid-19 Süreci ve Eğitime Yansıması: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi adlı, öğretmenler üzerinde yapılan araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitimde iletişim sorunlarının en çok yaşanan sorun olduğu, öğrencilerden geri dönüt alınamaması, velilerin sorunların çözümü için yeteri kadar destek olamaması/olmaması bu sürecin olumsuzlukları olarak tespit edilmiştir.

Mercan (2018), Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri ve Hazır Bulunuşlukları adlı, öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaya göre öğrencilerin yarısının çevrimiçi derslere katılmaya istekli oldukları; katılımcılar tarafından tekrar etme, kendi hızında ve birebir öğrenme, rahat ve esnek bir öğrenme ortamı, teknolojiyi etkin kullanma ve öğrenmeye destek olması şeklinde olumlu dönütler alındığı; olumsuz olarak ise aktif katılamama, teknik problemler, devam zorunluluğunun olmaması ve etkileşimin örgün eğitime oranla az olduğu tespit edilmiştir.

2.2.2.Yurt dışında yapılan araştırmalar

Izmagambetova, Roza, Kenzhekhan, Tursynay ve Raissa’nın (2022) Kazakistan’da yapılan, “İlköğretim Öğrencilerinin Çevrimiçi Eğitim Sürecinde Değerlendirilmesi Sorunu” [The Problem Of Evaluating Primary School Students İn The Online Education Process] adlı çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin çevrimiçi eğitimde değerlendirilmesi sorununu öğretmen görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçladıkları, öğretmenlerin yüz yüze eğitimi

uzaktan eğitime göre daha avantajlı olarak gördükleri, uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme alanında karşılaştıkları sorunları teknik sorunlar, iletişim sorunları, yöntem sorunları ve öğrenci sorunları olarak sınıflandırdıkları, sorunlara çözüm olarak teknik destek, iletişim desteği, uygun yöntemin seçilmesi ve öğrencilerin motive edilmesini önerdikleri tespit edilmiştir.

Rathor (2022), Hindistan’da yapılan, “Covid-19 Sırasında Online Eğitimin Etkisine İlişkin Öğrenci ve Öğretmenlerin Perspektifleri” [Students' and Teachers' Perspectives on the Impact of Online Education During Covid-19] adlı çalışmada, kolej ve üniversitelerdeki öğretmen ve öğrencilerin online eğitime yönelik görüşleri araştırılmış. Bu araştırmaya göre teknik kaygılar, şüphelerin netleştirilmesi, pratik konuları anlamada zorluk vb. gibi nedenlerden dolayı öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ve öğretimden memnun olmadıkları, öğrencilerin zamanı kullanma açısından çevrimiçi öğrenme konusunda memnun oldukları; çevrimiçi öğretme ve öğrenmenin ilerleyen zamanda daha da cazip hale geleceği ve çok gelişeceği sonuçlarına ulaşıldığı tespit edilmiştir.

Nawastheen, Shifaan ve Bisthamy (2022), Sri Lanka’da yapılan, “Karantina Döneminde İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Öğretme Ve Öğrenme Faaliyetlerine (RTLA) Yönelik Algıları” [Primary School Teachers Perceptions Towards The Remote Teaching And Learning Activities (RTLA) During Lockdown Period In Sri Lanka] adlı bu çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin RTLA’ya yönelik algısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Sonucunda ankete katılanların çoğu tarafından internete erişmek için mobil geniş bant ve ön ödemeli servislerinin tercih edildiği; öğrencilere ulaşılması için Whatsapp ve Zoom programlarının kullanıldığı; katılımcıların çoğu tarafından uzaktan öğretim ve öğrenme faaliyetlerinin ilköğretimdeki öğrencilere uygun olmadığı; uzaktan öğretim ve öğrenme faaliyetleri için veli desteği alma, internete ve cihazlara erişim konusunda zorluklarla karşılaşıldığı; ankete katılanların %98’inin uzaktan öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi için yetkililerden herhangi bir eğitim almadıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Anthony, Zhu ve Nower (2021), Çin’de yapılan, “Eğlence ve Okul Performansı ve Katılım için Etkileşimli Teknoloji Kullanımının İlişkisi” [The Relationship of Interactive Technology Use for Entertainment and School Performance and Engagement: Evidence From a Longitudinal Study in a Nationally Representative Sample of Middle School Students in China] adlı bu çalışma ile Çin’deki ulusal düzeyde temsili olan 9,949 ortaokul öğrencisinin (%48 kız) eğlenceyle ilgili etkileşimli teknoloji kullanımının miktarı ile okul katılımı ve performansı arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Sonucunda öğrencilerin yaklaşık

%40'ının etkileşimli teknolojiyi okul günlerinde eğlence/okulla ilgili olmayan etkinlikler için ve %62'sinin hafta sonları eğlence/okulla ilgili olmayan etkinlikler için kullandığı, çok düzeyli karma modeller, eğlence/okulla ilgili olmayan etkinlikler için teknolojinin aşırı kullanımının, bir yıl sonraki tüm sonuçlarla önemli ölçüde, olumsuz bir şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Rashed ve Hanipah (2021), Malezya'da yapılan, “Malezya'daki COVID-19 Salgını Sırasında İslami Eğitim Öğretmenleri Arasında Öğretme ve Öğrenmeye İlişkin Zorluklar ve En İyi Uygulamalar” [Challenges And Best Practices Of Teaching And Learning Among Islamic Education Teachers During The COVID-19 Salgın süreci in Malaysia] adıyla çevrilebilecek olan çalışmada, öğretmenler tarafından çeşitli bilgi, talimat ve eğitimleri paylaşabilmek için Whatsapp ve Telegram gibi sosyal medyanın kullanıldığı; Zoom ve Google Meet gibi uygulamalardan yararlanıldığı; bunun dışında okula giden çok sayıda kardeşi olan ancak her bir kardeş için elektronik cihaza sahip olamayan öğrenciler için esnek çevrimiçi öğretim ve öğrenme programlarının kullanıldığı tespit edilmiştir.

Casacchia ve diğerleri (2021), İtalya'da yapılan “COVID 19 Sırasında Uzaktan Eğitim: Üniversite Öğretmenlerinin Perspektifleri ve Duygusal Durumları Üzerine Bir İtalyan Anketi”[Distance Education During COVID 19: an Italian Survey On The University Teachers' Perspectives And Their Emotional Conditions] adlı çalışmada uzaktan eğitimin özellikle kadın öğretmenlerde duygusal sıkıntıya, depresif belirtilere, uyku sorunlarına, enerji kaybına ve konsantrasyon güçlüğüne yol açtığı bunun yanı sıra uzaktan eğitimde öğretmenlerin birbirlerini destekleyerek iyi bir iş birliği gösterdiği tespit edilmiştir.

Fawziah Zahrawati ve Nurhayati (2021), Endonezya'da yapılan “COVID-19 Salgın Süreci Sırasında Müfredat-2013'te Çevrimiçi Öğrenmenin Zorluğu: Man 2 Parepare'de Sosyal Bilimler Öğretmenlerinin Çalışması”[The Challenge Of Online Learning In Curriculum-2013 During COVID-19 Salgın süreci: Study Of Social Science Teachers At Man 2 Parepare] adlı çalışmada COVID-19 salgınının, eğitim alanı da dâhil olmak üzere insan yaşamının yapısını etkilediği; bu çalışma sayesinde 2013 müfredatı ile çevrimiçi öğrenmenin uygulanmasının önündeki engellerin ve bunların aşılmasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin rolünün incelendiği; 2013 müfredatı ile çevrimiçi öğrenmenin uygulanmasının önündeki engellerin öğrenciler arasındaki sosyal eşitsizlik, sınırlı çevrimiçi öğrenme süresi, öğrenci öğrenme süreçlerini ve sonuçlarını değerlendirmede zorluk ve öğrenme sürecinde çocuklara eşlik etmeyen ebeveynler olduğu; bu engellerin aşılmasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin

rolü, çevrimiçi öğrenmede güçlük çeken öğrencilere rehberlik edilmesi, yenilikçi öğrenme yöntemleri kullanılması ve öğrenci velileriyle iletişim kurmak olduğu tespit edilmiştir.

Gurung (2021), Hindistan’da yapılan “Öğretmenlerin Covid-19 Salgın Süreci Sırasında Online Öğretimde Yaşadıkları Zorluklar” [Challenges Faced By Teachers İn Online Teaching During Covid-19 Salgın süreci] adlı çalışmada öğretmenlerin çevrimiçi öğretimde Zoom, Google Meet, Whatsapp, Google Class kullandığı; çevrimiçi öğretim sırasında katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların uzak bölgedeki öğrencilere ulaşmak ve sayısal konuları öğretmek olduğu tespit edilmiştir.

Salzano ve diğerleri (2021) İtalya’da yapılan “Ergenler Perspektifinden COVID-19 Salgın Süreci Nedeniyle Karantina: Teknolojinin Önemli Rolü” [*Quarantine Due to the COVID-19 Salgın süreci From the Perspective of Adolescents: The Crucial Role of Technology*] adlı çalışmada 12 - 18 yaşlarındaki bireylerin, COVID 19 salgın süreci sebebiyle anksiyete ve korku yaşadıkları; bu durumun günlük yaşamlarına önemli ölçüde yansıdığı; araştırma bulgularına göre, ergenlerin teknoloji kullanım amaçlarının boş zamanı değerlendirme ve eğitim amacının yer aldığı tespit edilmiştir.

Bergdahl ve Nouri (2021), İsveç’te yapılan, “İsveç’te Covid-19 ve Krizden Kaynaklı Uzaktan Eğitim” [Covid-19 and Crisis-Prompted Distance Education in Sweden] adlı çalışmada öğretmenlerin, ortak planlama, ders materyali paylaşımı ve yansıtma için diğer öğretmenlerle işbirliğinin desteklenmesinin faydalı olacağı, öğretmenlerin uzaktan eğitimde değerlendirme testlerinin nasıl yapılacağı konusunda güvensiz oldukları ve güvenli dijital sınavı destekleyecek araçların eksikliği nedeniyle dönem notlarının sıkıntılı olabileceği; var olan araçların ve platformların değerlendirme açısından yoksun ya da tam olarak karşılamadıkları, katılımcılar tarafından, evden çalışan öğrencilerin sınıfta akranları tarafından dikkatleri dağıtılmadığı için genellikle daha iyi uyum sağladıkları; öğrencilerin uzaktan eğitimde öğrenirken farklı tepkiler verdikleri, bazı öğrencilerin karantinadan dolayı sıkıntı göstermeye başladığını, bazılarının okulu ve arkadaşlarını özledikleri ve evlerinde eşzamanlı etkinliklerle dikkatlerinin dağıldığı, motivasyon ve disiplin konusunda zorluk yaşandığı tespit edilmiştir.

Rajkumar (2020), Hindistan’da yapılan “COVID-19 ve Ruh Sağlığı: Mevcut Literatüre Bir Bakış” [COVID-19 and Mental Health: A Review of the Existing Literature, India] adlı çalışmada COVID-19 salgın sürecine karşı yaygın psikolojik tepkiler olduğu ve bunun uyku

bozukluğu ile ilişkili olabileceği, subsendromal ruh sağlığı sorunlarının, COVID-19 salgın sürecine ortak bir yanıt olduğu tespit edilmiştir.

Asmara (2020), Endonezya’da yapılan “COVID-19 Salgın Süreci Sırasında Whatsapp Kullanarak Sanal Sınıfta İngilizce Öğretimi” [Teaching English In a Virtual Classroom Using Whatsapp During COVID-19 Salgın süreci, Indonesia] adlı çalışmada ortaya çıkan en önemli zorlukların öğrencilerin devam kontrolü, öğrencilerin İngilizce dil becerileri ve internet bağlantı problemi olduğu tespit edilmiştir.

Aliyyah, ve diğerleri (2020), Endonezya’da yapılan, “COVID-19 Salgın süreci Döneminde İlkokul Öğretmenlerinin Çevrimiçi Öğrenme Algıları: Endonezya’da Bir Örnek Olay” [The Perceptions of Primary School Teachers of Online Learning During the COVID-19 Salgın süreci Period: A Case Study in Indonesia] adlı çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin çevrimiçi öğrenme algıları araştırılmıştır. Bu araştırma sonucunda, öğrenci başarısını etkileyen öğretmenler, ebeveynler ve okullar arasındaki çevrimiçi işbirlikçiliğine dayalı öğrenme literatürüne katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

McBurnie, Adam ve Kaye, (2020), “COVID-19 Salgın Süreci Sırasında Öğrenme Sürekliliği Var mı? Ortaya Çıkan Kanıtların Sentezi” [Is There Learning Continuity During The COVID-19 Salgın süreci? A Synthesis Of The Emerging Evidence] adlı çalışmada düşük ve orta gelirli ülkelerdeki çok az öğrencinin teknoloji destekli öğrenmeye erişimi olduğu, en marjinal çocukların en az eğitim fırsatlarına sahip olduğu, ayrıca COVID-19’a verilen eğitim yanıtı mevcut eşitsizlikleri genişletebileceği tespit edilmiştir.

DePaepe, Zhu ve Depryck (2018), Hollanda’da yapılan “Yetişkin Eğitiminde Çevrimiçi Hollandaca L2 Öğrenimi: Eğitimcilerin ve Sağlayıcıların İhtiyaçlar, Avantajlar ve Dezavantajlar Üzerine Görüşleri” [Online Dutch L2 Learning in Adult Education: Educators’ and Providers’ Viewpoints on Needs, Advantages and Disadvantages] adlı çalışmada çevrimiçi dil öğreniminin esneklik, öğrenen özerkliği gibi avantajlarının olmasının yanında tek başına öğrenme, gecikmiş geri bildirim veya yüksek üretim maliyetleri gibi birtakım dezavantajlarından dolayı mevcut uygulama düzeyi düşük olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitime yönelik yaşadıkları deneyimleri ve süreç hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Given'e göre (2021) Nitel araştırma; insanların tecrübelerini, algılarını, davranışlarını ve inançlarını derinlemesine incelemeyi amaçlayan araştırma tasarımına yönelik insanı merkeze alan bir yaklaşımdır Nitel araştırma; araştırmacıların doğal ortamlarda çalıştıkları, böylece olguları anladıkları ya da insanların olgulara nasıl anlam yüklediklerini anlamaya çalıştıkları bir araştırma çeşididir (Denzin ve Lincoln, 2005, Akt: Merriam: 2018).

Lincoln ve Guba'dan aktaran Özden ve Saban'a (2019) göre de nitel araştırmalar doğal araştırma olarak adlandırılmaktadır. Bunun sebebi ise nitel çalışmaların kendi gerçek ortamında ve doğrudan bilginin kaynağı olan katılımcılardan elde edilen veriler ile yapılmasıdır. Nitel araştırma kendi içinde farklı desenlere ayrılmaktadır. Bunlar kültür analizi, olgubilim, kuram oluşturma, durum çalışması eylem araştırması (Yıldırım ve Şimşek, 2018) ve temel nitel araştırma (Merriam ve Tisdell, 2016) şeklindedir. Bu çalışma temel nitel araştırma deseni kullanılarak yapılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı deseni eğitim araştırmaları içerisinde sıkça kullanılan yöntemlerden biridir. Temel nitel araştırma insanların deneyimlerini nasıl yorumladığı, dünyalarını inşa etme biçimleri ve tecrübelerine kattıkları anlamlarla ilgilenir (Merriam, 2018).

3.2. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya ilinde devlet ve özel ortaokullarda görev yapan 30 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Patton'a (2014) göre

amaçlı örneklem kapsamında kullanılan bu yöntem, birtakım farklılıkları içeren ana temaları bulup tanımlamayı hedeflemektedir (Morgan ve Morgan, 2008). Maksimum çeşitlilik örneklemesinde araştırmacı araştırma yaptığı konudaki farklılıklara odaklanmalı ve bu farklılıklar içindeki benzer veya ortak olay ve olguları not almalıdır. Baltacı'ya (2018) göre bir araştırmacı maksimum çeşitlilik örneklemesini kullanmak istediğinde, örneklemini farklı sosyoekonomik yapıya sahip okulları belirleyip bu okullardaki farklılık düzeyinin en fazla olduğu örneklemeleri seçmesi gerekmektedir.

Araştırmanın katılımcılarını belirlemeden önce sosyal bilgiler öğretmenlerinin çalıştığı okulların sosyo-ekonomik yapısı hakkında okul müdürleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Daha sonra gönüllülük esasına göre Sakarya ilindeki devlet ve özel ortaokullarda görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeni belirlenmiştir. Okullar, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve okul müdürlerinin ifadeleri ışığında okulların bulunduğu sosyo-ekonomik çevreye göre kötü, orta, iyi ve çok iyi şeklinde gruplara ayrılmıştır. Görüşleri alınan okul müdürleri ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin ifadelerine göre; okullardan 16'sının orta düzeyde, 7 okulun iyi düzeyde, 4 okulun kötü ve 3 okulun ise çok iyi düzeyde bir sosyo-ekonomik çevrede yer aldığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan 30 sosyal bilgiler öğretmenin kişisel bilgilerine dair veriler Tablo 1'de gösterilmiştir. Öğretmenlerin isimleri etik gereğince verilmemiş ve kod isimlerle çalışmada geçirilmişlerdir. Katılımcılar Ö1,Ö2,Ö3... rumuzuyla, kodlanarak numaralandırılmıştır.

Tablo 1

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri

Rumuz	Cinsiyet	Medeni Durumu	Devlet-Özel Ortaokulu	Çalıştığı Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Meslekteki Çalışma Yılları
Ö1	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	21 yıl ve üzeri
Ö2	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	İyi	11 -15 yılları arası
Ö3	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	16 -20 yılları arası
Ö4	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö5	Kadın	Evli	Özel Ortaokul	Çok iyi	16 -20 yılları arası
Ö6	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	Kötü	6 -10 yılları arası
Ö7	Kadın	Bekâr	Devlet Ortaokulu	Kötü	1 -5 yılları arası
Ö8	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	İyi	16 -20 yılları arası
Ö9	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö10	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Kötü	21 yıl ve üzeri
Ö11	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	11 -15 yılları arası
Ö12	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö13	Kadın	Evli	Özel Ortaokul	Çok iyi	1 -5 yılları arası
Ö14	Erkek	Bekâr	Devlet Ortaokulu	Orta	11 -15 yılları arası
Ö15	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö16	Erkek	Evli	Özel Ortaokul	Çok iyi	11 -15 yılları arası
Ö17	Erkek	Bekâr	Devlet Ortaokulu	Kötü	11 -15 yılları arası
Ö18	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö19	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	16 -20 yılları arası
Ö20	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	21 yıl ve üzeri
Ö21	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	İyi	21 yıl ve üzeri
Ö22	Erkek	Bekâr	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö23	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	İyi	21 yıl ve üzeri
Ö24	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	İyi	6 -10 yılları arası
Ö25	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	11 -15 yılları arası
Ö26	Erkek	Bekâr	Özel Ortaokul	İyi	6 -10 yılları arası
Ö27	Erkek	Bekâr	Özel Ortaokul	İyi	11 -15 yılları arası
Ö28	Kadın	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	16 -20 yılları arası
Ö29	Erkek	Bekâr	Devlet Ortaokulu	Orta	6 -10 yılları arası
Ö30	Erkek	Evli	Devlet Ortaokulu	Orta	16 -20 yılları arası

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan 30 sosyal bilgiler öğretmenin 11'i kadın, 19'u erkektir. 23 sosyal bilgiler öğretmeni evli, 7 sosyal bilgiler öğretmeni bekârdır. 25 sosyal bilgiler

öğretmeni devlet ortaokulunda, 5 sosyal bilgiler öğretmeni de özel ortaokulda çalışmaktadır. 30 sosyal bilgiler öğretmeninin çalıştığı kurumlarda 16 okulun sosyo-ekonomik durumunun orta düzeyde, 7 okulun iyi düzeyde, 4 okulun kötü ve 3 okulunda çok iyi durumda olduğu belirlenmiştir. Mesleklerindeki çalışma yıllarına bakıldığında 1 -5 yılları arası 2 öğretmen, 6 -10 yılları arası 10 öğretmen, 11-15 yıllar arası 7 öğretmen, 16-20 yıllar arası 6 öğretmen, 21 yıl ve üzeri ise 5 öğretmen araştırmaya katılmışlardır.

3.3. Veri toplama araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, araştırmanın ana ve alt problemlerine ilişkin veri toplamak için, araştırmacı ve katılımcı arasında soru sorup, cevap almaya yönelik bir iletişimdir. Nitel araştırmalarda sıkça kullanılan görüşme, bireylerin bakış açılarını, kişisel deneyimlerini, duygu ve algılarını ortaya koymak için sıkça kullanılan güçlü bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların serbest bir şekilde cevap vermesini sağlayan sorulardan oluşur. Görüşmenin bazı bölümleri yapılandırılmışken, bazı bölümleri de yapılandırılmamıştır. (Erkuş, 2019, s. 164)

Araştırmada veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, ses kayıt cihazı, bilgisayar, çevrimiçi uygulamalardan Zoom kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında literatür taraması yapılarak taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak görüşme formu 3 sosyal bilgiler eğitimi alan uzmanına incelenmiştir. Uzmanlardan gelen dönütlere göre görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formunun işlerliğinin kontrol edilebilmesi amacıyla 3 sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Görüşme sonrasında soruların anlaşılabilirliği ve de geçerliliği kontrol edilmiştir. Sakarya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığının 13.01.2021 tarihli "39" nolu kararı ile görüşme formu etik olarak uygun bulunmuştur. Uygun bulunan görüşme formu katılımcılara uygulanmıştır.

3.4.Verilerin toplanması ve analizi

Veri toplama araçları da belirlendikten sonra verilerin toplanıp analizinin yapılması için Sakarya ilindeki devlet ve özel ortaokullarda görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeni araştırmaya dâhil edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleriyle görüşme yapabilmek için

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gerekli izinlerin alınması için başvuru yapılmıştır. Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü 'de Sakarya Valiliği'ne gerekli izinler için başvuru yapmış ve 17.02.2021 tarihinde izin onayı alınmıştır (Ek 3). Alınan bu izin belgesi Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı tüm ortaokullara gönderilmiştir. Sonra görüşmeyi kabul eden sosyal bilgiler öğretmenleri ile iletişime geçilip, görüşme tarihi belirlenmiştir. Görüşme tarihi ve saati tamamen katılımcıların uygun zamanları göz önüne alınarak belirlenmiştir. Yapılan görüşmelerin ayrıntısı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Sosyal Bilgiler Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler

Rumuz	Görüşme Tarihi	Görüşme Saati	Görüşme Süresi
Ö1	18.02.2021	21.00	01.00:51 sn.
Ö2	19.02.2021	21.30	00.41:01 sn.
Ö3	10.03.2021	21.00	01.01:31 sn.
Ö4	25.02.2021	20.00	00.32:13 sn.
Ö5	22.02.2021	21.00	00.46:32 sn.
Ö6	23.02.2021	22.00	00.35:46 sn.
Ö7	24.02.2021	22.00	00.38:47 sn.
Ö8	20.02.2021	16.00	01.05:52 sn.
Ö9	11.03.2021	21.00	00.38:12 dk.
Ö10	20.02.2021	22.00	00.39:24 sn.
Ö11	17.02.2021	20.00	01.40:12 sn.
Ö12	05.03.2021	20.00	00.42:55 sn.
Ö13	21.03.2021	14.00	00.31:51 sn.
Ö14	01.03.2021	21.00	00.59:07 sn.
Ö15	09.03.2021	22.00	00.45:50 dk.
Ö16	13.03.2021	21.30	00.34:25 sn.
Ö17	27.02.2021	22.00	00.46:02 sn.
Ö18	04.03.2021	20.00	00.39:45 sn.
Ö19	12.03.2021	20.00	00.42:32 sn.
Ö20	27.02.2021	15.00	00.49:43 sn.
Ö21	28.02.2021	21.00	00.45:06 sn.
Ö22	26.02.2021	20.00	00.41:05 sn.
Ö23	11.03.2021	22.00	00.44:32 sn.

Ö24	08.03.2021	21.00	00.55:01 sn.
Ö25	09.03.2021	21.00	00.40:49 sn.
Ö26	26.02.2021	22.00	00.46:11 sn.
Ö27	13.03.2021	20.30	00.33:08 sn.
Ö28	01.03.2021	20.00	00.47:19 sn.
Ö29	23.02.2021	22.00	01.22:09 sn.
Ö30	04.03.2021	21.00	01.13:53 sn.

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan 30 sosyal bilgiler öğretmeni ile 17 Şubat 2021 ile 21 Mart 2021 tarihleri arasında katılımcıların ders saatlerini de göz önünde bulundurarak, genellikle 20.00 ve sonrasındaki saat aralığında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler en çok 1 saat 40 dakika 12 saniye, en az ise 31 dakika 51 saniye sürmüştür.

Yapılan tüm görüşmeler Covid-19 salgını nedeniyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde Zoom adı verilen, sesli ve görüntülü bir şekilde iletişimi sağlayan çevrimiçi program kullanılmıştır. Görüşme saatinden önce araştırmacı katılımcıya bağlantı linkini ve de şifreyi yollayarak bağlantı kurulması sağlanmıştır. Görüşmeye başlamadan önce araştırmacı, katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara samimi ve içtenlikle cevap verebileceğini, çalışmaya katılımın gönüllük esasına dayalı olduğunu, görüşme sürecinde söyleyeceği her şeyin gizli kalacağını, elde edilen bilgilerin araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacağını ve de katılımcıların isimlerini araştırma raporuna yazılmayacağını belirtmiştir. Yapılan görüşmeler bilgisayar ortamında kaydedilmiştir.

Görüşme formu ile elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamında Microsoft Office Word dosyasına aktarılmış ve metin haline getirilmiştir. Metin haline getirilen veriler kodlama metodu kullanılarak betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analizde temel amaç ulaşılan bulguların okuyucuya özetlenmesi ve yorumlanmış bir şekilde sunulmasıdır (Özdemir, 2010). Bilgiler daha önceden belirlenmiş temalara göre ayrılıp, özetleri çıkarılır ve bu özetlerin yorumlanması yapılır. Sonuçlar kendi içlerinde sebep-sonuç bağlantısı oluşturularak ve gerektiğinde olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Karataş, 2015).

Bu araştırmada temalar ve alt temalar benzerlik ve farklılıklarına dikkat edilerek oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca tema ve alt temaların isimlendirilmesinde de sürekli düzeltmeler yapılmıştır. Bazı verilerin tablolaştırılmasında tema yerine kısa kısa kodlamalar kullanılmıştır. Temalaştırma ve kodlama işlemlerinden sonra yapılan görüşmelerden ilgi çekici olan veriler doğrudan alıntı yapılarak araştırmaya eklenmiştir.

3.5. Geçerlilik ve güvenilirlik

Bu araştırmada yer alan nitel verilerin geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırmanın basamakları ve katılımcılara ait bilgiler ayrıntılı olarak verilmiştir. Görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşlerine başvurulmuş ve araştırmanın katılımcısı olmayan 3 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile ön görüşme yapılarak görüşme sorularının anlaşılabilirliği ve tekrar durumu kontrol edilmiştir. Görüşme formlarından elde edilen verilere yorum katılmadan ve verilerin doğası bozulmadan ayrıntılı olarak incelenmiş, ulaşılan sonuçlar doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmanın sonuçları literatürde yer alan ilgili araştırmalarla desteklenerek güvenilirliği arttırılmaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemine uygun olarak çözümlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgular araştırmanın alt problemlerinden elde edilen verilere göre oluşturulan başlıklarla verilmiştir.

Buna göre:

1. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimi nasıl değerlendirdikleri ile ilgili görüşleri
2. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimdeki dersleri planlama ve işleyiş ile ilgili görüşleri
 - 2.1. Uzaktan eğitimde derslerin planlanması
 - 2.2. Uzaktan eğitimde derslerin işleniş
 - 2.3. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimler
 - 2.4. Ders materyallerinin tasarlanması ve seçimi
 - 2.5. Kullanılan yöntem ve teknikler
 - 2.6. Derslerin işlenişinde yapılan farklı uygulamalar
 - 2.7. Derslerin İşlenişinde sanal turların kullanımı
 - 2.8. Uzaktan eğitimde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesi
 - 2.9. Uzaktan eğitimde zamanın kullanımı
3. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerindeki ölçme-değerlendirme ile ilgili görüşleri
 - 3.1. Ölçme değerlendirmenin yeterliliği
 - 3.2. Kullanılan ölçme-değerlendirme araçları
 - 3.3. Uzaktan eğitimin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarısına etkisi
 - 3.4. Değerlerin kazandırılması
 - 3.5. Kazanımlarının kalıcılığı
4. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrencileriyle, velileriyle ve meslektaşlarıyla olan iletişimi
5. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri

- 5.1. Uzaktan eğitimde kullanılan çevrimiçi uygulamalar
 - 5.2. Kullanılan çevrimiçi uygulamaların güvenliği
 - 5.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri
 - 5.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilme ve kendilerini geliştirme yönündeki görüşleri
 - 5.5. Öğrencilerin teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri
 6. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri
 - 6.1. Uzaktan eğitimin öğretmenlere ve ailelerine olan etkileri
 - 6.2. Uzaktan eğitimin öğrencilere olan etkileri
 - 6.3. Salgın sürecinin sosyal bilgiler öğretmenlerine neler öğrettiğine dair görüşleri
 - 6.4. Uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlar
 - 6.5. Uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri
 7. Salgın sonrası bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yeri hakkındaki görüşleri
- İle ilgili bulguları içeren alt başlıklar oluşturulmuştur.

4.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecindeki deneyimlerine dayanarak uzaktan eğitimi nasıl değerlendirdiklerine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecindeki deneyimlerine dayanarak “Uzaktan Eğitimi” nasıl değerlendirdiklerine dair bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecindeki Deneyimlerine Dayanarak Uzaktan Eğitimi Nasıl Değerlendirdiklerine Dair Görüşleri

Tema	Alt Tema	Söylem	Katılımcılar	f
Uzaktan Eğitim	Olumlu	Geliştiren, öğreten, çağa uygun	Ö16,Ö20,Ö23,Ö24,Ö29	5
		Zaman ve mekân tanımayan	Ö8, Ö15,Ö19	3
		Alternatif eğitim	Ö4, Ö22	2
		Kurtarıcı	Ö11,Ö8	2
		Geleceğin eğitim modeli	Ö2,Ö5	2
		Şartlar gereği yapılan eğitim	Ö10	1
	Olumsuz	İletişimin kurulamadığı	Ö12,Ö25	2
		Eşitliğin sağlanamadığı	Ö6,Ö12	2
		Yoğunluk ve yorgunluğun olduğu	Ö6	1
	Hem Olumlu Hem Olumsuz	İmkânları olanlar için iyi olmayanlar için kötü olan bir eğitim	Ö9,Ö14,Ö15,Ö27,Ö30	5
		Kötünün iyisi	Ö1	1
		Sağlık açısından faydalı, teknik altyapı açısından yetersiz	Ö7	1
		Avantajları olan ama yorucu	Ö13	1
		Öğretmenler açısından avantajlı, öğrenciler açısından dezavantajlı	Ö17	1
		Fırsat eşitliğini kaldıran fakat zamanı kullanma açısından faydalı	Ö18	1

Tablo 3’te görüldüğü gibi, Covid-19 salgını sürecinde yürüttükleri derslerindeki deneyimlerine dayanarak uzaktan eğitimi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 15’inin olumlu, 5’inin olumsuz, 10’unun hem olumlu hem olumsuz olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimi olumlu olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö29, “*Hızlı gelişen, çabuk adapte olduğumuz ve dijital teknolojiyi kullanabilme yeterliliğimizi arttıran bir eğitim sistemi.*”, Ö15, “*Zamandan ve mekândan bağımsız, interneti olan herkesin erişebildiği eğitim*”, Ö2, “*Geleceğin bir eğitim modeli*”, Ö11, “*Zor zamanların bir kurtarıcısı*”, Ö22, “*Yüz yüze eğitimin vazgeçilmez alternatifi*”.

Uzaktan eğitimi olumsuz olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler ise şöyledir: Ö12, “*Öğrencinin gözlerinin içine bakmaktan uzak, sınıf ortamını hissetmeden, yaparak yaşayarak öğrenmekten soyutlanmış. İmkânlar ölçüsünde yapılmaya çalışılan, eşitlik prensibinden uzak öğretim faaliyeti.*”, Ö25, “*İmkansızlıklar ve zorlukların olduğu, sürekli empati kurmak zorunda olduğun, çocuğun kalbine dokunamadığın, sabırlı olman gereken bir eğitim modeli.*”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden uzaktan eğitimi hem olumlu hem olumsuz olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemleri de şu şekildedir: Ö7, “ *Sağlık açısından gerekli, kullanım açısından yetersiz.*”, Ö14, “ *Yüzde 5 öğrencimiz için faydalı gerisi için çocuk bakıcılığı.*”, Ö18, “ *Fırsat eşitliğini ortadan kaldıran, ama zamandan tasarruf sağlayan bir eğitim sistemi.*”.

Tablo 3’ten anlaşıldığı gibi katılımcıların çoğu uzaktan eğitimi, geliştirdiği, çağa uygunluğu, zaman ve mekân sınırlaması getirmediği için olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Bunun yanında iletişimin kurulamaması ve eşitliğin sağlanamaması nedenlerinden dolayı uzaktan eğitimi olumsuz değerlendiren katılımcılar da olmuştur. Yine imkânları olanlar için iyi, olmayanlar için kötü bir eğitim şeklinde uzaktan eğitimi hem olumlu hem de olumsuz değerlendiren katılımcılar olmuştur.

4.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimdeki derslerini planlama ve işleyişleri ile ilgili bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde dersleri planlama ve işleyiş ile ilgili bulgular; derslerin planlanması, derslerin işlenişi, derslerin işlenişinde yaşanan olumlu ve olumsuz deneyimler, derslerin işlenişinde ders materyallerinin tasarlanması ve seçimi, kullanılan yöntem ve teknikler, derslerin işlenişinde yapılan farklı uygulamalar, derslerin işlenişinde kullanılan sanal turlar, uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak daveti, derslerin işlenişinde zamanın kullanımı, olarak bulgular alt başlıklara ayrılarak ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

4.2.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini planlayışlarına yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin planlanmasına yönelik bulgular Tablo 4 ’de verilmiştir.

Tablo 4

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin Planlanmasına Yönelik Etkileri Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Uzaktan Eğitimde Derslerin Planlanması	Değişim olmaması	Ö1,Ö2,Ö4,Ö6,Ö7,Ö14,Ö15,Ö16,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö27,Ö29	16
	Olumsuz etkisi	Ö13,Ö18,Ö23,Ö26,Ö28	5
	Olumlu etkisi	Ö5,Ö8,Ö9,Ö21,	4
	Planlamanın uzaktan eğitime uyarlanması	Ö11,Ö17,Ö26	3
	Zaman çizelgesinde değişim	Ö10,Ö12	2

Tablo 4’te görüldüğü gibi, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin planlanmasına katılımcıların 16’sı “Yıllık planların içeriğinde bir değişiklik olmadı.”, 5’i “Uzaktan eğitimin derslerin planlanmasına olumsuz etkisi oldu.”, 4’ü “Uzaktan eğitimin derslerin planlanmasına olumlu etkisi oldu.”, 3’ü “Planlama uzaktan eğitime göre yapıldı”, 2’si “Zaman çizelgesinde değişiklikler oldu.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden derslerin planlanmasında “Yıllık planların içeriğinde bir değişiklik olmadı.” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemleri de şu şekildedir:

Ö1, “Planlamada çok bir değişiklik olmadı. Müfredatta bir azalma vs. olmadı. Yıllık plan uygun olarak derslerimizi işliyoruz.”

Ö14, “Sosyal Bilgiler dersinde birçok konu somut, yüz yüze eğitim gerektiren konulardır. O yüzden derslerin planlamasında çok bir problem olmadı. 2020 LGS sınavında sorular 1.dönem konulardan geçerli olacak denilmesine rağmen bizim ders planlarımızda değişiklik olmadı.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden derslerin planlanmasında “Uzaktan eğitimin derslerin planlanmasına olumsuz etkisi oldu” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemleri de şu şekildedir:

Ö18, “Planlamayı ve işlenişini daha da zorlaştırdı. Çünkü zamanla yarışıyoruz öğrenciler derse zamanında girmiyor.”

Ö28, “Derslerin işleniş süresi 30 dakika oldu. Bu süre müfredatın ve de konuların zamanında bitirilmesine engel teşkil etmektedir. Yine bağlantı sorunları, öğrencilerin katılamayışı bütün bunlar planlamada ve işlenişte olumsuz etkisi oldu.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden derslerin planlanmasında “‘Uzaktan eğitimin derslerin planlanmasına olumlu etkisi oldu.’” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemleri de şu şekildedir:

Ö5, “*Herhangi bir aksaklık bir problem yaşamadık. Bunda da en önemli faktörün şu olduğunu düşünüyorum. Bahçeşehir Kolejinin Kurumsal olarak sunmuş olduğu platform sayesinde salgından önce nasıl yaptıysak uzaktan eğitimde de aynen devam ettik. Konulara uygun olarak bu sefer sınıf içi değil de çevrimiçi etkinlikler planlıyorum ve bunu dersler içerisinde kullanıyoruz.*”

Ö8, “*Yüz yüze eğitimde birçok programlar, belirli gün haftalar, toplantılar oluyor bütün bunlar derslerin aksamasına neden olabiliyordu. Uzaktan eğitimde bu tür aksaklıklar olmuyor. Olsa bile esneklik olduğu için yapamadığımız dersi istediğimiz anda telafi edebiliyoruz.*”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden derslerin planlanmasında “‘Planlama uzaktan eğitime göre yapıldı.’” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemleri şu şekildedir:

Ö11, “*Derslerimizi uzaktan yaptığımız için dersin niteliğine, konunun içeriğine göre bir planlama yapmamız gerekiyor. Bu salgın derslerimizin planlanmasında ve işleyişinde bizi tamamen uzaktan eğitimde çevrimiçi hazırlıklara yönlendirdi.*”

Ö24, “*Salgın sürecinde yıllık planlarımıza göre işlemeye devam ediyoruz. Planlama yaparken süre 30 dakikaya indirildiği için bunu dikkate almak durumunda kaldık.*”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden derslerin planlanmasında “‘Zaman çizelgesinde değişiklikler oldu.’” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemleri şu şekildedir:

Ö10, “*Planlamada Bakanlık zaman çizelgesinde değişiklikler yaptı. Ara tatiller ile ilgili düzenlemeye gidildi. Bizlerde hem yıllık planımızda güncellemeler yaptık. Haftalık ders programında ise okul idaresi EBA TV’deki ders saatlerini, DYK Kurslarını da dikkate alarak düzenlemeler yaptı.*”

Ö12, “*Kazanımların sayısı, içeriği aynen yüz yüze eğitimde nasılsa o şekilde devam etti. Sadece zaman çizelgesinde değişiklikler yaşandı. Ara tatiller iptal edildi. Biz de buna uygun planlamayı yaptık.*”

Katılımcıların yarısından fazlası uzaktan eğitimde derslerin planlanmasında herhangi bir değişikliğin olmadığını, yüz yüze eğitimdeki planların aynen uygulandığını belirtmişlerdir.

4.2.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişine yönelik bulgular Tablo 5 'te verilmiştir.

Tablo 5

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişine Yönelik Etkileri Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişi	Olumsuz	Ö1,Ö3,Ö6,Ö7,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö17,Ö18,Ö20,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö28,Ö29,Ö30	20
	Olumlu	Ö2,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö16,Ö19,Ö21,Ö22,Ö27	10

Tablo 5'te görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde derslerin işlenişini, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 20'sinin olumsuz, 10'unun ise olumlu olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde derslerin işlenişini olumsuz olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, “Sosyal bilgiler dersi sözel olduğu için öğrenci ile sürekli karşılıklı diyalog içinde olmalıyız. Öğrenciden tepki alamadığımız zaman hem öğrencilerin anlamasını hem de bizim ders anlatımımızı çok olumsuz etkiliyor.”

Ö14, “Ama dersin işlenişi kısmına geldiğimizde illaki sıkıntılar oluyor. Çünkü yüz yüze olamadığın, temas kuramadığın sınıf disiplini altına alamadığın öğrencilerde tabii ki zorluk yaşıyorsunuz. Bir de bunun içine devamsızlık, bağlantı sorunları yaşanınca ister istemez ders işlenişinde de sıkıntılar yaşıyoruz.”

Uzaktan eğitimde derslerin işlenişini olumlu olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö8, ‘‘Ders saatleri uzaktan eğitimde 40 dakikadan 30 dakikaya indirildi. Derse düzenli katılan öğrenciler açısından ben bu 30 dakikanın gayet yeterli olduğunu düşünüyorum. Uzaktan eğitimde konuları zamanında bitiriyorum. Yüz yüze eğitimde birçok programlar, belirli gün haftalar, toplantılar oluyor bütün bunlar derslerin aksamasına neden olabiliyordu. Uzaktan eğitimde bu tür aksaklıklar olmuyor. Olsa bile esneklik olduğu için yapamadığımız dersi istediğimiz anda telafi edebiliyoruz.’’

Ö22, ‘‘Ders saati 30 dakikaya düştü. Bu 30 dakika bazen okuldaki 40 dakikadan daha etkili olabiliyor. Eğer öğrenciler zamanında bağlanabilirse etkili ve verimli dersler işliyoruz. Uzaktan eğitimde öğrencileri etkileyen olumsuz uyarıların fazla olmadığını düşünüyorum.’’

Tablo 5’ten anlaşılaçağı üzere uzaktan eğitimin derslerin işlenişine olumsuz etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında katılımcıların bazıları özellikle zaman yönetimi açısından uzaktan eğitimde derslerin işlenişini olumlu şekilde dile getirmişlerdir.

4.2.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlere yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlere yönelik bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Yaşadıkları Olumlu Ve Olumsuz Deneyimlere Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Derslerin işlenişi	Olumsuz	Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9, Ö12,Ö13,Ö14,Ö16,Ö17,Ö18, Ö20,Ö21,Ö22, Ö24, Ö25,Ö26, Ö27,Ö28,Ö30	21
	Olumlu	Ö1,Ö2,Ö4,Ö10,Ö11,Ö15,Ö19,Ö23,Ö29	9

Tablo 6’da görüldüğü gibi, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimler olarak araştırmaya katılan sosyal bilgiler

öğretmenlerinin 21'inin olumsuz, 9'unun olumlu değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Olumsuz olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, *“Olumsuz durumlardan biri de çocukların tamamına ulaşamamak. Sosyo ekonomik nedenler, çocuğun derse olan ilgisinin az olması, internete ulaşımının zor olması ve benzeri nedenlerden dolayı derse katılan öğrenci çok az olduğu için bu da beni rahatsız ediyor.”*

Ö7, *“Olumsuz deneyimlerim, öğrenci kamera ve sesi kapattığı için öğrenci ile iletişim kuramamak, öğrencilerin bazıları kardeşleri ile aynı odada derse bağlanıyor. O ortamın gürültüsünden dolayı öğrenci sesini açmak istemiyor ve sorulara cevap vermiyor.”*

Ö15, *“İşleyişte yaşadığım olumsuz bir deneyim, biz ders anlatırken aileler de dinliyor. Eğer veli öğretmeni iyi tanımamışsa ders sırasında benim öğrenci ile olan iletişimimi yanlış anlayabiliyor. Sınıfta yeri geldiği zaman espri şaka yapabilirken uzaktan eğitimde maalesef bunu yapamıyorsunuz.”*

Ö28, *“Şimdi ders süresi 30 dakika olduğu için çok fazla bir şeye vakit kalmıyor. Ders çok çabuk geçiyor. 30 dakikanın nasıl geçtiğini hiç anlamıyorum. Çünkü bağlananları ilk 2-3 dakika bekliyoruz. Dersi bitirirken de toparlama ile geçiyor. Bir 10 dakika böyle geçiyor zaten geriye 20 dakika kalıyor anca konuyu anlatıyorum tekrar yapıyoruz birkaç dakika pekiştirme sorusu çözüyoruz o şekilde geçiyor ve öğrencilerden çok fazla geri dönüt alamıyorsun.”*

Katılımcılardan olumlu olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö23, *“Dijital teknolojinin eğitime entegre edilmesinde kendimizi geliştirmemiz benim için önemli bir olumlu deneyim olmuştur.”*

Ö29, *“Olumlu açıdan uzaktan eğitime uygun olarak notlar hazırlarken daha farklı bilgiler edindim kendimi de bu açıdan geliştirmiş oldum. Ben şunu da gördüm birçok öğretmen dijital ortama kendini aşmaya başladı. Youtube kanalı kurmaya başladı. Oradan video çekimleri yapmaya başladı. Bu aslında öğretmen camiası için çok iyi bir gelişme oldu.”*

Ö11, *“Olumlu yanları bizim dersimiz interneti aktif kullanabileceğimiz bir ders. Örneğin 5. sınıflarda nüfus konularını işlerken Türkiye'nin 2020 yılına ait nüfus verilerine internetten Türkiye İstatistik Kurumunun sitesine girip anlık güncel verilere oradan bakıp öğrencilerle onları yorumlayabiliyoruz.”*

Uzaktan eğitimde katılımcıların derslerin işlenişinde en fazla karşılaştığı olumsuz deneyimler; öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramamak ve de zamanı verimli kullanamamak olmuştur. Olumlu deneyimlerin başında ise, özellikle dijital teknolojiyi eğitime uyarlayarak kendilerini geliştirmeleri ve de anlık internete bağlanıp konu ile ilgili görselleri ya da videoları paylaşmak gelmektedir.

4.2.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde ders materyallerinin tasarlanması ve seçimine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde ders materyallerinin tasarlanması ve seçimine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Ders Materyallerinin Tasarlanması Ve Seçimine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Ders Materyallerinin Tasarlanması ve Seçimi	Dijital içerikli materyal kullanma	Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11, Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö17,Ö19, Ö22,Ö23,Ö25,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30	21
	MEB'in yayınlamış olduğu materyalleri kullanma	Ö1,Ö10,Ö15,Ö19,Ö20,Ö22,Ö25	7
	Özgün materyal hazırlama	Ö8,Ö10,Ö14,Ö17,Ö20,Ö22	6
	Kurumsal platformları kullanma	Ö5,Ö13,Ö16,Ö26	4
	Evi sınıf ortamına çevirme	Ö2	1

Tablo 7’de görüldüğü gibi uzaktan eğitimde ders materyallerinin tasarlanmasını ve seçimini katılımcıların 21’i derslerin işlenişinde dijital materyal kullandıklarını, 7’si MEB’in yayınlamış olduğu materyallerden faydalandıklarını, 6’sı materyalleri kendilerinin hazırladıklarını, 4’ü kurumsal platformlardan yararlandıklarını, 1’i ise evi sınıf ortamına çevirdiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılardan ders materyallerinin tasarlanmasını ve seçiminde dijital materyal kullandıklarını dile getiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir: Ö3, “TRT okulun hazırladığı görselleri kullanıyorum. Yine 7.sınıflarda ilk Türk İslam

Bilginlerini ben anlattım sonra da TRT okulun hazırladığı geleceğe ışık tutanlar programını da izleterek pekiştirme yaptım. Çocuklarda görsel olarak da onun aklına oturmasını sağlıyorsunuz. Yine buharlı makinenin icadını anlatırken ilk buhar makinesinin icadını anlatan National coğrafya adlı belgeseli izlettim. Çocuk aşama aşama bunu görüyor. Yine bir arabanın üretim bandını gösterdim. Bu şekilde bu tarz şeylerle çocuğu motive etmeye çalışıyoruz. ”

Ö6, “Uzaktan eğitimde de özellikle sosyal medya üzerinden sosyal bilgiler öğretmenleri grubunu takip ediyorum. Onlar ne yapıyorlar nasıl yapıyorlar nasıl eğlenceli hale getiriyorlar oradan yararlanıp materyaller indiriyorum. İndirdiklerimi öğrencimiz seviyesine göre düzenliyorum. Ekrana kendimi koymaktan ziyade en azından o görseli yansıtıyorum. İşlediğimiz konuyu görsel olarak renkli bir şekilde görmesi öğrenciler üzerinde çok etkili oluyor. Atlardan yararlanmaya çalışıyorum. Whatsapp üzerinden gönderdiğim ders notları ve etkinliklerle dersi daha etkili hale getirmeye çalışıyorum. ”

Ö23, “Uzaktan Eğitimde en çok kullandığım PowerPoint sunumudur. Öğrencilere videolar izlettirmeye çalışıyorum. Dersimizin özelliğinden dolayı görsellik ön plana çıkıyor. Konuya uygun materyaller kullanmaya özen gösteriyorum mesela şu an 6. sınıflarda yeni başladığımız paralel meridyen, dünyanın şekli gibi konularda gene bu görsellerden sık sık yararlanmaya çalışıyorum. Daha çok görsele hitap eden materyaller ağırlık kazanıyor. ”

Araştırmaya katılan ve MEB'in yayınlamış olduğu materyallerini kullandığını dile getiren bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö1, “ODSGM ‘nin ve Milli Eğitimin paylaşımları, youtube’daki materyaller bu süreçte çok işimize yaradı. Bütün bu materyaller yüz yüze eğitime geçtiğimizde çok işimize yarayacak, inanılmaz bir arşive sahip oldum. ”

Ö20, “Uzaktan eğitimde başlangıçta bu konuda yeterli materyal olmadığını gördüm. Ama EBA ‘nın daha önceden böyle bir alt yapı oluşturması gerçekten büyük bir avantaj oldu. EBA ‘nın uzaktan eğitime hemen uyarlanması çok güzel oldu. ” şeklinde MEB ‘in yayınlamış olduğu materyallerden faydalandıklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmaya katılan ve özgün materyal hazırladığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler şunlardır:

Ö14, “Uzaktan eğitimde şu andaki materyallerin tasarlanması ve seçiminin eldekinin en doğrusu olduğunu düşünüyorum. Videolarla, sunularla, görsel materyallerle,

animasyonlarla kazanımları vermeye çalışıyoruz. Bu materyalleri internetten bulabildiğimiz gibi kendimizde hazırlayabiliyoruz.”

Ö22, *“Mümkün olduğunca öğrencilerimizin seviyesine indirgeyerek onlarla gerekli paylaşımları yapıyorum. Bu esnada kendimi de bu sürece doğrudan katıyorum. Kendi sorularımı da hazırlıyorum, konu anlatımı yapacaksam öncesinde slaytları mı gözden geçiriyorum. Bana karmaşık gelen veya seviyesine uygun olamayan bilgileri eleme yolunda gidiyorum. Temel olarak sahada birçok materyali kullanıyorum ama bunu tamamen kendi süzgecimden geçirerek yapıyorum.”* şeklinde materyalleri kendilerinin hazırladıklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmaya göre özel okullarda görev yapan katılımcıların, kurumsal platformlardan yararlandıkları tespit edilmiştir. Bu tespite dair katılımcıların söylemleri şunlardır:

Ö13, *“ Okulumuz adlı platformu kullanıyor. Bu platformun içerisinde vitamin kitapları var. Bütün kitaplar yüklenmiş durumda. Bu uygulamada ders işlerken konu içerisinde sizi bir videoya yönlendirebiliyor, etkinliğe yönlendirebiliyor. Materyal olarak hiç zorlanmıyorum.”*

Ö16, *“ Ders materyallerinin hazırlanması ve sunumunun nasıl yapılmasına dair genel merkezden bütün öğretmenlerine bildirim geliyor. Hangi derste hangi kazanımların kullanılabileceğine dair haftalık bildirimler geliyor. Ve bu konuda hiç sıkıntı yaşamıyoruz.”*

Uzaktan eğitime geçiş ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin, derslerin işlenişinde daha çok dijital içerikli materyal kullandığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca özel okullarda çalışan öğretmenler (Ö5,Ö13,Ö16,Ö26) uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde kurumsal platformlardan yararlanmışlardır.

4.2.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde kullandıkları yöntem ve tekniklere yönelik bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Kullandıkları Yöntem Ve Tekniklere Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Kullanılan Yöntem ve Teknikler	Anlatım yöntemi	Ö1,Ö2,Ö3,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11, Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö18,Ö19,Ö20, Ö22,Ö23,Ö24,Ö28,Ö29,Ö30	21
	Soru-cevap tekniği	Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11, Ö12,Ö15,Ö16,Ö18,Ö19,Ö22,Ö23, Ö24,Ö26,Ö27,Ö29	19
	Gösterip yaptırma tekniği	Ö7,Ö8,Ö21,Ö22	4
	Beyin fırtınası tekniği	Ö8,Ö9,Ö23	3
	Drama tekniği	Ö2,Ö5,Ö17	3
	Rol oynama tekniği	Ö22,Ö25	2
	Tartışma yöntemi	Ö11	1
	Okuma tekniği(sesli okuma)	Ö21	1
		Ö4	1

Tablo 8’de görüldüğü gibi uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde kullandıkları yöntem ve tekniklerden araştırmaya katılanlardan 21’inin derslerin işlenişinde anlatım yöntemini, 19’unun soru-cevap tekniğini, 4’ünün gösterip yaptırma tekniğini, 3’ünün beyin fırtınası tekniğini, 3’ünün drama tekniğini, 2’sinin rol oynama tekniğini, 1’inin tartışma yöntemini 1’inin okuma tekniğini (sesli okuma), 1’inin hikâye anlatım tekniğini kullandığı tespit edilmiştir.

Katılımcılardan “Anlatım yöntemini kullanıyorum.” olarak dile getiren sosyal bilgiler öğretmenlerinden bazılarının ait söylemler aşağıda verilmiştir.

Ö2, “Kendim anlatıyorum, öğrenciye sık sık söz hakkı veriyorum, çünkü onlar işin içine dâhil olmazsa olmuyor. Daha çok soru cevap yöntemi, düz anlatım yöntemini tercih ediyorum.”

Ö29, “Uzaktan eğitim olması nedeniyle daha çok sunuş yöntemini kullanıyoruz. Teknik olarak anlatım tekniğini uyguluyoruz.”

Katılımcılardan “Soru-cevap tekniğini kullanıyorum.” olarak dile getiren sosyal bilgiler öğretmenlerinden bazılarının ait söylemler aşağıda verilmiştir.

Ö7, “Öncelikle ben anlatıyorum daha sonra soru cevap tekniğini kullanıyorum.”

Ö11, “Sunuş yoluyla öğrenme yöntemini kullanıyoruz. Slaytlar üzerinden öğrencilere konuyu aktarmaya çalışıyoruz. Soru cevap, tartışma yöntemini de aslında kullanmaya çalışıyoruz ama öğrencilerden geri-dönüt alamadığımız için sağlıklı kullanamıyoruz.”

Tablo 8’den de anlaşılabacağı üzere özellikle uzaktan eğitimde çevrimiçi ortamda öğrenci merkezli değil de öğretmen merkezli ders işleme yöntem ve tekniklerinin fazlaca kullanıldığı görülmektedir. Bir anlamda yöntem ve teknik kullanımı yönünde çok fazla çeşitliliğinin olmadığı görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde en fazla anlatım ve soru-cevap tekniğini uyguladıkları belirlenmiştir.

4.2.6. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde yaptıkları farklı uygulamalara yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yapılan farklı uygulamalara yönelik bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Yapılan Farklı Uygulamalara Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Dersin İşleyişini Kolaylaştıran, Öğrencilerin Daha İyi Anlamasını Sağlayan ve Öğrenciyi Motive Eden Çalışmalar	Eğlenceli etkinlik yaptırma	Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö14,Ö17,Ö19,Ö21, Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö28	14
	Görsel materyal kullanma	Ö1,Ö3,Ö10,Ö11,Ö13,Ö16,Ö24	7
	Olumlu iletişim kurma	Ö6,Ö7,Ö19,Ö27	4
	Test çözdürme	Ö5,Ö15,Ö18	3
	Konuları tekrar etme	Ö12,Ö28	2
	Ders notları aldırma	Ö21,Ö29	2
	Sunum yaptırma	Ö13	1
	Ödüllendirme	Ö20	1

Tablo 9’da görüldüğü gibi göre, uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yaptırdıkları farklı uygulamalardan, araştırmaya katılanlardan 14’ünün eğlenceli etkinlik yaptırdığı, 7’sinin görsel materyal kullandığı, 4’ünün olumlu iletişim kurduğu, 3’ünün test çözdüğü, 2’sinin

konuları tekrar ettiğini, 2'sinin ders notları aldığını, 1'inin sunum yaptırdığını, 1'inin ödüllendirme yaptığı tespit edilmiştir.

Katılımcılardan eğlenceli etkinlikler yaptırdığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö14, *“Konuların içeriğine göre farklı kostümler giyerek çocukları motive etmeye çalışıyorum. Karikatürlerle video hazırladım. Türkülerle tarih projesi ile çocuklara türküler ve marşlar söyledim. Çanakkale Savaşını anlatırken sınıfın bir grubuna Hey On beşli bir grubuna Çanakkale Türküsü 'nü bir grubuna da Alay Marşını öğrettim ve her grup bu Türkülerin hikâyesini araştırarak, Çanakkale savaşını anlattılar. Hikâyesi ile birlikte Çanakkale savaşını anlattı. Öğrenciler hem eğleniyor hem de öğreniyorlar. Derslerinde sınavlarında başarılı olan, erlere tam katılan öğrencilerin sanal müze gezilerine katılmasını sağladık. Onların çok hoşuna gitti çok eğlendiler aynı zamanda yeni bilgiler edindiler Hatta bazıları benden linklerini alıp kendileri de boş zamanlarında müze gezilerine katıldılar. Bizim dersimiz sözel bir ders yani çocuklar bunu ya duyarak ya okuyarak ya da söyleyerek kavrayacak.”*

Ö23, *“Uzaktan eğitim sürecindeki uygulamam haftalık 3 saatlik sosyal bilgiler dersinin genelde ilk saatinde konuyu anlatıyorum. İkinci derste konu ile ilgili boşluk doldurma ve eşleştirme test gibi etkinlikler yaparak pekiştirme sağlıyorum. 3. derste de oyun oynattıyorum. Sosyal bilgiler ile alakalı paylaşım sitelerinden amaca uygun materyalleri alıyorum ve üzerinde değişiklikler yaparak öğrenciye sunuyorum. adlı siteden bas gaza etkinliğindeki çizim arabaların yerine gerçek arabalar koydum. Böyle üzerinde değişiklikler yapıyorum. Test çözelim mi dediğim zaman, öğrenciler a yine mi test çözeceğiz şeklinde karşılarken oyun oynayacağız dediğimde çocuklar çok mutlu oluyor. Aslında yine 30 tane soru çözüyoruz. Âmâ bu 30 soruyu oyunlaştırarak çözüyoruz. Zamanı çocuğu daha çok oyunla haşır neşir olduğu ben de oyunları iyi bir amaç için kullanma yoluna gittim ve de çok başarılı olduğunu düşünüyorum.”*

Araştırmaya katılanlardan görsel materyallere ağırlık verdiğini dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler şunlardır:

Ö3, *“TRT okulun hazırladığı görselleri kullanıyorum. Yine 7.sınıflarda ilk Türk İslam Bilginlerini ben anlattım sonra da TRT okulun hazırladığı geleceğe ışık tutanlar programını da izleterek pekiştirme yaptım. Çocuklarda görsel olarak da onun aklına oturmasını sağlıyorsunuz. Yine buharlı makinenin icadını anlatırken ilk buhar makinesinin icadını*

anlatan adlı belgeseli izlettim. Çocuk aşama aşama bunu görüyor. Yine bir arabanın üretim bandını gösterdim. Bu şekilde bu tarz şeylerle çocuğu motive etmeye çalışıyoruz.”

Ö16, “Görsel materyallere çok fazla yer vermeye çalışıyorum. Öğretimde videonun önemine çok inandığım için mümkün olduğu kadar eğitici videolarla öğrencilerin kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmeye çalışıyorum.”

Tablo 9’da sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde öğrenciyi motive edebilmek onları derslerde tutabilmek için, daha çok eğlenceli etkinlikler yaptıkları ve görsel materyallere ağırlık verdikleri görülmektedir.

4.2.7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde sanal turları kullanıma yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerini işleyişlerinde sanal turları kullanımına yönelik bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde Sanal Turların Kullanımına Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Sanal Turların Kullanımı (sanal müze, 3D mekânlar)	Olumlu	Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö17,Ö19,Ö20,Ö21,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö29,Ö30	23
	Olumsuz	Ö1,Ö9,Ö15,Ö16,Ö18,Ö22,Ö28	7

Tablo 10’da görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde sanal turların kullanımı ile ilgili araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 23’ünün olumlu, 7’sinin ise olumsuz, değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Sanal turların kullanımını olumlu olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö4, “Ben 3D mekânları çok fazla kullanıyorum. Yüz yüze eğitimde gezilere çok götürmeye çalışıyordum. Gezerek görerek öğrenmeye, müze eğitimine çok önem veriyorum. Uzaktan eğitimde konulara göre bazen derste vakit kaldığında kazanımı verdiğimizde örneğin 7. sınıflarda öğrencilere diyorum .” Haydi, Topkapı Sarayı Müzesi'nin şu bölümünü gezelim.” Bunlarda çocukların ilgisini çekiyor .”

Ö5, “Özellikle de uzaktan eğitimde olmazsa olmazlardan biri. Bu uygulamalar öğrencinin ufkunu açabiliyor, bakış açısını genişletebiliyor. Özellikle uygulamalı etkinliklerin daha faydalı olduğunu düşünüyorum. Müzelere geziler yaptık. Kültür ve Turizm Bakanlığı 24 saat ücretsiz erişebilme imkânı sunmuştu. Öğrencilerimizi yönlendirdik.”

Sanal turların kullanımını olumsuz olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler şunlardır:

Ö9, “Öğrencilere tavsiye ettim ama çok etkili olmadığını düşünüyorum. Çünkü birincisi öğrencilerin internetleri sıkıntılı oluyordu, diğeri öğrencilerin çoğunun girmedğini gördüm. Müzeler 24 saat ücretsiz olmuştu açık kalmıştı. Fakat çoğu girmemiş girenlerde beceremedik falan dediler telefonda zor oluyor dediler.”

Ö16, “Uzaktan eğitimde bu dönemde kullanmadım. Çünkü dediğim gibi ders süremiz yeterli değil. Öğrencileri yönlendiriyorum, onlara adres gönderiyorum, link gönderiyorum. Girenler giriyor, girmeyenler de oluyor bunun takibini yapamıyorum.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu, Covid-19 Salgını sürecinde salgından dolayı geziler de yapılamadığı için derslerin işlenişinde sanal turların kullanımının olumlu, çok faydalı ve de etkili olacağını belirtmişlerdir.

4.2.8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davetine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak katılmasına yönelik bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Uzman Kişilerin Derslere Çevrimiçi Olarak Davet Edilmesine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Uzman Kişilerin Derslere Çevrimiçi Olarak Daveti	Olumlu	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,	25
		Ö13,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö22,	
		Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	
	Olumsuz	Ö3,Ö9,Ö14,Ö21,Ö30	5

Tablo 11’de görüldüğü gibi, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesini araştırmaya katılanlardan 25’inin olumlu 5’inin ise olumsuz, değerlendirdiği tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesini olumlu olarak değerlendiren öğretmenlerinin bazılarına ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö5, “*Öğrencilere farklı bakış açısı kazandıracaktır. Uzman kişilerin derslere katılımını faydalı buluyorum. Biyoçeşitlilik ile ilgili bir uzmanı davet etmiştik çok da faydalı oldu. Biyoçeşitlilik konusunu Sosyal Bilgiler dersi kazanımına uydurduk.*”

Ö26, “*Okulumuz sıklıkla yapıyor. Kariyer günleri yapıyoruz. Bunun da geleceğe yönelik meslekleri tanıma ve seçme yönünde çok etkisinin olduğunu düşünüyorum.*”

Katılımcılardan uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesini olumsuz olarak değerlendiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, “*Eğer okulda olsa bu olabilir ama diğer türlü alanında uzman kişilerin özellikle teknik altyapıdaki bu yetersizlik durumunda davet edilmesine pek olumlu bakmıyorum.*”

Ö9, “*Ben buna karşıyım. Biz ortaokul düzeyinde olduğumuz için öğrenci için o konuların uzmanı kendi öğretmenidir. O yüzden tanımadıkları bir insanı dinlemiyorlar. Bu sefer de davet ettiğiniz kişiye saygısızlık oluyor o yüzden çok etkili olmuyor.*”

Tablo 11’den de anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesinin faydalı ve olumlu olduğunu belirtmişlerdir.

4.2.9. Derslerin işlenişinde zamanın kullanımına yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde zamanın kullanımına yönelik bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenişinde, Zamanın Kullanımına Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Zamanın Kullanımı	Sorun yok.	Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö15,Ö16,Ö17,Ö19,Ö21,Ö22,Ö24,Ö27,Ö28	20
	Sorun var.	Ö2,Ö11,Ö13,Ö14,Ö18,Ö20,Ö23,Ö26,Ö29,Ö30	10

Tablo 12’ de belirtildiği gibi, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde zamanın kullanımı ile ilgili araştırmaya katılanlardan, 20’sinin sıkıntı yaşamadığı, 10’unun ise sıkıntı yaşadığı tespit edilmiştir. Derslerin işlenişinde zamanın kullanımı ile ilgili sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö4, “Bence yüz yüze eğitimde zamanın daha verimsiz geçtiğini düşünüyorum. Sınıf içerisinde derse hazırlık sürecinde yaşanan problemler derse geçişim zaman alırken uzaktan eğitimde daha pratik oluyor.”

Ö17, “Ben zamanı gayet yerinde kullanıyorum, etkili kullanmaya çalışıyorum. Önceden planlamayı düzgün yaparsak, ders öncesi ders sırasında ve de dersin sonunda ne yapacağımızı güzel bir şekilde planladığımız sürece ben 30 dakikanın gayet yeterli ve etkili olacağını düşünüyorum. Yüz yüze eğitimde 5 dakika yoklama, defter doldurma ile geçiyordu. Uzaktan eğitimde ise bu durumlar olmuyor, yoklama almamda 1 dakika sürüyor ve dersime geçiyorum.”

Araştırmaya katılan, derslerin işlenişinde zamanın kullanımı ile ilgili sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö18, “30 dakika çok yetersiz. İlk başlarda bu EBA’ya bağlanma problemi bir 10 dakikanızı götürüyordu. Şu an için o problem ortadan kalktı. Ama öğrencinin derse bağlanması, yoklama alınması, çocukları susturayım derken zamanı maalesef etkili ve verimli kullanamıyoruz.”

Ö30, “Biz öğretmen olarak sunumumuzu 30 dakikaya göre ayarlıyoruz, ancak öğrencinin bunu alabilme durumu ortaya çıkınca 30 dakika yetmiyor. Ayrıca konuların yoğunluğu, müfredatın uzaktan eğitime göre güncellenmemesi zamanın kullanımında sıkıntılar oluşturuyor. Uzaktan eğitimde mümkün mertebe özünü vermeye çalışıyoruz. Sınıf ortamında

yaptığımız gibi yapamıyoruz. Plana göre uysan kazanımları hep yüzeysel vermen gerekecek ben ise öyle yapmıyorum kazanımları iyice kavradıktan sonra diğer konuya geçiyorum.’’

Tablo 12’ye göre, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde zamanın kullanımı konusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu sıkıntı yaşamadığını, yüz yüze eğitimde sıkıntı yaşarken uzaktan eğitimde zamanı daha verimli kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında bazı sosyal bilgiler öğretmeni uzaktan eğitimde zamanın yetmediğini, sıkıntı yaşadığını belirtmiştir.

4.3. “Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim derslerindeki ölçme-değerlendirmeye yönelik bulgular

4.3.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerindeki ölçme-değerlendirmenin yeterliliğine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerindeki ölçme değerlendirme yeterliliğine yönelik bulgular Tablo 13’ de verilmiştir.

Tablo 13

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerindeki Ölçme-Değerlendirmenin Yeterliliğine Dair Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Ölçme Değerlendirmenin Yeterliliği	Yeterli değil	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20 ,Ö21, Ö23,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	26
	Yeterli	Ö14,Ö22,Ö24,Ö30	4

Tablo 13’ te görüldüğü gibi, araştırmaya katılanlardan 26’sının, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde ölçme değerlendirmeyi yeterli bulmadığı ve 4’ünün ise yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan uzaktan eğitim derslerinde ölçme değerlendirmeyi yeterli bulmayan bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö1, “Online ölçme ve değerlendirmenin objektifliği ve güvenilirliği tartışılır. En zor şartlarda bile ölçme ve değerlendirmenin yüz yüze yapılmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Uzaktan eğitime her öğrenci katılmadı ya da katılamadı, ama aynı sınava girdi bu da tartışılması gereken öncelikli konudur. Yüz yüze yapıldığında öğrencinin olayı daha ciddiye aldığını görüyorum. Biz sınavları okulda Kasım ayının 3. haftası sınavlarımızı yüz yüze yaptık. O süreci sıkıntısız geçirmiştik. Sınavlar öncesi öğrencilerde inanılmaz bir hareketlilik vardı. Sürekli soru sordular nereye kadar sorumluyuz, sınavlar ne zaman, nasıl sorarsınız, şu konuyu tekrar anlatır mısınız gibi. Ama derse girmeyen çocukları nasıl değerlendiririz gerçekten bilemiyorum.”

Ö8, “Ölçme-değerlendirme durumu uzaktan eğitimin en zayıf halkası. Bütün öğretmenlerin ortak sorunu bence burası. 1. dönem yüz yüze eğitimde sınav kararı alındı. Bakanlık sonra sınavları iptal etti. Yazılıları yapmayan okullar oldu yapan okullar oldu. Sınavları iptal edilince derse katılımlarına göre not vereceksiniz denildi. Bu seferde şöyle bir sorun ortaya çıkıyor. Öğrenci akademik olarak başarılı ama imkânsızlıktan dolayı derse giremiyor. Bundan dolayı not verirken çok zorlandık ve herkese yüksek not vermek zorunda kaldık. Uzaktan eğitimde ölçme-değerlendirme yapılabilir ama güvenilirliği konusunda olumsuz düşünüyorum. Ders içerisinde performansını anlık geri dönütler ile değerlendirebiliriz. Online yapılacak bir değerlendirme objektif olmayabilir. Kamera kapalı, ses kapalı olduğu zaman öğrenci başka yerden bakıp yapabilir.”

Ö11, “Uzaktan eğitim sürecinde en önemli sıkıntımız bence ölçme değerlendirme. Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirmenin sağlıklı yapılacağını düşünmüyorum. Ders içerisinde soru-cevaplarla geri dönüt alıyoruz. Ünite değerlendirmelerini yapıyoruz. EBA’ya ödevler gönderiyoruz. Sonra onları kontrol edebiliyoruz. Ancak sınava yönelik bir ölçme değerlendirmeden bahsedecek olursak çok da başarılı olduk diyemeyiz. Okul olarak Kasım ayında yazılıları yapmıştık-okula notları işlemiştik. Ancak MEB, yazılıları iptal edince not verme sorunsalı ile karşılaştık. Şimdi yazılı olmayınca dersteki performansına göre, katılımlarına göre değerlendirin dediler. Ancak çocuklar birtakım sıkıntılardan dolayı derse katılamayınca bu çocuğu neye göre değerlendireceğimiz noktasında çok zorlandık. Birçok okulda notlar öğrenciyi üzmemek adına verildi bu da çok sağlıklı bir ölçme-değerlendirmenin yapılmadığını gösteriyor.”

Katılımcılardan uzaktan eğitim derslerinde ölçme değerlendirmeyi yeterli bulan bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö14, “Online sınavın ülkemizde uygulanabileceğini düşünüyorum. Bakanlık bir uygulama geliştirip çevrimiçi sınavları yapabilir. Öğrencilerin kopya çekmemesi için öğrenci ekrandan ayrıldığı zaman sistemin kapanması gibi ya da ekrandan çıktığı zaman uyarı veren bir sistemle bu yapılabilir.”

Ö30, “Yüz yüze eğitimdeyken yapmış olduğum bütün çalışmaları yine uzaktan eğitimde de her konu bitiminde ve ünite bitiminde pekiştirme olsun diye her tarz soru çözüm yöntemlerini uyguluyorum. Etkinlikler çekip gönderiyorum, o etkinlikler üzerinden çalıştırmalar yapıp dönütlerine bakıyoruz. Burada veli kontrolü iyi olan öğrencilerden güzel dönütler alabiliyoruz. Öğretmen özverili ise, veliler takip ederse, öğrenci motive olursa, iletişim kanalları iyi kullanılırsa bence öğrencilerin ölçülüp değerlendirilmesi mümkündür.”

Tablo 13’ten anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakını ölçme değerlendirme yeterli olmadığını, sağlıklı ve verimli olmadığını dile getirmişlerdir.

4.3.2.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde kullandıkları ölçme-değerlendirme araçlarına yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde kullandıkları ölçme-değerlendirme araçlarına yönelik bulgular Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Kullandıkları Ölçme-Değerlendirme Araçları Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Ölçme Değerlendirme Araçlarının Kullanımı	Ödev kontrolü, kazanım testleri,	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,	21
	Ünite sonu testleri	Ö14,Ö15,Ö16,Ö19,Ö20,Ö21,Ö23,Ö24,Ö28,Ö29	
	Web 2 araçları	Ö5,Ö8,Ö9,Ö17,Ö18,Ö20,Ö22,Ö25,Ö26,Ö27,Ö29	7
	Elden ev ödevi	Ö14	1
	Sunum	Ö30	1

Tablo 14’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılanlardan 21’inin uzaktan eğitim derslerinde ölçme değerlendirme araçları olarak, EBA’dan verilen ödevleri kontrol ettiği, derslerde

kazanım testlerini, ünite sonu değerlendirmelerini, çoktan seçmeli testlerini uyguladığı, soru-cevap yaptırdığı, 7'sinin Web 2 araçlarını kullandığı, 1'inin öğrencilerin evlerine ödevleri götürüp cevaplarını tekrar teslim aldığı, 1'inin sunum yaptırdığı tespit edilmiştir.

Katılımcılardan EBA'dan verilen ödevleri kontrol ettiği, derslerde kazanım testlerini, ünite sonu değerlendirmelerini, çoktan seçmeli testlerini uyguladığı, soru-cevap yaptırdığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö4, *“Test tekniğinin doğru olduğunu düşünmüyorum. Yazılı değerlendirmelerimde doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, açık uçlu, çoktan seçmeli soru tiplerini kullanıyorum ve de öneriyorum. Ders sonlarında da kazanımın pekişmesi için öğrencilere uyguluyorum.”*

Ö14, *“Uzaktan eğitimle EBA'dan ödev gönderiyoruz. Google forms üzerinden çevrimiçi test yapıyoruz. Sınavda sağa sola bakmamalarını önlemek için süre koyuyoruz. O süre zarfında cevapları göndermesi gerekiyor. Bir de köyde uzaktan eğitime katılamayan öğrenciler için köyde muhtarlığın bir bölümünde raflar oluşturduk. Öğrencilere ödevlerini bırakıyoruz. Öğrenciler ödevlerini yaptıktan sonra tekrar raflara koyuyorlar. Ve bizler alıp değerlendiriyoruz.”*

Katılımcılardan Web 2 araçlarını kullandığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö25, *“Eğlenceli ders işlemek için uygulaması ile yarışmalar yapıyorum. Öğrencilere konuyu kavratmak için hangi dönemi anlatıyorsam veya hangi yöreyi tanıtıyorsam o yöreden biriymiş gibi öğrencilere mektup yazıyorum. ile soru çözüyoruz. Bilim insanları ile alakalı sanal bir sergi yaptırdım. Bilim dünyasında iz bırakmış bilim adamlarının önünde duruyor. Çocuklar bastığında arkadan onların bilgileri çıkıyor. Bu şekilde ehem eğleniyorlar hem de öğreniyorlar. programı ile beyin fırtınası yaptırıyorum. programı ile e-dergi yaptıracağım. uygulamalar ile hem eğleniyorlar hem de öğreniyorlar.”*

Yukarıdaki bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimde öğrencilerini daha çok EBA'dan gönderilen ödevleri takip ederek ve de testler çözdürerek ölçme-değerlendirme yapmışlardır. EBA'dan gönderilen ödevlerin takibi sistem üzerinden görülebildiği için ölçme ve değerlendirmede de EBA'dan yararlanmışlardır. Ayrıca bazı Sosyal Bilgiler öğretmenleri de web 2 araçları ile ölçme ve değerlendirme aracı olarak kullanmışlardır.

4.3.3.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarısına yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarısına yönelik bulgular Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin, Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarısına Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi	Olumsuz	Ö3,Ö4,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö19,Ö22,Ö23,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	17
	Olumlu	Ö1,Ö2,Ö5,Ö6,Ö7,Ö11,Ö16,Ö18,Ö20,Ö21,Ö24,Ö30	13

Tablo 15’te görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarısını araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 17’sinin olumsuz, 13’ünün ise olumlu değerlendirdiği tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesini olumsuz olarak değerlendiren öğretmenlerinin bazılarına ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö10, “ Okulumuzda yarıya yakını yok, bazı sınıflarda üçte ikisi yok uzaktan eğitime katılmıyor. Yani hiçbir şekilde uzaktan eğitimin bir parçası olmayan çocuklarımız da var. Biz biraz dezavantajlı bölgedeyiz. Bizim 200 öğrencimiz var onun 160’ı yabancı uyruklu Irak, Suriye, Afgan dolayısıyla bizim okul tez konusu olabilecek bir öğrenci profiline sahip. Böyle de bir zorlukla karşılaşıyoruz. Dolayısıyla bunların aileleri kalabalık ekonomik imkânları sınırlı. Ailede 5 çocuk var ilkokula giden var ortaokula giden var. İletişim araçlarını dönüşümlü kullanıyorlar. Bu öğrencilere test gönderip geri dönütünü almak biraz zor. ”

Ö19, “ Tabii ki yüz yüze eğitim kadar akademi olarak başarılı bir noktada değiliz. Çünkü uzaktan eğitime katılan ve öğrenmeye istekli öğrenciler üzerinde bir etki oluyor. Onun dışındakiler örneğin uzaktan eğitimde dersten kopan bir öğrenciye o kazanımı yeniden kazandırabilmek kolay değil. Yüz yüze göremiyorsun, duygusunu düşüncesini

anlayamıyorsun, ruhsal ifadesini anlayamıyorsun. Okulda iken öğrencilerin moralinin bozuk olduğunu hemen anlıyorsun ama uzaktan eğitimde böyle bir durum olmadığı için çocuğun akademi olarak ileri mi gitti geri mi gitti fark edemeyebiliyoruz.’’

Uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesini olumlu olarak değerlendiren öğretmenlerinin bazılarına ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö5, ‘‘ *Uzaktan eğitimde çok olumsuz bir şey yaşamadım. Öğrencilerimiz de akademik olarak herhangi bir sorun yaşamadılar. Kullandığımız platform sayesinde hem bizler hem de veliler tarafından sürekli takip ediliyorlar.’’*

Ö21, ‘‘ *Sınıf ortamında sosyal bir ortamda eğitim alırken uzaktan eğitimden arkadaşlarından uzakta öğrencinin öğretmenden birebir ders aldığı şekilde değerlendiriyorum. Çünkü çoğunluğu evinde sessiz bir ortamda, kulaklık kullanan öğrenciler de etraftaki seslerden de etkilenmeden özel ders almış gibi bir ortam olmaktadır. Fiziksel yorgunluğu da okuldaki gibi olmamaktadır. Öğrencilerimizin çoğu yüz yüze derslerde teneffüslerde terleme, üşüme, acıkma gibi sıkıntıları yaşarken evde bunları yaşamamaktadır.’’*

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlası, teknik sıkıntılar, internete bağlanamama gibi birtakım imkânsızlıklardan dolayı derslere katılamayan öğrenciler için uzaktan eğitimin akademik başarısına etkisini olumsuz olarak değerlendirmişlerdir.

4.3.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde, değerlerin kazandırılmasına yönelik bulgular

Araştırmaya sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde, değerlerin kazandırılmasına yönelik bulgular Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Değerlerin Kazandırılması Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Değerlerin Kazandırılması	Değerlerimiz kazandırılmıyor.	Ö3,Ö4,Ö6,Ö9,Ö11,Ö14,Ö15,Ö17, Ö19,Ö21,Ö25,Ö26,Ö28,Ö30	14
	Değerlerimiz kazandırılabilir.	Ö1,Ö5,Ö7,Ö10,Ö13,Ö16,Ö18,Ö22	8
	Değerlerimizin kazandırılıp kazandırılmadığını gözlemlenemiyor.	Ö2,Ö8,Ö12,Ö20,Ö24,Ö29	6
	Değerlerimiz kısmen kazandırılabilir.	Ö23,Ö27	2

Tablo 16’da görüldüğü üzere, değerlerin kazandırılmasına katılımcıların 14’ü “*Uzaktan eğitimde değerlerimiz kazandırılmıyor.*”, 8’i “*Uzaktan eğitimde değerlerimiz öğrencilere kazandırılabilir.*”, 6’sı “*Değerlerimizin kazandırılıp kazandırılmadığını gözlemlenemiyor.*”, 2’si “*Uzaktan eğitimde değerlerimiz kısmen kazandırılabilir.*” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Katılımcılardan, “*Uzaktan eğitimde değerlerimiz kazandırılmıyor.*” Olarak değerlendiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, “*Uzaktan eğitimde değerler eğitimi kazandırmak çok zor. Değerler eğitimi kâğıttan ya da sürekli anlatma ile olacak bir şey değil uzaktan olacağını da inanmıyorum. Değerler yaşayarak kazandırılır. Yani bir değeri kazanacağınız insanı öncelikle rol model almanız gerek. Onu rol model alırsan onun değerini kabul edersin yani model aldığınız insanın değerini kabul edersiniz.*”

Ö14, “*Değerlerimizi yüz yüze iken biz onlara örnek olarak verebiliyorduk. Ders sırasında öğrenciye örnek olma adına bazı davranışlarda bulunuyordum. Konuşmamla, üslubumla, öğrenciye yaklaşımım, kurallara uymamla çocuklara rol model oluyorduk. Teneffüslerde takip ediyorduk, yanlış davranışlarını uyarıyorduk, konuşuyorduk. Ama uzaktan eğitimde dur sus demekten, bir an önce kazanımları yetiştirme telaşından değerlerimizin yeterince kazandırılmadığını düşünüyorum.*”

Araştırmaya katılanlardan “*Uzaktan eğitimde değerlerimiz öğrencilere kazandırılabilir.*” şeklinde dile getiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

Ö7, “Ben sosyal bilgiler konularında içerisinde geçen değerlerle ilgili videoları izletiyorum. Önyargı farklılıklara saygı gibi değerlerimizi animasyon tarzı ya da çizgi film tarzı videolar çocukların çok dikkatini çekiyor. Aslında bu süreç içerisinde işte engelliler haftasında olsun işte çocuk hakları gününde olsun izlediğimiz videoları hep böyle dikkatle izlediklerini hatta bunun üzerine yorumlar yaptıklarını gördüm. Eğer gerekli değeri onlara vermek istediğimizde veriyorsak sıkıntı olduğunu düşünmüyorum.”

Ö13, “Daha önce yaptıklarımızı yaşadıklarımızı anarak uzaktan eğitim öncesi yaşanan örnekler üzerinden ya da işte sunumlar slaytlar üzerinden örneklerle bunları kazandırmaya çalışıyorum. Yüz yüze eğitimde olduğu kadar olmasa da büyük oranda kazandırdığımı düşünüyorum.”

Katılımcılardan “Değerlerimizin kazandırılıp kazandırılmadığını gözlemleyemiyoruz.” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö8, “Uzaktan eğitimde değerlerimizi kazandıramıyoruz, kazandırdık desek bile bunu gözlemleyebiliyor muyuz? Uzaktan eğitimde ne kadar kazanıp kazanmadığını ben göremiyorum. Çünkü Kamera kapalı Ses kapalı bir şey paylaşamıyorum. Ama okulda olduğumuzda en azından ben bir rol model oluyordum. Okulda öğrencinin birine yardım ettiğini görüyordum, kantinden bir şey alıp paylaştığını görebiliyordum, dışarıda düşen bir arkadaşına yardım ediyordu onu görebiliyordum. Maddi durumu iyi olmayan bir arkadaşına durumu iyi olanlar arkadaşına para topluyor onu görebiliyordum. Şimdi bunların hiçbirini göremiyoruz.”

Ö24, “Yüz yüze deki kadar kolay olmuyor. Çünkü öğrenci duruşunuzu, davranışınızı ya da akranlarının yaptıklarını uzaktan eğitimde göremiyor. Değerleri vermenin yanında onun yaşatılması da gerekiyor, uzaktan eğitimde maalesef bunu göremiyoruz.”

Araştırmaya katılanlardan “Uzaktan eğitimde değerlerimiz kısmen kazandırılabilir.” olarak değerlendiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Ö27, “Uzaktan eğitimde en azından arkadaşını dinleme, arkadaşını bekleme, arkadaşlarını anlama, empati kurma duygularını geliştirebiliriz. İlk zamanlarda aynı anda konuşuyorlardı, sesler karışıyordu. Ama artık öğrenciler birbirlerini anlıyorlar. Kullandığımız programda el kaldırma butonu var. Bu butona bastığı zaman öğretmen ve tüm öğrenciler görür. Konuşma bittikten sonra o öğrenciye söz verilir.”

Yukarıdaki bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu uzaktan eğitimde değerlerimizin kazandırılmadığını, kazandırılmasının zor olduğunu dile getirmişlerdir.

Kazandırılmadığını düşünenlerin aksine animasyonlarla, görsellerle de kazandırılabilceğini belirten sosyal bilgiler öğretmenleri de vardır.

4.3.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde, sosyal bilgiler dersi kazanımlarının kalıcılığına yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde, sosyal bilgiler dersi kazanımlarının kalıcılığına yönelik bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Kalıcılığı Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Kazanımların Kalıcılığı	Kalıcılığı derslere devam durumuna bağlı	Ö4,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,Ö15,Ö16,Ö18,Ö22,Ö23,Ö24,Ö28,Ö30	14
	Kalıcı değil	Ö1,Ö2,Ö6,Ö9,Ö13,Ö14,Ö19,Ö20,Ö26	9
	Kalıcılığı görselliğe bağlı	Ö4,Ö8,Ö15,Ö21,Ö22,Ö23,Ö28,Ö29	8
	Kalıcılığı konunun içeriğine bağlı	Ö4,Ö8,Ö10,Ö12,Ö15,Ö22	6
	Kalıcılığı öğrencinin durumuna bağlı	Ö3,Ö5,Ö7,Ö30	4
	Kalıcılığı yöntem ve tekniğe bağlı	Ö8,Ö22,Ö27	3
	Kalıcılığı yapılandırmacı yaklaşıma bağlı	Ö17	1

Tablo 17’de görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde sosyal bilgiler dersi kazanımlarının kalıcılığını araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 14’ü “ Derslere sürekli devam eden öğrencilerde kazanımlar kalıcı olabiliyor. ”, 9’u “ Uzaktan eğitimde kazanımlar kalıcı olmamaktadır. ”, 8’i “ Görsel ağırlıklı kazanımlar daha kalıcı olmaktadır. ”, 6’sı “ Kalıcı olup olmaması konunun içeriğine göre değişim göstermektedir. ”, 4’ü “ Kalıcı olup olmaması öğrencinin durumuna göre değişim göstermektedir. ”, 3’ü “ Kalıcı olup olmaması uygulanan yöntem ve tekniğe göre değişim göstermektedir. ”, 1’i “ Kazanımların kalıcı olmasında yapılandırmacı yaklaşımın çok etkisi var. ” şeklinde değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Katılımcılardan derslere sürekli devam eden, katılım sağlayan öğrencilerde kazanımların kalıcı olabildiğini dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö7, “Gerçekten derslere katılan dersle ilgili olan öğrencilerimizin notları gayet iyi kazanımlar yerine ulaşmış kalıcılıkta fazla. Ama derse katılmayan katılmadığı halde sadece sınava gelen ya da işte arada bir giren ilgisiz olan, bizi dinlemeyen öğrencilerin ise notları çok düşük. Bu öğrencilerde kazanımların kalıcılığı da ister istemez düşük oluyor.”

Ö11, “İmkânları ölçüsünde derslere aktif bir şekilde katılan, gönderdiğim çalışmalarını yapan, sürekli takip eden, istekli olan öğrencilerde kalıcılık konusunda herhangi bir kaygım yok.”

Uzaktan eğitimde kazanımlar kalıcı olmadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Ö6, “Dersine girdiğim sınıfların ortalama 25 kişi olduğuna bakarsak, uzaktan eğitime katılan öğrenci sayımız hiçbir zaman tam olmadı. Kademeler göre farklılık göstermekle beraber en fazla 12 öğrenci en az 3 öğrencinin katıldığı zamanlar oldu. Kazanımlar herkese ulaşmadığı gibi özellikle 8.sınıf öğrencileri uzaktan anlamadıklarını belirtiyorlar. Konular sadece 30 dakikalık canlı dersle kalıyor. Her ne kadar denemeler, sorular EBA’dan video test vs. göndersekte internet, tablet, bilgisayar eksikliğinden ya da öğrencinin isteksizliğinden yapılmıyor yapılamıyor. Sonuç olarak kazanımlar kalıcı olmuyor.”

Ö9, “Kazanımların kalıcı olmadığını düşünüyorum. Çünkü uzaktan eğitimle geri aldığımız dönütler bu yönde. Tekrar etmiyorlar ödev verdiğiniz zaman öğrenci ödevi yapmadıysa derse girmiyor ya da soru sorulacağı zaman dersi terk ediyor, birden çıkıyor, sonra İnternetim koptu falan gibi bir şeyler söylüyor. Kazanımları verip veremediğimizi uzaktan eğitimde ölçmemiz ve anlamamız da mümkün olmadığı için olumsuz düşünüyorum.”

Ö26, “Öğrencilere verdiğimiz bilgilerin dönütünü geri alamadığımızdan dolayı bunların ne kadar öğrenildiği konusunda herhangi bir fikir üretemiyorum. Sınav yapamadığımızdan onlarla görüşemediğimizden ve değerlendirmeye alamadığımızdan kalıcılığı da ölçemiyoruz.”

Araştırmaya katılanlardan görsel ağırlıklı kazanımların daha kalıcı olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö4, “Görsel ağırlıklı konularda ise kalıcı olduğunu düşünüyorum.”

Ö21, “ Özellikle görsel ağırlıklı konuların, konu ile alakalı gösterilen video, animasyon gibi hareketli sesli görüntülü materyallerin uzaktan eğitim ile daha kalıcı olduğunu söyleyebilirim. ”

Katılımcılardan, kalıcı olup olmamasının konunun içeriğine göre değiştiğini dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö12, “ Kalıcılığın işlenen konuya göre, değiştiğini söyleyebilirim. ”

Ö15, “ 5.ve 6.sınıf konularında sunular görsel ağırlıklı içerikler daha çok olduğu için bunların kalıcılığı fazla. Ama 8.sınıf TC. İnkılap Tarihi dersinde çoğu soyut ve anlatıma dayalı olduğu için kalıcılık açısından istenildiği gibi olmayabiliyor. ”

Katılımcılardan kalıcı olup olmamasının öğrencinin durumuna göre değiştiğini dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö3, “ Öğrencinin arz talep dengesi gibi bir şey. Öğrencinin derse ilgisi, alakası, öğrenme isteği ne kadar çoksa kazanımda o oranda kalıcı oluyor. Bir de bu kazanımların işimiz bitene kadar kullanıldığını düşünüyorum. Beni sınavdan geçirsin beni işte yazılıdan geçirsin, beni üniversiteye atsın, bitsin bu mantıkla baktığımız için kalıcılık sadece belli bir süre için olmuş oluyor. ”

Ö5, “ Bazı öğrenciler de sonuç alabiliyorsunuz ama bazı öğrencilerde alamıyorsunuz. Bizim normal zamanda derse gelmeyen uyuklu pasif bir öğrencimiz vardı. Bu çevrimiçi süreçte çocuk çok aktif, katılımcı oldu enerjisi çok yükseldi, her soruya cevap verir bir hale geldi. Bazıları ergenlik döneminden dolayı utandığı için kameralarını açmadılar, kimisi başka şeyler yapmak istiyor o yüzden kapatıyor kimisi ilgisizlikten kapatıyor, kimisi de dersi kapalı bir şekilde izlemekten hoşlanıyor. Kazanımların kalıcılığı açısından bazı çocuklar da çok olumlu iken kimi çocuklarda da maalesef kazanımlar yerine ulaşmıyor. ”

Katılımcılardan kalıcı olup olmamasının uygulanan yöntem ve tekniğe göre değiştiğini dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö22, “ Kalıcılık, öğretmenin uyguladığı yöntem ve tekniğine göre değişiklik gösterebilir. ”

Ö27, “ Hem akıllı defterimi hem de devletimizin bölgeye ait sunmuş olduğu akıllı defteri kullanıyorum. Haftada 6 ya da 7 saat ve 40 dakika üzerinden derslerimizi yaptığımız için kazanımları rahatlıkla yetiştirebiliyoruz. Akıllı defter bu noktada çok çok iyi, öğrenciyi sıkmadan yormadan, ayrıntıya girilmeden öğretmen onu aktarıyor. ”

Katılımcılardan kazanımların kalıcı olmasında yapılandırmacı yaklaşımın çok etkisi olduğunu dile getiren öğretmenin söylemi aşağıda verilmiştir:

Ö17, “Mezun öğrencilerimle konuştuğumda aklında kalanların tahtaya çıktıklarında ki minik bir etkinlik bile olsa anılarının olduğunu gördüm. Bu da yapılandırmacı eğitimin kazanımların kalıcı olmasında birincil faktör olduğunu görüyoruz.”

Tablo 17’ye göre, kazanımların kalıcılığının birtakım değişkenlere göre belirlendiği ortaya çıkmıştır. En belirgin olanı ise derslere devam eden öğrencilerde kazanımların kalıcı olduğu belirtilmiştir. Kazanımlar görselliğe dayalı olduğunda da kalıcı olabileceğini dile getiren katılımcılarda vardır. Bunun yanında bazı Sosyal Bilgiler öğretmenleri de katılım azlığı, sağlıklı iletişim kurulamaması gibi nedenlerden dolayı kalıcılığın olmadığını dile getirmişlerdir.

4.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrenciler, veliler ve meslektaşlarıyla iletişimi ne yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrenciler, veliler ve meslektaşları ile olan iletişimine yönelik bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Öğrenciler, Veliler Ve Meslektaşları İle Olan İletişimine Dair Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Öğrencilerle Olan İletişim	Sorun yok	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö9,Ö11,Ö13,Ö14,Ö17 Ö18,Ö19,Ö21,Ö22,Ö25,Ö26,Ö27,Ö29,Ö30	21
	Sorun var	Ö6,Ö10,Ö12,Ö15,Ö16,Ö20,Ö23,Ö24,Ö28	9
Veli ile Olan İletişim	Sorun yok	Ö2,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö11,Ö14,Ö16,Ö18,Ö19,Ö20, Ö21, Ö22,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30	19
	Sorun var	Ö1,Ö3,Ö6,Ö7,Ö10,Ö17,Ö23,Ö25	8
Meslektaşlar ile Olan İletişim	Sorun yok	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14, Ö16,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö29,Ö30	23
	Sorun var	Ö6,Ö15,Ö17,Ö18,Ö19	5

Tablo 18’de görüldüğü gibi salgın sürecinde öğrenciler ile olan iletişimde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden 21’i sorun yok, 9’u ise sorun var olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan, sorun olmadığını dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö5, “ Ben bu yıl Sakarya Bahçeşehir Kolejine geçtim. Öğrencilerle yüz yüze hiç gelmeden direkt çevrimiçi eğitime başladım. Daha sonra iki gün yüz yüze eğitim vermeye başladım. Öğrencilerim beni okulun bahçesinde gördüklerinde hocam diye koşarak gelip sarıldılar o kadar mutlu oldum ki ve bende de onlarla sanki uzun zamandır birlikteymişiz gibi his uyandı. Bence bir öğretmen için bu çok önemli yani uzaktan olsun yakından olsun içselleştirmek çok önemli. İletişimde kanal değil de iletişime açık olmak daha önemli diye düşünüyorum. .”

Ö11, “ Salgın ilk başladığında öğrencilerin merak ettiği birçok soru oldu dolayısıyla ilk başvuracağı adres biz olduk. İlk andan itibaren öğrencilerle sürekli iletişim halindeyiz. Sadece akademik olarak değil duygusal ve psikolojik olarak sürekli destek oluyoruz. Psikolojik anlamda rahatlatmak adına da sürecin iyi gideceğini, sabırlı olmaları gerektiğini, neleri yapmaları gerektiğini sürekli paylaştık. Whatsapp grupları vasıtasıyla hem genel bilgilendirme yapıyoruz hem de öğrencilerimiz sorunlarını birebir iletiyor. Akademik anlamda da öğrencilerin takıldığı herhangi bir yerde bize direkt ulaşabiliyorlar. Yani bu süreçte bizlere rahatça ulaşabiliyor. Öğrencilerimle İletişim açısından herhangi bir problem yaşamadım.”

Araştırmaya katılan, sorun olduğunu dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö6, “Çocukların gözüne bakmadan çok zor oluyor. İlk zamanlarda öğrencilere kameralarını açtırmak yasaktı. Çocuklar da göz teması kurmak istiyorlar, öğretmenim kamerayı açalım mı, bizi bir görün hocam diyorlardı. Ben de yasak çocuğum diyordum hiç açmıyorduk. Bir de onların heyecanını görmeden, gözlerine bakmadan, onların sıcaklığını duymadan olmuyor. 5.sınıflarla yüz yüze eğitime geçtik. Ben sınıfa girdim hemen hoş geldiniz diyerek kolonya döktüm. Hem Sosyal Bilgiler dersinde örf âdetimizi öğrettik hem de virüsten korunmaya çalıştık. Bu duyguları hissetmek çok güzeldi ama uzaktan eğitimde maalesef bu çok zor. Çocuğun sıcaklığını hissedemiyorum, gözlerine bakamıyorum, dokunamıyorum o yüzden etkileşim yok. Bu da zaten uzaktan eğitimin en olumsuz tarafıdır.”

Ö12, “ Bence iletişimimiz zayıflıyor, çünkü uzaktan eğitimde çocuk okuldaki gibi en ufak bir sıkıntısını sizin yanınıza gelip anlatabilme imkânından uzak kalıyor. Belki size bir Whaatsap’tan normal bir mesaj yoluyla geri dönebilir. Geri dönebilen de sınırlı sayıdadır.

Yüz yüze eğitimde direkt sizinle birebir iletişime geçtiği için problemi çözeceğinize inanıyor. Ama şimdi uzakta olduğumuz için pek fazla bir şey yapacağımıza çocuk inanmıyor.’’

Tablo 18’de görüldüğü gibi salgın sürecinde veliler ile olan sosyal iletişimde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden 19’u sorun yok, 8’i ise sorun var olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan, sorun olmadığını dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö8, *‘‘Veli ile sürekli iletişim halindeyiz. 7/24 telefonumuz açık, whatsapp üzerinden sorunlarını sürekli yazabiliyorlar. Biz şu ana kadar 3 kez çevrimiçi veli toplantısı yaptım. Önceden okuldaki veli toplantılarına genellikle anneler katılırken şimdi çevrimiçi olunca babalar da katılmaya başladı.’’*

Ö20, *‘‘Öğrenci velisi ile herhangi bir problemle karşılaşmadım. Özellikle duyarlı velilerimiz var. Bazı velilerimiz kaygılı olduklarını bu süreçteki kaygılarını belirtiyorlar. Çocuklarının başarısını nasıl arttırabilecekleri noktasında, kaynak noktasında çalışma yöntemleri noktasında destek istiyorlar. Biz de elimizden geldiğince zaman aralığı gözetmeden, uygun olmayan bir saatte bile velimiz bize ulaştığında yardımcı oluyoruz. Genelde whatsapp grupları üzerinden geri dönüş yapmaya çalışıyoruz. Eğer anında dönüş yapamazsak bile mutlaka daha sonradan uygun bir şekilde durumu ifade ederek o sorularına ya da duruma cevap vermeye çalışıyoruz. İletişim konusunda bir sorun olduğunu düşünmüyorum.’’*

Ö26, *‘‘Velilerimizin derslerime katıldığını anlattığım konuları araştırdığını söyleyebilirim. Velilerden sürekli olumlu geri dönüş alıyorum. Önceden veli toplantıya katılıyordu, çocuğunun durumunu öğreniyordu. Ya da deneme sonuçlarına bağlı olarak ya telefon ediyordu ya da direkt okula geliyordu. Şimdi zoom üzerinden istediğimiz zaman bir toplantı yapabiliyoruz, sürekli telefonlarımız açık. Bazen ders anlatırken velinin olumlu açıdan müdahaleleri ile de karşılaşyoruz. Velilerin bu süreçte sınıf ortamını, derslerde neler yaşadığımızı, biz öğretmenleri, çocuğunun dersteki davranışlarını daha iyi anladıklarını düşünüyorum.’’*

Araştırmaya katılan, sorun olduğunu dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö6, *‘‘Velilerden dönüş alamıyorum, çok pasifler. Gruplardaki mesajlara cevap vermiyorlar. Çevrimiçi veli toplantısı yapıyorum. Toplantı sırasında dahi velilerle iletişim kuramıyorum. Veliler, gönderdiğim ödevlerden haberlerinin olmadığını söylüyor. Evdeki iletişim aracı*

kimin elinde onu bile anlamıyoruz. Velilerle sağlıklı iletişim kuramıyorum. Telefonla arıyorum dönüş yok, mesaj atıyorum dönüş yok. Bu da etkileşimin olmadığını gösteriyor .’’

Ö7, ‘‘Okulumuzun genel problemi veli toplantılarımıza katılım çok düşük. Veli ile öğrenci arasında bile iletişim yok. Çocuklar okula geliyor ama veli inanın hangi okula geldiğini çocuğunun hangi sınıfta olduğunu bile bilmiyor. Mesela karşı okulun öğrencisini bizim okulda arayan velilerde çıkabiliyor. Velilerimiz birçok konuda bilinçsiz. Gerek whatsapp gruplarıyla gerek iletişim yoluyla çok nadir veliye ulaşabiliyoruz. Çocuklarının eğitimi çoğu velinin umurunda bile değil. Whatsapp grupların dan ayrılanlar var ısrarla kaydetmemize rağmen ısrarla çıkanlar var. Aramamıza rağmen telefonları açmayanlar bizi engelleyenler var.’’

Tablo 18’de görüldüğü gibi salgın sürecinde meslektaşları ile olan sosyal iletişimde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden 23’ü sorun yok, 5’i ise sorun var olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan, sorun olmadığını dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö11, ‘‘ Zümrelerimle salgının ilk başladığı andan itibaren sürekli iletişim halindeyiz. Sosyal Bilgiler zümresi olarak Whatsapp grubumuz var. Buradan bilgi, belge paylaşımı gerçekleştiriyoruz. Devamlı fikir alışverişi yapıyoruz, iyi yaptığımız örnek uygulamaları bir birbirimizle paylaşıyoruz, yardımlaşıyoruz. Diğer meslektaşlarımla da iletişim halindeyiz. Özellikle bu süreçte bilişim teknolojileri öğretmenimizin kapısını çok çaldık. O da sağ olsun bize her konuda yardımcı oldu.’’

Ö27, ‘‘Herhangi bir kopukluk yaşamadık. Biz zaten her hafta sürekli toplantı yapıyoruz. Her sınıf düzeyi ile alakalı her hafta toplanıyoruz. Zümreler arası toplantı yapıyoruz. Bu toplantılar bir buçuk iki saat sürebiliyor. O günün o haftanın o ayın konuları masaya yatırıp tartışıyoruz ve neler yapılabilir diye çözüm yolları arıyoruz. Bir sınıf Fen ve Teknoloji dersi işlerken diğer sınıf da Sosyal Bilgiler dersi işlerken aynı anda iki sınıf bağlanıp disiplinler arası bağlantıyı kuruyoruz. Ya da iki zümre arasında çevrimiçi yarışmalar yapabiliyoruz.’’

Araştırmaya katılan, sorun olduğunu dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö6, ‘‘Bu benim geldiğim 3. okulum önceki okullarım köy okullarıydı, tek başımaydım. Bu okulda 4 tane zümrem var. İlk atamam bir köy okuluymuş. O zamandan beri düşünüyordum yani birden fazla zümresi olanlar nasıl çalışıyorlar diye düşünüyordum. Gerçekten zor olduğunu gördüm. Kendi başına olduğun zaman planlıyorsun, ediyorsun, uyguluyorsun ama

zümren olduğun zaman hep birbirinden bekliyorsun. Bu okuldaki sosyal bilgiler zümrelerimle iş birliğimiz yok. İletişim kurmaya çalışıyorum, konuşuyorum, ne yapmamız gerektiğini söylüyorum ama oturup da tek bir karar alamıyoruz.’’

Ö15, *“Zümrelerimle telefonla sürekli irtibat halindeyiz. Arada görüntülü konuşuyoruz. Meslektaşlarımızla eskisi gibi görüşemiyoruz. Çünkü eskiden devamlı okulda görüyorduk konuşuyorduk, ama uzaktan eğitime geçince görüşme kısıtlandı. Online bir okul toplantısında bütün arkadaşları görebiliyoruz. O yüzden salgın süreci meslektaşlarımızla aramızdaki etkileşimi azalttı.’’*

Tablo 18’e göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu, Covid-19 salgın sürecinde öğrencileriyle, velileriyle ve de meslektaşlarıyla olan sosyal iletişimde sorun yaşamadıkları, sık sık iletişimde oldukları ortaya çıkmıştır.

4.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine yönelik bulgular

4.5.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamalara yönelik bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 Salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamalara yönelik bulgular Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde Kullandığı Çevrimiçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Kullanılan Çevrimiçi Uygulamalar	Zoom	Ö2,Ö3,Ö7,Ö9,Ö11,Ö14,Ö16,Ö18,Ö19,Ö20,Ö24,Ö25,Ö26,Ö29,Ö30	15
	Zoom ve EBA	Ö1,Ö4,Ö6,Ö8,Ö10,Ö12,Ö15,Ö17,Ö21,Ö22,Ö23,Ö28	12
	Google Meet	Ö25,Ö27	2
	Metodbox	Ö5	1
	Sebit Vcloud	Ö13	1

Tablo 19’da görüldüğü gibi uzaktan eğitimde kullanılan çevrimiçi uygulamalara, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 15’i “Zoom ” 12’si “Zoom ve EBA ” 2’si “Google Meet ” 1’i “Metodbox” 1’i “Sebit Vcloud ” kullandıkları tespit edilmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimde kullandıkları çevrimiçi uygulamaların başında Zoom ve EBA gelmektedir.

4.5.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamaların güvenliğine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 Salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamaların güvenliğine yönelik bulgular Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde, Kullandığı Çevrimiçi Uygulamaların Güvenliğine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Çevrimiçi Uygulamaların Güvenliği	Başlangıçtaki güvenlik sorunu çözüldü.	Ö1,Ö3,Ö7,Ö9,Ö12,Ö15,Ö18,Ö19,Ö21,Ö22,Ö24,Ö29	12
	Güvenliği şüpheli.	Ö8,Ö16,Ö17,Ö20,Ö23,Ö26,Ö30	7
	Güvenli değil.	Ö1,Ö2,Ö4,Ö6,Ö28	5
	Güvenli.	Ö14,Ö22,Ö25,Ö27	4
	Yorumsuz.	Ö10,Ö11	2

Tablo 20’de görüldüğü gibi uzaktan eğitimde kullandığı çevrimiçi uygulamaların güvenliği ile ilgili araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 12’si “Zoom uygulamasına yönelik ilk zamanlarda bir güvensizlik vardı, ama şu an bir sıkıntı yok.”, 7’si “Zoom uygulamasının güvenliği konusunda şüphelerim var.”, 5’i “Zoom uygulaması güvenli değil.”, 4’ü “Zoom uygulamasının güvenliği konusunda bir sıkıntı olduğunu düşünmüyorum.”, 2’si “Zoom uygulamasının güvenliği ile alakalı hiçbir bilğim yok. ” şeklinde değerlendirmişlerdir.

Katılımcılardan kullandığı çevrimiçi uygulamaların Zoom uygulamasının ilk zamanlarda güvensiz olduğunu, ancak şu an bir sıkıntı olmadığını dile getiren bazı öğretmenlerinin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö15, “İlk dönemlerde zoom üzerinden para kesiliyor, hesaplara ulaşıyor, para kesilecek gibi haberler çıktı. Özellikle bu aralar Milli Eğitim Bakanlığı her seferinde uyarıyor. Yeni şifre oluşturun diye siber saldırıya karşı uyarıyorlar. Şu an bir sıkıntı olacağını düşünmüyorum. Bu son yapılan şeylerden sonra biz de dikkat edersek sıkıntı olmaz.”

Ö22, “İlk başlardan beri Zoom kullanıyorum. Zoom ile ilgili passcode kullanıyorum. Kendime ait sabit bir ID var. İlk zamanlar siber zaafı var şeklinde, hesaplara girildiğine dair. Zoom ile ilgili bazı spekülasyonlar çıkmıştı. Zoom waiting room’u getirdi. Artık sisteme hemen girilemiyor. Öğretmen onu bekleme odasında tutabiliyor. Ben şu an çok memnunum ve de güvenli olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcılardan kullandığı çevrimiçi uygulamalardan Zoom uygulamasının güvenliği ile ilgili şüphelerinin olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerinin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö20, “Bu hani genel bir şey vardır ya bu teknolojik araçlarla ilgili sizin yapmadığınız, kodlarını sizin yazmadığınız şey sizin değildir. Her şeyin bir değerinin olduğu, eğer birileri size ücretsiz bir hizmet veriyorsa mutlaka arka planında sizden aldığı bir şey vardır yani ben bu olaya da bu şekilde bakıyorum. Güvenlik noktasında hep bir soru işareti ben de var.”

Ö23, “Güvenlik konusunda tabii endişeler var herkesin endişesi var. Hatta ilk zamanlarda zoom programını telefonumuza kurmuştuk. Sonra bu programın firmasının Amerika’da mahkemeye verildiği haberi çıkınca hemen acele ile hepimiz zoom nasıl silinir zoom üyeliği nasıl iptal edilir gibi başlıklar Google da en çok aranan konulardan biri oldu. Güvenlik konusunda endişemiz var.”

Katılımcılardan kullandığı çevrimiçi uygulamalardan Zoom uygulamasının güvenli olmadığını dile getiren bazı öğretmenlerinin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö6, “Siber saldırılar başladı şeklinde haberlere de konu oldu. Zoom üzerinden banka hesaplarına giriyorlar şeklinde söylentiler çıktı. Ondan sonrada EBA’da sürekli dikkat edin, şifrenizi değiştirin bir uyarılar gelmeye başladı. O yüzden ben pek güvenli olduğunu düşünmüyorum. Dersimde şöyle bir olay olmuştu. Kafasına bir tişört geçirmiş bir gözlük takmış birisi basıldınız diye müzik çalıp arkada oynamaya başladı. Hemen attım onu dersten ama çocukların dikkati dağıldı.”

Ö28, “İlk zamanlar da Zoom’u kullanırken birkaç öğretmen arkadaşına maalesef korsan kişiler derse girmişlerdi. Derslerini sabote ettiler. Çok güvenli olduğunu düşünmüyorum ve

buna hâkim olduğumu da düşünmüyorum yani böyle bir şey başıma geldiğinde ne yaparım nasıl yaparım o an ben de bilmiyorum herhalde kapatırım programı. Zoom üzerinden canlı derslerimizi yapmak için link paylaşıyoruz. Bu linkleri birçok mecrada paylaşırsalar dersimize o sınıf dışında birçok kişi gelebiliyor. Yani çok fazla güvenli olduğunu düşünmüyorum.’’

Katılımcılardan kullandığı çevrimiçi uygulamalardan Zoom uygulamasının güvenli olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerinin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö14, *“Milli Eğitim EBA üzerinden Zoom altyapısını kullandı. Çok güvenilir olmasaydı. Milli Eğitim de kullanmazdı. Açıkçası ben de CIA elemanı değilim. Derste dünyada ortalığı karıştıracak bilgiler vermiyorum. O yüzden çok sıkıntı yaşayacağımızı düşünmüyorum. Ama ben yine de Sosyal Bilgiler dersinde mecburi değilse kamera açtırmıyorum. Çocukların kişisel bilgileri, görüntüleri vs. bir sıkıntı olabilir düşüncesiyle kamera açtırmıyorum. Bunun dışında çok büyük sorun olacağını, güvenirlilik anlamında çok sıkıntı yaşayacağımızı düşünmüyorum.’’*

Katılımcılardan kullandığı çevrimiçi uygulamalardan Zoom uygulamasının güvenliği ile ilgili bilgisinin olmadığını dile getiren bazı öğretmenlerinin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö10, *“Güvenliği konusunda olumlu ya da olumsuz bir şey söyleyemem. Yani bilişim uzmanlarına sormak lazım.’’*

Tablo 20’ ye göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu kullandığı Zoom uygulamasının uzaktan eğitime ilk geçildiği zamanlarda güvenliği ile alakalı sorun olduğunu, daha sonra bu sorunun çözüldüğünü dile getirmişlerdir. Bu tablodaki bulgulardan hareketle Zoom uygulamasının güvenli olduğunu belirtenlerin sayısı da çok düşüktür.

4.5.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine yönelik bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine yönelik bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Teknolojiyi Kullanabilme Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Dijital Teknolojiyi Bilme, Kullanma ve Aktarabilme Düzeyi	Süreç içinde geliştirdi	Ö1,Ö2,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö11,Ö12,Ö13,Ö16,Ö19,Ö21,Ö25,Ö29, Ö30	15
	İyi	Ö3,Ö4,Ö9,Ö10,Ö14,Ö15,Ö17,Ö20,Ö22,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27	13
	Vasat	Ö18,Ö28	2
Teknolojik Araç-Gereç Yeterliliği	Sorun Yok	Ö1,Ö4,Ö5,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	22
	Sorun Var	Ö2,Ö3, Ö6,Ö7,Ö8,Ö20,Ö25,Ö30	8
İnternete Erişim	Sorun yok	Ö1,Ö3,Ö5,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö21,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27,Ö29	19
	Sorun var	Ö2,Ö4,Ö6,Ö7,Ö10,Ö13,Ö20,Ö22,Ö25,Ö28,Ö30	11
EBA'ya Erişim	Sorun yok	Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30	28
	Sorun var	Ö1,Ö25	2

Tablo 21’de görüldüğü üzere sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde, teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri hakkındaki görüşleri: Dijital teknolojiyi bilme kullanma ve aktarabilme düzeyi, teknolojik araç-gereç yeterliliği, internete erişim ve EBA’ya erişim olmak üzere 4 temaya ayrılmıştır.

Tablo 21’e göre, dijital teknolojiyi bilme, kullanma ve aktarabilme düzeyi ile ilgili araştırmaya katılan öğretmenlerden 15’i başlangıçta yeterli olmadığı, bu süreçte kendini geliştirdiği, 13’ü iyi olduğu, 2’si de vasat olduğu şeklinde değerlendirmiştir. Katılımcılardan başlangıçta yeterli olmayıp, bu süreçte kendini geliştirdiğini dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö6, “Uzaktan eğitim başlamadan önce sadece Excel, Word ve Power Point programı gibi programlarla süreci yürütüyorduk. Ancak uzaktan eğitimle beraber yepyeni bir şey geldi.

Uzaktan eğitim ve canlı ders. İlk canlı ders yapacaksınız dedikleri zaman bir saattir ben nasıl bağlanacağını bile bilmiyordum. EBA'ya alıştık derken bu sefer Zoom hayatımıza girdi. Zoom ile ilk karşılaştığımızda nasıl ders işleyeceğimi, nasıl yapacağımı, nasıl ders oluşturup öğrencilere göndereceğimi bilemiyordum. Açıkçası bu konuda ilk başta yetersiz olduğumu düşündüm. Daha sonrasında kullana kullana öğrendim. En azından uzaktan eğitimin bir faydası olarak görüyorum. Teknolojiye daha aşına olduk, daha güzel kullanmaya başladık. ”

Ö30, “*Tabii bu yenilenen ve gelişen teknoloji içerisinde her zaman geri kaldığımızı daha da ilerlemek zorunda olduğumuzu kullandıkça da görüyoruz. Bilgisayar kullandığımızı zannediyorduk, ama bu sistemleri bilmiyorduk. Kullanmaya başlayınca biraz zorlandık, hatta öğrenciler böyle bir dönemin çocukları oldukları için onlar bizden daha iyi biliyor ve gerektiğinde bize yol gösteriyordu. Kullandıkça hâkim olmaya başladık bir sesin, videonun açılması ve kapanması, kameranın kullanımı bunlar bile sıkıntılıydı. En ince ayrıntısına kadar öğrenmeye çalışıyoruz. Teknolojide daha da kendimizi geliştirmemiz lazım. ”*

Katılımcılardan uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliğinin iyi olduğunu dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö14, “*Yaklaşık 3 yıldır EBA'ya soru ve içerik gönderiyorum. Mümkün olduğunca bilgisayarla teknolojiyle aram çok iyidir. Bilmediğim şeyi mutlaka öğrenmek için mücadele ederim. Eğitim ile ilgili video oluşturma, basit filmler oluşturma çocukların hoşuna gidebilecek içerikler oluşturma konusunda kendimi iyi görüyorum. Birçok öğrencinin evine gidip EBA 'yı kurdum. ”*

Ö26, “*Uzaktan eğitime geçmeden önce de bu konuda donanımlı olduğumu söyleyebilirim. Sınıf ortamında akıllı tahtalardan yeteri kadar öğrencilere bu teknoloji konusunda destek veriyordum. Örneğin 6. sınıflarda paraleller konusunu anlatırken hemen internet üzerinden bunun örneklerini öğrencilerin karşısına çıkartabiliyorum ya da Power Point sunumu ile ders işlerken ekstradan destek verebiliyoruz. Uzaktan eğitimin ben çok verimli olduğunu düşünüyorum ama öğrenciler henüz bu sistemi yeterince algılayamadıklarını düşünüyorum. Teknoloji konusunda kendime güveniyorum ve yeterince etkin kullandığımı düşünüyorum. ”*

Araştırmaya katılanlardan uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliğinin vasat olduğunu dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö18, “*Ortanın altı düzeydeyim. Çok iyi değil. ”*

Ö28 “*Teknoloji ile aram iyi değil ama yapmak zorunda olduğum şeyleri öğrenirim ve aktarırım Yani en alt düzeyde ne yapmam gerekiyorsa onu en kısa zamanda öğrenir aktarırım kullanırım ve öğrenirim. Teknolojiyi kullanma konusunda benden çok daha iyi*

bilenler var. Ben o kadar değilim o düzeyde değilim ama şu an için Zoom'dan bağlantı kurup ders anlatabiliyorum ekran paylaşabiliyorum soru gönderebiliyorum yapmam gereken en az şey neyse onu yapmaya çalışıyorum. ''

Tablo 21'e göre, dijital teknolojiyi bilme kullanma ve aktarabilme düzeyi ile ilgili tema incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak kendilerini yeterli buldukları, aynı zamanda uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin dijital teknolojiyi kullanma becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 21'de görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde teknolojik araç gereç yeterliliği ile ilgili araştırmaya katılan öğretmenlerden 22'si sıkıntı yaşamadığı, 8'i ise sıkıntı yaşadığı şeklinde değerlendirmiştir. Katılımcılardan araç-gereç sıkıntısı yaşamadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö14, *''Gerek okulda gerekse evde araç-gereç konusunda hiçbir sıkıntım yok. ''*

Ö26, *''Hiçbir sıkıntım yok. Telefonum var bilgisayarım var. Akıllı tahta uygulamalarının birçoğunu bilgisayarıma indirdim. Tüm materyalleri tüm teknolojik aletleri en iyi şekilde kullanmaya çalışıyorum. ''*

Araştırmaya katılanlardan araç-gereç sıkıntısı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö2, *''Sadece ben olsaydım sıkıntı yaşamazdım, ama eşim de bilgisayar kullanıyor. Telefondan olmuyor nedense. Yani telefondan daha çok bilgisayar gerekiyor büyük ekran gerekiyor telefonda düz bir oturma bağlanabilirsin. Ama sen kendin oturum açan kişi olarak telefondan olmuyor dosyaları açmak gerekecek sunum yapman gerekecek sunuma girmen gerekiyor. Telefon biraz daha geçiştirme oluyor, çok zorda kalırsak kullanacağınız bir şey oluyor yeterli gelmiyor. Evde birden fazla kişi var bilgisayarımız şu an yetersiz geliyor açıkçası paylaşamıyoruz. ''*

Ö8, *''Eşim öğretmen, çocuklarımdan biri ilkokul diğeri ortaokula gidiyor. Dolayısıyla her birimize bir iletişim aracı gerekiyor. Cep telefonundan derslere girmek verimli olmadığı için araç gereç sıkıntısı çekiyoruz. ''*

Ö20, *''Evimizde benimle birlikte ortaokul, lise ve üniversite öğrencisi var. Toplam 4 kişi aynı saatlerde derse girme durumunda kalıyoruz, küçük krizler olabiliyor evde yeterli cihazlarımız olmasına rağmen genelde eski. Evimizde bilgisayarım, diz üstü bilgisayarımız yeni değil. Tabii telefon ve bir tablet almak durumunda kaldık bu anlamda bizi etkiledi. Şu*

anda herkesin bu derslere katılabileceği aracımız var ama en ufak bir sıkıntı da problem yaşıyor. Örneğin bir telefonun arızalanması bütün sistemi allak bullak edebiliyor.”

Ö30, “ Her öğretmenin yaşantısı, içinde bulunduğu ortam, ekonomik seviyesi vs. farklı oluyor. Benim birazcık elimi bağlayan 3 çocuğumun okula gidiyor olması, eşimin de öğretmen olması. Dolayısıyla bir evde 5 tane iletişim aracı olması gerekiyor. Böyle olunca ister istemez zorlandık. Herkes bir odada ben mutfakta eşim salonda ders yaptık. Eski bir tabletimiz vardı Allah'tan o uyumlu oldu çocuklardan birisi onunla giriyor, bir tane yeni tablet aldık. Andemi girince fiyatlar ikiye katladı. Bu da bizi zora soktu. Ben eğer o gün işleyeceğim ders anlatıma dayalı ise cep telefonundan giriyordum, eğer sunum hazırlamışsam okula gidip okuldaki bilgisayarlardan bağlanıyordum.”

Tablo 21’e göre, uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu araç-gereç sıkıntısı yaşamadığı belirtilmiştir.

Tablo 21’de görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde internete erişim ile ilgili araştırmaya katılan öğretmenlerden 19’u sıkıntı yaşamadığı, 9’u ise sıkıntı yaşadığı şeklinde değerlendirmiştir. Katılımcılardan internete erişim ile sıkıntı yaşamadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö11, “İnternetimiz sınırsız olduğu için hiçbir sıkıntı yaşamadık.”

Ö24, “ Bizde ev internetimde var mobil internetim de var. İkisini de internette sınırsız yaptırarak. Sorun yaşamıyorum.”

Katılımcılardan internete erişim ile sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö6, “ İnternete girebiliyorum. Tabii ek paket alırsam girebiliyorum. Paketimi yükselttim tarifemi değiştirdim daha fazla GB, olan bir tarife aldım ama o da yetmedi. Yetmediği zaman ek tarifeye geçiyorum, bu şekilde idare ediyorum.”

Ö7, “Ben çok merkezi bir yerde oturmama rağmen internet sıkıntısı yaşamıyoruz. İnternetim sürekli kesilebiliyor ve mahalleimde şu anda ciddi anlamda bir altyapı çalışması var dersin yarısında bir bakıyorum İnternet gidiyor. Bu sefer cep telefonuna yükleniyoruz cep telefonundaki kotam yetmiyor bu da bize ekonomik olarak yormaya başladı. Cep telefonuma EBA’yı indiremiyorum yani program yetersizliği var.”

Tablo 21’e göre, uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yarısından fazlasının internete erişimde sıkıntı yaşamadığı belirtilmiştir.

Tablo 21’de görüldüğü gibi, uzaktan eğitimde EBA’ya erişim ile ilgili araştırmaya katılan öğretmenlerden 19’u sıkıntı yaşamadığı, 9’u ise sıkıntı yaşadığı şeklinde değerlendirmiştir. Katılımcılardan uzaktan eğitimde internete erişim ile sıkıntı yaşamadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö8, “ EBA’ya erişim konusunda ilk zamanlarda yoğunluktan dolayı bir türlü giremedik. 2020-2021 eğitim öğretim başında da bu sorunu yaşadık. Şu an o sıkıntıları yaşamıyorum ama EBA’yı da aktif kullanmıyorum, Zoom’dan bağlanıyorum.”

Ö12, “ EBA’ya erişim konusunda bir ara bir sıkıntı olmuştu. Onu da Sayın Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk açıklamıştı. Öğrenciler tarafından ya da daha büyükler tarafından bir saldırı olduğunu, bir milyon üzerinde bir girişin olduğunu söylemişti. Bundan sonra ben hiçbir sıkıntı yaşamadım.”

Araştırmaya katılanlardan uzaktan eğitimde internete erişim ile sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlere ait söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö1, “Mart- Haziran 2020 döneminde EBA ya girişte çok sıkıntı yaşadık. Altyapının yetersizliği, milyonlarca öğrencinin bir anda girmesi EBA ya girişte zorluk çıkardı.”

Ö25, “EBA’da çok sıkıntı yaşadık. Bütün dersleri EBA’ya giriyoruz ondan sonra ne iş yarıyor bilmiyorum ama EBA’dan direkt Zoom’a yönlendiriyor. Eğer dışarıdaysanız telefona şöyle bir uyarı geliyor. Sana EBA için sağlanan destek burada geçerli değil. Madem geçerli olmayacaktı neden devlet aylık yurt içi 8 GB ücretsiz internet hakkını sağladı.”

Tablo 21’e göre, uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakını EBA ‘ya erişimde sıkıntı yaşamadığı ortaya çıkmıştır.

4.5.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilmeleri ve kendilerini geliştirmelerine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilme ve kendilerini geliştirme ile ilgili bulgulara Tablo 22’ de yer verilmiştir.

Tablo 22

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Var Olan Teknolojileri Kullanabilme Ve Kendilerini Geliştirme Yönündeki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Eğitim Fakültelerinin Vermiş Olduğu Eğitimler	Yetersiz	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö11,Ö14,Ö15,Ö16,17,Ö19,Ö20,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö28,Ö29,Ö30,Ö18	24
	Fikrim yok	Ö10,Ö22,Ö2,Ö28,Ö30	6
	Yeni mezunlar yeterli	Ö1,Ö12,Ö17,Ö21,Ö27	5
	Yeni mezunlar yetersiz	Ö2,Ö8,Ö11,Ö23	4
MEB'in Vermiş Olduğu Eğitimler	Katılmadım	Ö2,Ö4,Ö5,Ö7,Ö9,Ö13,Ö16,Ö18,Ö21,Ö22,Ö24,Ö25,Ö27,Ö28	14
	Katıldım	Ö1,Ö3,Ö8,Ö14,Ö15,Ö19,Ö23,Ö26,Ö29	9
	Eğitimler yeterli	Ö10,Ö11,Ö19,Ö20	4
	Eğitimler yetersiz	Ö2, Ö6,Ö26	3
Var Olan Teknolojileri Kullanırken ve Sorunları Çözerken Yapılan Çalışmalar	İnternette araştırma	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö15,Ö17,Ö19,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö27	20
	Uzman desteği	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö18,Ö19,Ö21,Ö25,Ö28,Ö29,Ö30	18
	Deneme-yanılma yoluyla	Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö10,Ö11,Ö13,Ö15,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö28,Ö30	15
	Zümrelerle işbirliği	Ö2,Ö4,Ö6,Ö9,Ö10,Ö11,Ö28,Ö29,Ö30	9
	Sosyal medya gruplarından yararlanma	Ö1,Ö2,Ö6,Ö8,Ö9,Ö10	6
	MEB'in materyallerinden yararlanma	Ö1,Ö10,Ö20,Ö24	4
	Hizmet içi eğitim	Ö5,Ö13,Ö14,ÖZZ16	4

Tablo 22’de görüldüğü üzere, sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilme ve kendilerini geliştirme yönündeki görüşleri: Eğitim fakültelerinin vermiş olduğu eğitimler, MEB’in vermiş olduğu

eğitimler, var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken yapılan çalışmalar olmak üzere 3 tema adı altında gösterilmiştir.

Tablo 22’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinin dijital teknoloji alanında vermiş olduğu eğitimler hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin 24’ü “Benim dönemimde eğitim fakültelerinin dijital teknoloji alanında vermiş olduğu eğitimler yetersizdi.”, 6’sı “Şu dönemde Eğitim fakültelerinin vermiş olduğu eğitimler hakkında bir bilgim yok.”, 4’ü “Yeni mezunlar dijital teknoloji konusunda yeterli.”, 3’ü “Bizim dönemde aldığımız eğitimin etkisi olmadı.”, 3’ü “Şu an okuyan öğrenciler ve yeni mezunlar dijital teknoloji konusunda yetersiz”, şeklinde değerlendirmişlerdir.

Katılımcılardan eğitim fakültelerinin kendi dönemlerinde dijital teknoloji alanında verilen eğitimlerin yetersiz olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö4(2005), “2005 mezunuyum çok eski bir mezun olduğum için bizim dönemde eğitim programında bilgisayar dersimiz vardı. Fakat o dönemde de bilgisayar laboratuvarı çok yeterli değildi. Biz sadece basit Excel, Word programlarını öğrendik. Bu anlamda eğitim fakültesinden çok fazla katkı aldığımı söyleyemem.”

Ö11(2000), “2000 mezunuyum. Teknolojiye olan yatkınlığımın Eğitim Fakültesi’nde aldığım eğitimle ilgili olduğunu düşünmüyorum. Çünkü o dönemde bu tarz eğitimler fazla yoktu. Şu dönemde bile eşimin okuluna gelen öğretmen adaylarının slayt hazırlayıp slaytlar üzerinden ders işlediklerini biliyorum. Yani halen fakültede slayt hazırlamanın ötesine geçilemediğini görüyorum. Merakla, istekle ve de ilgiyle kendimi geliştirdim diyebilirim.”

Araştırmaya katılanlardan eğitim fakültelerinin şu an vermiş olduğu dijital teknoloji alanındaki eğitimler hakkında bilgisinin olmadığını olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö10(1998), “Özellikle de araştırmadım sormadım. Yakın çevremden de birebir gözlem fırsatım yok ama şunu görüyorum nispeten genç öğretmenlerin bu konuda bir zorluk yaşamadığını söyleyebilirim. Bu anlamda belki eğitim fakülteleri üzerine düşeni yapıyor diye ifade edebilirim ama böyle çok net bir bilgim yok.”

Ö28(1999), “Ben mezun olalı 22 yıl oldu. Ben bu dijital teknolojiyi üniversitede görmedim. Akıllı tahtayı da kullanmaya çok geç başladık. O nedenle şu anki eğitim fakülteleri ne kadar eğitim veriyor bilemiyorum.”

Katılımcılardan yeni mezunların dijital teknolojiyi kullanma alanında yeterli olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö1(1996), *“Okulumuza gelen stajyerleri ve yeni başlayan öğretmenleri gözlemlediğimizde bizden çok daha iyiler ve donanımlılar, bizlere yardımcı oluyorlar.”*

Ö21(1985), *“Eğitim fakültelerinde şu anda eğitim gören öğrencilerin ihtiyaç duyduğu teknolojiyi ve de uzaktan eğitim ile ilgili teknolojiyi kullanma konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.”*

Araştırmaya katılanlardan yeni mezunların dijital teknoloji konusunda yetersiz olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin görüşlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö11(2005), *“Şu dönemde bile eşimin okuluna gelen öğretmen adaylarının slayt hazırlayıp slaytlar üzerinden ders işlediklerini biliyorum. Yani halen fakültede slayt hazırlamanın ötesine geçilemediğini görüyorum.”*

Ö23(1989), *“Şu an eğitim fakültelerinde eğitim teknolojileri ile ilgili dersleri verildiğini biliyorum. Yeterlilik konusunda çok da yeterli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü yeni mezun öğretmenlerle karşılaştığımızda çok da verimli olarak teknolojiyi kullanamadıklarını görüyorum. Ayrıca bir eğitim alma ihtiyacı ortaya çıkıyor. Bir de eğitim fakültelerinde programların güncel hallerinin öğretilmediğini görüyorum. Çok sık kullandığımız PowerPoint şu an 2016-2020 versiyonu kullanılırken orada daha düşük versiyonu öğretilmiş. O yüzden de öğretmenimiz yeni programa uyum sağlamakta güçlük çekebiliyor.”*

Tablo 22’ye göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu kendi dönemlerinde dijital teknoloji yeterlilikleri ile ilgili eğitim fakültelerinin vermiş olduğu eğitimlerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 22’de görüldüğü gibi, MEB’in vermiş olduğu eğitimler hakkında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 14’ü “MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimlere katılmadım.” 9’u “MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimlere katıldım.” 4’ü “MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimleri yeterli görüyorum.” 3’ü “MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimleri yeterli görmüyorum.” şeklinde değerlendirmişlerdir.

Katılımcılardan MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimlere katılmadığını dile getiren bazı öğretmenlere dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, *“Bilişim teknolojileri alanında ya da dijital teknoloji alanında hiçbir eğitime katılmadım. Ama detaylı kurslar verdikleri konusunda bilgim var takip ediyorum. Hepimiz aynı işi yapıyoruz yorgun geliyoruz o saatten sonra kurslara katılmak zorlaşıyor. İçerikleri*

hakkında çok bilgim olmamakla beraber verdikleri eğitimleri takip ediyorum ama katılmak söz konusu olmadı.”

Ö22, “*İnternete erişim, bilgisayar kullanımı, eğitim-öğretime yardımcı programlar veya yazılımlarla alakalı herhangi bir bilgilendirme kursuna katılmadım. Daha doğrusu başvurmadım. Âmâ MEB bu konuda gerçekten hassas ilerliyor. Etwinning gibi birçok teknoloji altyapılı projeleri var. Yine bakanlık interaktif müze ile alakalı bir seminer düzenlemişti ona katılmışım. Buradan da bakanlığın gerekli önlemleri aldığını söyleyebilirim.”*

Araştırmaya katılanlardan MEB’in daha önce vermiş olduğu bilgisayar kullanma ve dijital teknoloji ile ilgili eğitimler aldığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, “*MEB’in verdiği daha önce vermiş olduğu bilgisayar kullanma ile ilgili 1 aylık kursa gittim. Bu kursta Word’ü, Excel’i kullanma, paint ile işlem yapma gibi konuları gördük.”*

Ö23, “*İhtiyaç hissedenler için gayet fazla sayıda hizmet içi eğitim var. Hatta bu salgın süreci döneminde uzaktan eğitim şeklinde de birçok Eba üzerinden kurs düzenlendi. Ben de bunların birkaçına katılma imkânı buldum. Web 2 araçları eğitimlerine katıldım gayet güzel oldu.”*

Katılımcılardan MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimleri yeterli olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö10, “*Ben yeterli görüyorum, takip ediyorum başvuruyorum ve başarı ile tamamlıyorum.”*

Ö20, “*İstekli olan, bu tip etkinlikleri takip edenler için hizmet içi seminerlerin yeterli olduğunu düşünüyorum. Gerek uzaktan olsun gerekse, yüz yüze eğitimler olsun yeterli olduğunu düşünüyorum.”*

MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimleri yeterli olmadığını dile getiren sosyal bilgiler öğretmenin söylemi aşağıda verilmiştir:

Ö6, “*Milli Eğitim’de öğretmenlerden çok şey bekliyor diye düşünüyorum yani bir şey vermeden hep bir şey almayı bekliyor. Böyle bir dönem de öğretmenlerin mucizeler yaratmasını bekliyorlar. Bilmiyorlarsa bile öğrensinler bilmiyorlarsa bile yapsınlar diye bekliyorlar. Dolayısıyla ben MEB Hizmet içi eğitimlerini pek yerinde bulmuyorum. Açıkçası bir afet gibi olduğu zaman ya da olduktan sonra bir çabaya giriliyor.”*

Tablo 22’ye göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin, yarıya yakını var olan teknolojileri kullanabilme ve kendilerini geliştirme konusunda MEB’in vermiş olduğu hizmet içi eğitimlere katılmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 22’de görüldüğü gibi, var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken yapılan çalışmalar hakkında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 20’si “ İnternette araştırıyorum. Youtube ya da başka sitelerden eğitim videolarını izliyorum. ”, 18’i “ Bilişim teknolojileri ile ilgili uzman olan kişilerden destek alıyorum. ”, 15’i “ Deneme yanılma yoluyla öğrenmeye çalışıyorum. ”, 9’u “ Zümrelerimizle işbirliği yapıyorum. ”, 6’sı “ Sosyal medya gruplarındaki alanımızla alakalı paylaşılan her türlü materyallerden yararlanıyorum. ”, 4’ü “ MEB’in yayınlamış olduğu alanımızla alakalı her türlü materyallerden yararlanıyorum. ”, 4’ü “ Hizmet içi eğitimlere katılıyorum. ” Olarak değerlendirmişlerdir.

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken internette araştırdığını, youtube ya da başka sitelerden eğitim videoları izlediğini dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö19, “Çünkü kendimi geliştirmek için internette videolar izliyorum. Şu anda yapabileceğimiz en kolay yöntem bu. Youtube’da ya da başka platformlarda eğitim adına her türlü videoya ya da bilgiye ulaşabiliyoruz. ”

Ö27, “Çeşitli eğitim sitelerini ve takip ediyorum. Dersimi daha nasıl zenginleştirilebilir adına bazı takip ettiğim kişiler var. Eğitim videolarını izliyorum. Videolardan hareketle kendi branşımın içeriğini zenginleşme çalışıyorum. ”

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken bilişim teknolojileri ile ilgili uzman olan kişilerden destek aldığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö1, “Öncelikle eşim yardımcı oluyor. Bunun dışında internette araştırıyorum. Okul idaresinin ve öğretmen arkadaşların paylaşımları da sorunları çözmede yardımcı oluyor. ”

Ö13, “Önce kendim bir araştırırım eğer çözemez isem bu konuda çok iyi öğretmenlerimiz var onlara danışırım. Bilgisayar öğretmenimiz var ona danışırım. ”

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken deneme yanılma yoluyla öğrenmeye çalıştığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö24, “Çoğu şeyi kendi kendime öğrendim. Uygulamaların videolarını izledim. Milli Eğitim Bakanlığını EBA üzerinden paylaştığı videoları, öğretmen arkadaşların paylaştığı videoları izleyerek kendim öğrendim. Yeni şeyleri denemekten hiç kaçınmadım, kullandıkça deneyim kazandım. ”

Ö25, “ Akıllı tahta animasyonları sayesinde Etwinning projesinin tanıtım filmini yaptım. Web 2 araçlarını sık sık indiriyorum deniyorum bakıyorum yapmaya çalışıyorum. Yani kendimi sürekli geliştiriyorum.”

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken zümreleri ile işbirliği yaptığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö4, “Zümrelerimle daima etkileşim içinde olduğumuz için birbirimize yardım ediyoruz.”

Ö9, “ Eksiklerim var mı diye ben sık sık böyle zümrelerimizin oluşturduğu sosyal medya guruplarına bakarım.”

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken sosyal medya gruplarındaki alanı ile alakalı paylaşılan her türlü materyallerden yararlandığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö2, “Birbirimizle diyalog halindeyiz. Yeni bir şey öğrendiğimizde hemen gruplarda kendi arkadaşlarımızla paylaşıyoruz zaten. Facebook'ta Instagram 'daki sosyal bilgiler öğretmenlerinin grupları var. Çoğu şeyleri buralardan öğrenip yapıyoruz diyebilirim.”

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken MEB'in yayınlamış olduğu branşı ile ilgili her türlü materyallerden yararlandığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö1, “Milli Eğitimin Bakanlığının yayınladığı materyalleri, testleri, sunuları indiriyorum, inceliyorum ve öğrencilerle paylaşıyorum.” Ö24, “Milli Eğitim Bakanlığının EBA üzerinden paylaştığı videoları izliyorum.”

Katılımcılardan var olan teknolojileri kullanırken ve sorunları çözerken hizmet içi eğitimlere katıldığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö5, “Öğrenciliğe devam ediyorum. Koçluk Eğitimlerine katılıyorum. Farklı bir üniversitenin web2 araçları ile ilgili eğitimleri varsa katılıyorum. Kişisel gelişim için çaba sarf ediyorum Kendimi geliştirmek için çok fazla eğitim aldım. Her gün yeni bir şeyler çıkıyor dolayısıyla sürekli kendimizi yenilememiz gerekiyor.”

Ö13, “Hizmet içi eğitimlere katılmaya çalışıyorum bir yandan araştırmaya çalışıyorum. Bilgisayarımı güçlendirmeye çalışıyorum.”

Tablo 22'ye göre, sosyal bilgiler öğretmenleri dijital teknolojileri kullanırken ve de sorunları çözerken genelde internetten araştırdıkları, eğitim videolarını izledikleri, alanında uzman olan kişilerden destek aldıklarını, deneme yanılma yoluyla öğrendiklerini belirtmişlerdir.

4.5.5. Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde öğrencilerinin teknolojiyi kullanabilme yeterliliğine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde öğrencilerinin teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine yönelik bulgular Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Öğrencilerinin Teknolojiyi Kullanabilme Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Dijital Teknolojiyi Bilme ve Kullanma Düzeyi	Çok iyi	Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö18,Ö19,Ö21,Ö22,Ö23,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30	24
	Yeterli değil	Ö1,Ö7,Ö17	3
	Dijital oyun oynayan, dijital araçlara sahip olanlar daha iyi	Ö9,Ö12,Ö20	3
Teknolojik Araç-Gereç Yeterliliği	Yeterli değil	Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö9,Ö11,Ö12,Ö15,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö22,Ö23,Ö24,Ö26,Ö28,Ö30	19
	Yeterli	Ö1,Ö5,Ö8,Ö10,Ö13,Ö14,Ö16,Ö21,Ö25,Ö27,Ö29	11
İnternete Erişim	Sorun var	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö15,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö30	25
	Sorun Yok	Ö13,Ö14,Ö16,Ö28,Ö29	5
EBA’ya Erişim	İnternet ve araç-gereç varsa sorun yok. İnternet ve araç-gereç yoksa sorun var.	Ö3,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö14,Ö15,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö25,Ö30	14
	Sorun Yok	Ö5,Ö12,Ö13,Ö16,Ö23,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	9
	Sorun var	Ö1,Ö2,Ö6,Ö17	4
	İlk zamanlarda sorun vardı. Şimdi sorun yok	Ö4,Ö22,Ö24	3

Tablo 23'te görüldüğü gibi öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri ile ilgili araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri; dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeyleri, teknolojik araç-gereç yeterlilikleri, internete erişim ve EBA'ya erişim olmak üzere 4 tema adı altında gösterilmiştir.

Tablo 23'te, öğrencilerin dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeyleri ile ilgili araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 23'ü öğrencilerin çok iyi durumda olduğu, 3'ü öğrencilerin dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeyinin yeterli olmadığı 3'ü dijital oyun oynayan öğrencilerin daha iyi şeklinde değerlendirmişlerdir. Katılımcılardan dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeyleri ile ilgili çok iyi durumda olduğunu dile getiren sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair doğrudan söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, *“Şu anki nesil Z kuşağı dediğimiz nesil teknoloji çağında yaşıyor, teknoloji ile doğuyor. Teknolojiyi kullanırken de çok hızlı bir şekilde kullanıyorlar, her yere rahatlıkla girebiliyor yani şuraya girsem sıkıntı olur mu diye düşünmüyorlar. Birçok şeyi çabuk öğreniyorlar. Bizden birkaç adım daha öndeler.”*

Ö25, *“ Bence öğrencilerin ilgisi ve alakası çok yüksek. Bazen ben teknolojik anlamda karıştırıyorum. O sırada öğrenciler beni yönlendirmeye başlıyor. Bilgisayar, tablet veya cep telefonu salgın sırasında öğrencilerin en yakın arkadaşı oldu. Youtuberlardan çok şey öğreniyorlar. Minecraft ve Google sayesinde üç boyutlu birçok şeyi yapabiliyorlar.”*

Araştırmaya katılanlardan öğrencilerin dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeyleri ile ilgili dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeylerinin yeterli olmadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö7, *“Okulumun çevresinde roman öğrenciler çok fazla. Bu öğrencilerimiz bilmediklerinden mi ya da evde olmadığından mı bilemiyorum hemen hemen hiçbiri derslere katılmıyor. Zoom'u kurarken çok öğrencilerimiz zorlandı. Zoom'a alışanlar EBA'ya girmemeye başladılar. Zaten katılım sağlayan öğrencimiz aşırı değil. İlgili velilerimiz bir şekilde hallediyorlar. Sıkıntı yaşayanları da okula yönlendirdik. Dijital teknoloji hakkında bilgileri yokken sosyal medyayı çok iyi kullanıyorlar. Sosyal medyadaki paylaşımlarını görüyoruz. Âmâ iş derse gelince Zoom'u EBA'yı kullanmada maalesef kendilerini göremiyoruz.”*

Araştırmaya katılanlardan öğrencilerin dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeyleri ile ilgili dijital oyun oynayan öğrencilerin daha iyi olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö4, *“Bilgisayar oyunlarını sürekli oynadıkları için bilgisayar kullanımına daha yatkınlar.”*

Ö12, *“Derse katılan öğrencilerimiz bazıları dijital oyunlar sayesinde bizden daha iyi biliyorlar. İngilizceleri de oyunlar sayesinde gelişmiş oluyor. Genel olarak iyi durumdalar.”*

Tablo 23’e göre, öğrencilerin dijital teknolojiyi bilme ve kullanma düzeylerinin dijital çağda olmaları, sürekli teknolojik araç-gereçler ile iç içe olmaları ve de yatkınlıklarından dolayı çok iyi oldukları belirlenmiştir.

Tablo 23’te, öğrencilerin teknolojik araç-gereç yeterlilikleri ile ilgili araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 19’u yeterli olmadığını 11’i ise yeterli olduğu şeklinde değerlendirmişlerdir. Araştırmaya katılanlardan öğrencilerin teknolojik araç-gereç açısından yeterli olmadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö6, *“26 kişilik sınıfta 6-7 kişi derse giriyor 20 kişi ortada yok. Giremeyenlerin gerekçeleri kardeş sayısından dolayı sıra gelmemesi, evlerinde internetin olmaması, tablet bilgisayar ya da telefon gibi iletişim araçlarının olmaması.”*

Ö7, *“Çok büyük sıkıntılarımız var. Öğrencilerimizin çoğu Romen. Hiçbiri derse katılmıyor. Çünkü zaten hayatları sokakta olduğu için bir bilgisayar internet gibi sıkıntıları yok. Onların hayatları genellikle internet kafelerde geçiyor. Çok fazla iletişim sağlayamıyoruz. Okulumuzun sosyo-ekonomik durumu alt gelirli ailelerden olduğu için teknolojik araç gereç konusunda çok sıkıntı yaşayanlar var. Örneğin evde anne de telefon var ama evde 3 tane çocuk var biri kullanabiliyor diğerleri kullanamıyor. Dersleri çoğunlukla çakışıyor.”*

Araştırmaya katılanlardan öğrencilerin teknolojik araç-gereç açısından yeterli olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö5, *“Sıkıntı yok. Her öğrencimizin iPad’i var .”*

Ö16, *“Şu ana kadar araç-gereç sıkıntısı yaşayan öğrenci ile karşılaşmadım.”*

Ö27, *“Bizim okulumuzdaki öğrenciler derslere rahat ulaşabiliyor. Buradan hareketle sıkıntı yaşamadıklarını düşünüyorum.”*

Tablo 23’e göre, uzaktan eğitimde öğrencilerin teknolojik araç-gereç yeterliliği bakımında yeterli olmadığı, özel okullarda okuyan öğrencilerin sıkıntı yaşamadığı belirlenmiştir.

Tablo 23’te görüldüğü gibi, öğrencilerin internete erişimi ile ilgili araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 25’i öğrencilerin sıkıntı yaşadığı, 5’inin ise öğrencilerin sıkıntı yaşamadığı şeklinde değerlendirmişlerdir. Araştırmaya katılanlardan öğrencilerin internete erişimde sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö15, “İnternete erişim konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Köyün bazı mahallelerinde altyapı yok, bazılarının cep telefonu yok. Evlerde İnternet var ama bu seferde iletişim aracı yok. Evde 3 tane öğrencisi olan bir velimiz var. Velimiz durumunu şu şekilde anlatıyor: 3 çocuğum okula gidiyor. Ben aynı anda bir telefonu hangisine vereyim.”

Ö30, “Ev interneti değil de mobil internet üzerinden bağlanan öğrencilerde sıkıntılar oluyor. Kotası bitene kadar kullanıyor. Kotası bittiği an derse katılamıyor. Ama evinde interneti olan elektrik kesintisi veya hat yoğunluğu olmadığı sürece sıkıntı yaşamıyor.”

Katılımcılardan öğrencilerin internete erişimde sıkıntı yaşamadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö13, “Hiç sorun yaşamıyorlar.”

Ö29, “İnternet sıkıntısı yaşayan öğrencim de yok.”

Tablo 23’e göre, uzaktan eğitimde öğrencilerin birçoğunun maddi imkânsızlıklardan ve de altyapı eksikliğinden dolayı internete erişim konusunda sıkıntı yaşadıkları belirtilmiştir.

Tablo 23’te görüldüğü gibi, öğrencilerin EBA’ya erişimi ile ilgili araştırmaya katılan sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 14’ü interneti olan, araç-gereci olan EBA’ya da erişimde sıkıntı yaşamadığı, 9’u öğrencilerin EBA ’ya erişimde sıkıntı yaşamadığı, 4’ü öğrencilerin EBA ’ya erişimde sıkıntı yaşadığı, 3’ü ise uzaktan eğitimin başladığı zamanlarda öğrencilerin EBA ’ya erişimde sıkıntı yaşadığı ancak şu an sıkıntı yaşamadığı.” şeklinde değerlendirmişlerdir. Araştırmaya katılanlardan öğrencilerin internete erişimde sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö11, “Öğrencilerin interneti olan ve teknolojik aracı olanların EBA’ya da erişimi var. EBA’ya erişimi olup da EBA’dan faydalanmayan faydalanmak istemeyen öğrencilerimiz de var.”

Ö25, “İnternet sorunu yoksa EBA ’ya erişimde de sıkıntı yaşamıyorlar. Âmâ EBA ile ilk başlarda yaşanan bağlantı sorunundan dolayı öğrencilerde EBA ’ya girmeme eğilimi söz konusu oldu.”

Katılımcılardan öğrencilerin EBA’ya erişimde sıkıntı yaşamadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö5, “Sıkıntı yok, takip ediyorlar.” Ö16, “Erişim konusunda sıkıntı yaşamıyorlar.”

Katılımcılardan öğrencilerin EBA’ya erişimde sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö1, “Yakın zamanda öğrencilerime ödevler verdim. Öğrencim, hocam EBA’da ödevimi yapıyorum ama yapmış olmama rağmen tamamlamadı görünüyor, defalarca denedim olmadı diyor. Yani halen EBA ‘da çözülemeyen sıkıntılar var. EBA’ yı kullanırken internet kotasında sıkıntı olmuyor. Ancak erişimde sıkıntılar yaşandığı için Zoom’u kullanmaya yöneliyoruz.”

Ö2, “Öğrenciler EBA ya girişte sıkıntı yaşıyorlar. Bu biraz bilgisayar ile internet hızı ile ve de öğrencinin teknolojiyi kullanma becerisi ile alakalı bir durum.”

Katılımcılardan öğrencilerin EBA’ya erişimde uzaktan eğitimin başladığı zamanlarda sıkıntı yaşadıklarını ancak şu an sıkıntı yaşamadıklarını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 23’e göre, EBA ‘ya erişim ile ilgili “olarak dile getiren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşlerine dair doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

Ö4, “Öğrenciler internete giremediği için EBA’ya da giremiyor. Girenler de sıkıntı yaşıyordu. Mart’tan sonra ki başlayan süreçte şöyle bir sorunla karşılaştık şeklinde çok fazla fotoğraf gönderiyorlardı. O dönemde çok sıkıntı yaşandı. Şu anda daha iyi durumda diyebilirim.”

Ö22, “2020 Eylül ayının tamamında, ekim ayının başlarında öğrenciler EBA ‘ya giremediler. Daha çok Zoom üzerinden işledik. EBA’yı daha çok alıştırma, test gönderme şeklinde kullandık. Şu anda o kadar bir problem yaşamıyorlar.”

Tablo 23’deki bulgulara dayanarak genelde internete erişen öğrencilerin EBA’ya da erişimde sıkıntı yaşamadığı görülmektedir. Ayrıca özel okullarda okuyan öğrenciler EBA’ya erişim konusunda sıkıntı yaşamadıkları ortaya çıkmıştır.

4.6. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik bulgular

4.6.1. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin sosyal bilgiler öğretmenlerine ve ailesine olan etkilerine yönelik bulgular

Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin sosyal bilgiler öğretmenlerine ve ailesine olan etkilerine yönelik bulgular Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine ve Ailesine Olan Etkilerine Yönelik Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	f
Evde kalmak, dışarı çıkamamak.	Ö2,Ö4,Ö8,Ö15,Ö21,Ö24,Ö26	7
Yemek düzenimizin, uyku düzenimizin evdeki yaşam standartlarımızın bozulması.	Ö3,Ö9,Ö11,Ö20,Ö24,Ö25,Ö29	7
Dış dünya ile ilişkilerimizin azalması.	Ö4,Ö6,Ö10,Ö24,Ö26	5
Eşimin de öğretmen olması.	Ö3,Ö5,Ö8,Ö9,Ö11	5
Sürekli ekran karşısında kalmak.	Ö4,Ö7,Ö8,Ö27,Ö30	5
Zaman mefhumunun ortadan kalkması.	Ö3,Ö11,Ö27,Ö29	4
Aile bağlarının kuvvetlenmesi.	Ö14,Ö18,Ö24,Ö28	4
Bedensel rahatsızlıkların ortaya çıkması.	Ö2,Ö3,Ö6,Ö30	4
Aile içi sohbetlerin azalması.	Ö13,Ö17,Ö23	3
Büyüklerle, akrabalarımızla rahatça görüşmemek.	Ö5,Ö19,Ö22	3
Küçük çocuğumuzun olması ve onunla ilgilenememek.	Ö8,Ö11,Ö16	3
Salgına yakalanma endişesi ve korkusu.	Ö20,Ö21	2
Belirsizliğin olması ve karamsar olmak.	Ö6,Ö24	2
Günlük ailecek gerçekleştireceğiniz planlarının canlı derslerden dolayı gerçekleştirilememesi.	Ö12	1
Ev ortamında ders düzeninin sağlanmak istenmesi ve bunun ortaya çıkardığı sıkıntılar.	Ö23	1
Sürekli sosyal medyada yazışmak, paylaşım yapmak.	Ö6	1
Uzaktan eğitimde yaşanan aksaklıkların ortaya çıkardığı gerginlik ve bunun aileye yansması.	Ö7	1

Tablo 24’te görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin kendilerine ve ailelerine olan etkileri hakkındaki görüşleri kodlara ayrılmıştır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 7’si “Evde kalmak, dışarı çıkamamak.”, 7’si “Yemek düzenimizin, uyku düzenimizin, evdeki yaşam standartlarımızın bozulması.”, 5’i “Dış dünya ile ilişkilerimizin azalması.”, 5’i “Eşimin de öğretmen olması.”, 5’i “Sürekli ekran karşısında kalmak.”, 4’ü “Zaman mefhumunun ortadan kalkması.”, 4’ü “Aile bağlarının kuvvetlenmesi.”, 4’ü “Bedensel rahatsızlıkların ortaya çıkması.”, 3’ü “Aile içi sohbetlerin azalması.”, 3’ü “Büyüklerle, akrabalarımızla rahatça görüşmemek.”, 3’ü “Küçük çocuğumuzun olması ve onunla ilgilenememek.”, 2’si “Salgına yakalanma endişesi ve korkusu.”, 2’si “Belirsizliğin olması ve karamsar olmak.”, 1’i “Günlük ailecek gerçekleştireceğiniz planlarının canlı derslerden dolayı gerçekleştirilememesi.”, 1’i “Ev ortamında ders düzeninin sağlanmak istenmesi ve bunun ortaya çıkardığı sıkıntılar.”, 1’i “Sürekli sosyal medyada yazışmak, paylaşım yapmak.”,

1'i "Uzaktan eğitimde yaşanan aksaklıkların ortaya çıkardığı gerginlik ve bunun aileye yansması." olarak değerlendirmişlerdir.

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin kendilerine ve ailelerine olan etkisinin evde kalmak ve dışarı çıkamamak olarak dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö15, " *Sosyal yönü güçlü olan insanlar olarak sürekli evde olmak ve başkalarıyla sosyal ilişkiler kuramamak stres yükünü arttırmakta.* "

Ö26 " *Dışarı çıkma yasakları ve uzun süre evden ders yapıyor olmamız, beni çok sıkmaya başlamıştı. Sosyal bir kişilik iken bir anda böyle evlere kapanmamız, evde eğitim vermeye başlamamız ben de bir şok etkisi yarattı.* "

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin kendilerine ve ailelerine olan etkisinin yaşam standartlarının bozulması olarak dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö3, " *Okul saatimiz belliydi eve geliş saatimiz belliydi. Hepimiz akşam yemeğinde bir araya geliyorduk. Çocuklarımı rahat rahat görüp konuşabiliyordum derslerini sorabiliyordum. Şimdi eşim lisede ben Ortaokulda, çocuklar ilkokulda. Benim dersim varken eşimin dersi yok. Ben çıkıyorum dersten o derse giriyor. İkimiz çıkıyoruz çocuklar derse giriyor Akşam yemeğini hep beraber yiyemiyoruz. Çoğu zaman yemek yapmak zorunda kalıyorum.* "

Ö25, " *Çünkü bizim evle iş arasında keskin bir çizgimiz vardı. Sabahleyin kalkar hazırlanır giderdik işimiz bittiğinde de eve gelirdik. Hele ki bir bayan olarak okulda arada teneffüste çaycı ablamız çayımızı getiriyordu oturup dinleniyorduk, sosyalleşiyorduk. Ama şimdi evde teneffüste çamaşırla, bulaşıkla temizlikle yemekle uğraşıyorum. Bu insanda bir gerginlik ve bıkkınlık hissi yaratıyor, ben bunu çok fazla yaşadım.* "

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin kendilerine ve ailelerine olan etkisini dış dünya ile ilişkilerimizin azalması olarak dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö4, " *Tabi ki evlere kapandık. Ailemle daha çok vakit geçirmemin yanında dışarı ile olan ilişkilerimiz zayıfladı.* "

Ö6, " *Bu salgından önce turlara gezmelere gider deşarj olurdum. Ancak şu durumda ya ev ya okul. Zamanımın çoğu canlı ders,8 'lere yüz yüze eğitim, 8'lere DYK kursu, whatsapp gruplarında yazışmalar. Neredeyse 7/24 bu şekilde.* "

Tablo 24'e göre, sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinden genelde olumsuz etkilendiklerini dile getirmişlerdir. Bu olumsuzlukların başında evden dışarı çıkamamak, evdeki düzenlerinin bozulması, sosyalleşememek ve de eşin öğretmen olması gelmektedir. Bunun yanında uzaktan eğitimin kendilerine olumlu etki ettiğini, aile bağlarının kuvvetlendiğini dile getiren öğretmenlerde olmuştur.

4.6.2. Sosyal bilgiler öğretmeni olarak, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrencilere olan etkilerine yönelik bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrencilere olan etkilerine yönelik bulgular Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Olarak, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Öğrencilerine Olan Etkileri Hakkındaki Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	f
Sosyal gelişimlerinde yaşanan sorunlar (içine kapanma, sosyalleşememe)	Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö14,Ö16, Ö17,Ö18,Ö19,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25, Ö26,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30	22
Ergenlik döneminde olan öğrencilerin yaşadıkları sıkıntılar	Ö1,Ö8,Ö14,Ö15,Ö24,Ö26,Ö28	7
Dijital oyunlar oynamaları	Ö6,Ö7,Ö13,Ö23,Ö26	5
Salgının ortaya çıkardığı kaygı, korku ve karamsarlık	Ö1,Ö2,Ö20,Ö22	4
Sağlık açısından yaşanan sıkıntılar	Ö8,Ö9,Ö17,Ö30	4
Aile içi çatışmalar	Ö1,Ö5,Ö14	3
Teknoloji ve internet bağımlılığının artması	Ö6,Ö7,Ö12	3
Kilo alma	Ö2,Ö18	2
Ders çalışma disiplininin bozulması, sorumluluk duygularında yaşanan sıkıntılar	Ö3	1
İnternetteki zararlı içeriklerle karşılaşmaları	Ö9	1

Tablo 25'te görüldüğü gibi, sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrencilere olan etkileri hakkındaki görüşleri kodlara ayrılmıştır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 22'si “Sosyal gelişimlerinde yaşanan sorunlar (içine kapanma, sosyalleşememe vs.)”, 7'si “Ergenlik döneminde olan

öğrencilerin yaşadıkları sıkıntılar'', 5'i ''Dijital oyunlar oynamaları'', 4'ü ''Salgının ortaya çıkardığı kaygı, korku ve karamsarlık'', 4'ü ''Sağlık açısından yaşanan sıkıntılar'', 3'ü ''Aile içi çatışmalar'', 3'ü ''Teknoloji ve internet bağımlılığının artması'', 2'si ''Kilo alma'', 1'i ''Ders çalışma disiplininin bozulması, sorumluluk duygularında yaşanan sıkıntılar'', 1'i ''İnternetteki zararlı içeriklerle karşılaşmaları'' şeklinde değerlendirmişlerdir.

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin sosyal gelişimlerinde sorunlar yaşandığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö6, ''Çocuklar eve kapanmış durumda, belli saatlerde dışarı çıkıyorlar. Pek sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü onlar da çok sıkıldı.7. sınıftan bir öğrencimiz hocam önceleri tatil olsun diye dört gözle beklerdik şimdi okulların açılmasını dört gözle bekliyoruz dedi. Öğrencilerin yaptığı iş hep aynı evde sürekli ekran karşısında. Arkadaşlarıyla görüşemiyorlar, sosyal ortamlara giremiyorlar. Boş zamanlarında sürekli bilgisayar oyunu oynuyorlar. Durum gerçekten kötü. O yüzden okulların açılmasını temenni etmekten başka bir şeyim yok.''

Ö9, '' Çocukları özellikle sosyal medya kullanımı konusunda Tik Tok, Youtube gibi platformlar üzerinden kendi yaşlarının çok üstünde birçok görmemeleri gereken şeyler gördüklerini fark ediyoruz. MEB'in ders saatlerini sürekli değiştirmesi velilerin çocuklarını takip etme düzenini de etkiledi. Belli bir zaman aileler takip edemedi. Çocuklarda bu durumu sürekli suiistimal ettiler. Bazı öğrenciler odaya kapandı, odada ne yaptığını aileler yeterince takip edemediler. Duygusal olarak çok etkilendiler .''

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde ergenlik döneminde olan öğrencilerin sıkıntı yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö1, ''Sosyalleşmeye çok fazla ihtiyaç duydukları bir dönemdelere. Evde çoğu kez ergenlik çağını da hesaba katarsak didiştikleri anne ve babaları var. Doğal olarak çocuğun rahatlayabileceği bir sosyal ortam olması gerekiyor. Maalesef bu süreçte tüm bunlar kısıtlandı. Salgının ilk zamanlarında telefon açıp hüüngür hüüngür ağlayanlar da oldu. Bu dönemde yaşananların sonucu ilerleyen yıllarda ortaya çıkacak. Bu hastalığın getirdiği kaygılar ve korkularla uzaktan eğitime devam ediyor.''

Ö14, '' Sosyal medyanın kurbanı oldular.7.ve 8.sınıflarda ergenlikle birlikte daha belirgin sıkıntılar ortaya çıktı. Duygusal açıdan daha yıpranmış durumdadılar.8.sınıflarda hem sınav stresi, hem aile baskısı, hem dışarı çıkamama gibi sorunlarla karşı karşıya kaldılar. Bu yaşananlar gelişimlerini etkileyeceklerdir.''

Katılımcılardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin dijital oyun oynadıklarını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö7, “*İnternete çok bağımlı hale geldiler. Bu açıdan da sıkıntılı bir süreç içerisindeyiz. Teknolojiyi doğru kullanım konusunda maalesef istenilen yerde değiliz. Bazen duyuyorum dersi bitirirken haydi oyuna diye ortak oynadıkları oyunlar var. Dersin 10 dakikalık arasında bile oyuna devam ediyorlar.*”

Ö23 “*Olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Sürekli teknoloji ile iç içe olunca çocuklar asosyalleşiyorlar. Ya da en çok yaptıkları sosyal faaliyet sınıf gruplarından ya da kendi aralarında yaptıkları gruplardan mesajlaşmaları. Geriye kalan zamanlarında da dijital oyunlarla vakit geçirmelerinden dolayı duygusal gelişimleri ve sosyal gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini söyleyebilirim.*”

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin kaygı, korku ve karamsarlık yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö1, “*Salgının ilk zamanlarında telefon açıp hüngür hüngür ağlayanlar da oldu. Bu dönemde yaşananların sonucu ilerleyen yıllarda ortaya çıkacak. Bu hastalığın getirdiği kaygılar ve korkularla uzaktan eğitime devam ediyor. Çocuklara hep moral veriyoruz. Yaşadığın duyguları pek çok yaşıyor yalnız değilsin, milyonlarca çocuk bizim yaşadıklarımızı yaşıyor, bu sıkıntılar geçicidir, sen yalnız değilsin, güçlü olmak için elinden geleni yap türünden mesajlarla onları duygusal ve psikolojik yönünden hep rehabilite etmeye çalışıyorum.*”

Ö20 , “*Sıkıntılar oluyor, kaygı düzeyi artan öğrencilerimiz oluyor bunu görebiliyoruz. Mesela en son yaptığım denemede bir öğrenci karantinada olmalarına rağmen veli bana ulaştı.*” Hocam karantinadayız çocuğum katılmazsa olur mu “ dedi. Ben de ne demek yani sağlıktan önemli değil telafisi bir şekilde olur dedi. Katılmasın dememe rağmen katılmış. Sınavın sonucunu değerlendirirken öğrencinin katıldığını gördüm ve şu ana kadar girdiği sınavların en düşüğünü aldı. Sonra velisi beni aradı. Öğrencinin evde hüngür hüngür ağladığını söyledi. Yüz yüze olsa idi farklı bir müdahale ile belki sorunu daha rahat çözülebilecek iken evde krize dönüşebiliyor. Öğrenci ağladığı sırada kapıya ambulans geliyor. Anneyi hastaneye götürüyor. Çocuğun yaşadıkları kolay değil. Tabii ki sonra öğrenciye dönerek bu sınavı iptal ettiğimi söyledim Moral vermeye çalıştım. Hedefi olan bu işi ciddiye alan öğrenciler, eksik kaldığını da düşünebiliyor. Öğrenci bu durumda bir şey kaçırdım mı diye sorguluyor. Mesela ders 2 dakika erken başlamış oluyor öğrenci geç

katılıyor öğrenci hocam ben gelmeden bir şey işlediniz mi diye sorguluyor. Yüz yüze eğitimde olsa belki bunlar olmayacak, ya da az olacak.”

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin sağlık açısından sıkıntılar yaşadıklarını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 25’e göre, “Sağlık açısından yaşanan sıkıntılar” olarak dile getiren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşlerine dair doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

Ö9, “*Derslerde başım ağrıyor, gözüm ağrıyor, gözüm sulanıyor, ekrana bakamıyorum şeklinde şikâyetler duydum.*”

Ö30, “*Yüz yüze kurslara katılan öğrencilerimin haline bakıyorum en öne oturduğu halde öğretmenim ben okuyamıyorum göremiyorum diyor. Çoğunu göz doktorlarına yönlendirdim.*”

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin aile içi çatışmalar yaşadığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 25’e göre, “Aile içi çatışmalar” olarak dile getiren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşlerine dair doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

Ö5, “*Aile ile olan ilişkilerinde de zedelenmeler oldu. Ödevlerini takipleri, yaptığı çalışmalarla ilgili gözlemleri ders içerisindeki çocuklarının davranışlarını fark etmeleri bunlarda aile içerisindeki bir takım sorunları tetikledi diye düşünüyorum.*”

Ö14, “*Özellikle 8.sınıflarda hem sınav stresi, hem aile baskısı, hem dışarı çıkamama gibi sorunlarla karşı karşıya kaldılar. Bu yaşananlar gelişimlerini etkileyeceklerdir.*”

Katılımcılardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerde teknoloji ve internet bağımlılığının arttığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö6, “*Öğrencilerin yaptığı iş hep aynı evde sürekli ekran karşısında. Arkadaşlarıyla görüşemiyorlar, sosyal ortamlara giremiyorlar. Boş zamanlarında sürekli bilgisayar oyunu oynuyorlar. Durum gerçekten kötü.*”

Ö7, “*İnternete çok bağımlı hale geldiler. Bu açıdan da sıkıntılı bir süreç içerisindeyiz. Teknolojiyi doğru kullanım konusunda maalesef istenilen yerde değiliz. Bazen duyuyorum dersi bitirirken haydi oyuna diye ortak oynadıkları oyunlar var. Dersin 10 dakikalık arasında bile oyuna devam ediyorlar .*”

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin kilo aldığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö3, “*Bazıları çok kilo almış, bazıları virüsten aşırı korktuğu için dışarı çıkmıyor.*”

Ö18, “*Birkaç öğrencimde hareketsizlikten, sürekli oturmaktan, telefon ve tablet ekranı başında olmaktan dolayı kilo alımı meydana geldi.*”

Katılımcılardan Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde öğrencilerin ders çalışma disiplininin bozulduğunu, sorumluluk duygularında sıkıntılar yaşandığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö3, “*1.sınıftan 8. Sınıfa kadar oluşturduğumuz bir ders çalışma disiplini okula gidip gelme disiplini sorumluluk bilinci bunların hepsi maalesef yok oldu. Korona bittikten sonra bir iki yıl çocuklar ve biz uyum problemleri yaşayacağımızı düşünüyorum.*”

Araştırmaya katılanlardan Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrencilerin internetteki zararlı içeriklere maruz kaldığını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö3, “*Çocukları özellikle sosyal medya kullanımı konusunda, ... gibi platformlar üzerinden kendi yaşlarının çok üstünde birçok görmemeleri gereken şeyler gördüklerini fark ediyoruz.*”

Tablo 25’e göre, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim öğrencilerin olumsuz yönde etkilenmişlerdir. Bu olumsuzluklardan en belirgin olanı da içe kapanma ve sosyalleşememe olduğu tespit edilmiştir.

4.6.3. Sosyal bilgiler öğretmeni olarak, Covid-19 salgın sürecinin neler öğrettiğine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinin neler öğrettiğine dair bulgular Tablo 26’ da verilmiştir.

Tablo 26

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinin Neler Öğrettiğine Dair Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Covid-19 Salgın Sürecinin Neler Öğretti?	Olağan hayatın önemini	Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö19,Ö21,Ö23,Ö26,Ö30	20
	Gelişim ihtiyacının önemini	Ö2,Ö4,Ö5,Ö16,Ö18,Ö20,Ö21,Ö24,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	13
	Değerlerimizin önemini	Ö5,Ö8,Ö14,Ö18,Ö26,Ö30	6
	Beceri geliştirmenin önemini	Ö1,Ö20,Ö29	3
	Veli dayanışmasının önemini	Ö22	1

Tablo 26’da görüldüğü gibi, Covid-19 salgın sürecinin neler öğrettiği ile ilgili araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmeninden 20’si “*Olağan hayatın önemini*”, 13’ü “*Gelişim ihtiyacının*”, 6’sı “*Sosyal değerlerin önemini*”, 3’ü “*Beceri geliştirmenin önemini*”, 1’i “*Veli dayanışmasının önemini*” şeklinde değerlendirmişlerdir.

Katılımcılardan olağan hayatın önemi şeklinde dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Ö8, “*Sosyalleşmenin, yüz yüze eğitimin, okulun, sınıfın ne kadar önemli olduğunu, sağlığımızın ne kadar önemli olduğunu ve de kesinlikle bahçeli müstakil bir evde yaşamının gerekli olduğunu öğretti.*”

Ö19, “*Sağlığın ne kadar değerli olduğunu, küçük gibi gördüğümüz dışarı çıkıp gezebilmenin bile çok değerli olduğunu öğretti. Hayatta önemsemediğiniz çok basit gibi gördüğümüz şeylerin ne kadar değerli olduğunu öğrendik.*”

Katılımcılardan gelişim ihtiyacının önemini şeklinde dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Katılımcılardan sosyal değerlerin önemini şeklinde dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Ö14, “*Aile bağlarına önem vermenin ne kadar önemli olduğunu öğretti. En yakınlarımın cenazesine gidememiştim. Hem benim öğrencim hem de çok yakınım olan birini kaybettim. Vefat etmeden önce çok istememe rağmen görüşemedim. Görüşebilirdim ama hep erteledim. Sevdiklerimize biraz daha yakın olmayı, sevdiklerimize değer vermeyi öğretti.*”

Ö26, *‘İnsan hayatının çok daha değerli olduğunu, şükretmeyi, maneviyata daha çok yönelmeyi, evin içerisinde sürekli birlikte kalındığı için sorunların çözümünde sabırlı olmayı, aile bireylerinin birbirlerine daha fazla tahammül etmeleri gerektiğini öğretti.’*

Katılımcılardan beceri geliştirmenin önemini şeklinde dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Ö1, *‘Teknoloji kullanımında kendimizi biraz daha geliştirdik diye düşünüyorum. Bu süreçte ilgi ve beceri alanlarımda kendimi daha iyi tanıma ve geliştirme fırsatı yakaladım.’*

Ö20, *‘Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan problemleri çözme becerilerimin geliştiğini düşünüyorum. Uzaktan eğitim için gerekli olan programları yeterli düzeyde kullanabilme becerisinin gerekli olduğunu hatırlamış olduk.’*

Katılımcılardan veli dayanışmasının önemini şeklinde dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir.

Ö22, *‘İlgisiz veli profilinin öğrenci üzerindeki etkisinin azımsanamayacak düzeyde olduğunu, Öğrenci başarısının eğitimin üç sac ayağından biri olan veli kısmı açısından çok önemli olduğunu öğretti.’*

Tablo 26’daki bulgulardan yola çıkarak bu salgın süreci sosyal bilgiler öğretmenlerine olağan hayatın ve de kendilerini geliştirmenin ne kadar önemli olduğunu belirgin bir şekilde öğrettiği görülmektedir.

4.6.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara yönelik bulgulara Tablo 27’de yer verilmiştir.

Tablo 27

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Yaşadığı Sorunlara Yönelik Görüşleri

Söylem	Katılımcılar	f
Teknik sorunlar ve Bağlantı sorunu	Ö2,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö11,Ö14,Ö15,Ö16, Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26, Ö27,Ö28,Ö29	23
Katılım azlığı	Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö18,Ö20, Ö23,Ö26,Ö28,Ö29,Ö30	14
Ölçme-değerlendirmenin yapılamaması	Ö14,Ö20,Ö21,Ö23	4
Kazanımların verimli aktarılamaması	Ö12,Ö24	2
Çevrimiçi uygulamalardaki güvenlik sorunu	Ö2,Ö11	2
Öğrencilerin ders sırasında başka şeylerle uğraşması	Ö7,Ö18	2
Öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine katılmak istememeleri	Ö11,Ö30	2
Whatsapp gruplarından öğrenci ve veliye sürekli cevap vermek	Ö1	1
Haftada 30 saat ekran başında olmak	Ö1	1
Velilerin uzaktan eğitim ile ilgili bilinçsiz olması	Ö5	1
Öğrencilerin çoğunun yabancı uyruklu olması	Ö10	1
Salgın sürecinin uzaması ve öğrencilerde bıkkınlık	Ö11	1
Ders saatlerinin az olması	Ö14	1
Ders disiplininin sağlanamaması	Ö14	1
Ders programlarının sürekli değişmesi	Ö15	1
Öğrencilerde yaşanan ruhsal, duygusal ve psikolojik sorunlar	Ö30	1

Tablo 27’de görüldüğü gibi, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunların başında teknik sorunlar ve bağlantı sorunu, katılım azlığı, ölçme-değerlendirmenin yapılamaması gelmektedir.

Araştırmaya katılan uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunların teknik sorunlar ve bağlantı sorunu olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö2, “Öğrencilerle sürekli derslerde bağlantı kopukluğunun yaşanması.”

Ö27, “İnternet kopması, elektriklerin gitmesi.”

Araştırmaya katılan uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunların katılım azlığı olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö3, “ En büyük sorun öğrencilerinin tamamının derste katılmaması.”

Ö10, “ En önemli sorun derslere katılımın çok düşük olması ”

Araştırmaya katılan uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunların ölçme-değerlendirmenin yapılamaması olduğunu dile getiren bazı öğretmenlerine dair söylemler aşağıda verilmiştir:

Ö14, “ Öğrencilere yazılı yapılmaması ve sınav kaygısından uzaklaşması .”

Ö21, “ Ölçme değerlendirme yeterli ve güvenli olmaması ”

Yukarıda tabloda verilen bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunların başında teknik(bağlantı) sorunları ve de derslere katılım sayısının düşük olması şeklindedir. Teknik sorunların fazlalığı öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulamamasına da yol açmıştır. Bunun yanında öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine katılmak istememeleri, öğrencilerin çoğunun yabancı uyruklu olması gibi öğrenci kaynaklı sorunlarda kısmen görülmektedir.

4.6.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerilerine yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerilerine dair bulgulara Tablo 28’ de yer verilmiştir.

Tablo 28

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Derslerinde Yaşadığı Sorunlara Dair Çözüm Önerilerine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Velilere Yönelik Öneriler	Çocukların Takibi	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö18,Ö20,Ö24,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29	21
		Ö5,Ö6,Ö15,Ö21,Ö22	5
		Ö12,Ö16	2
	Okul ve öğretmenlerle işbirliği	Ö19	1
	Sabır	Ö23	1
	Empati		
Öğrencilere Yönelik Öneriler	Uygun ders ortamı sağlama		
	Sabır ve çaba	Ö1,Ö2,Ö6,Ö14,Ö16,Ö21,Ö23,Ö25	8
	Dersleri düzenli takip	Ö4,Ö5,Ö8,Ö10,Ö16,Ö20,Ö24	7
	Ekran karşısında fazla kalmama	Ö7,Ö8,Ö9,Ö13,Ö18,Ö29	6
	Sosyalleşme	Ö13	1
	Kitap okuma	Ö15	1

Zümrelere Yönelik Öneriler	Paylaşım ve işbirliği	Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö12,Ö15,Ö16, Ö18,Ö20,Ö21,Ö23,Ö24,Ö28	15
	Dijital içerikli ve etkili materyal kullanımı	Ö11,Ö22,Ö24	3
	Eğlenceli ders işleme	Ö13,Ö25	2
	Kazanımları ayrıntıya kaçmadan verme	Ö9	1
	Pozitif olma	Ö10	1
	Aşırı ödev vermeme	Ö1	1
	Akademik çalışmaları takip	Ö11	1
	Öğrenci merkezlilik	Ö19	1
	Çağın koşullarına adapte olma	Ö20	1
	Dijital içerik gerektirmeyen ödev ve proje verme	Ö26	1
	Kendilerini geliştirme	Ö29	1
Yöneticilere Yönelik Öneriler	Dezavantajlı olan öğrencilerin internet bağlantısı ve araç-gereç temini konusunda tüm eksikliklerin giderilmesi	Ö1,Ö2,Ö3,Ö8,Ö11,Ö12, Ö13,Ö15,Ö21,Ö23,Ö30	11
	EBA 'nın altyapısının güçlendirilmesi	Ö1,Ö7,Ö8,Ö12,Ö30	5
	Planlama yaparken ve kararlar alınırken öğretmenlere de danışılması ve öğretmenlerle işbirliği	Ö5,Ö6,Ö9,Ö28	4
	Öğretmenlerin dijital yeterliliğinin kazandırılması için her türlü çabanın verilmesi	Ö11,Ö16	2
	Sosyal Bilgiler, TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini daha da ciddiye alınması	Ö14,Ö25	2
	Kazanımların animasyon şeklinde hazırlanıp, verilmesi	Ö4	1
	Planlama yaparken sadece akademik alana göre değil de öğrencilerin insani özelliklerinin, yeteneklerinin ortaya çıkarılacağı şekilde yapılması	Ö17	1
	Uzaktan eğitimde ders saati konusunda esneklik sağlanması	Ö18	1
	Müfredatın hafifletilmesi	Ö22	1
	Akşam saatlerine derslerin konulmaması	Ö23	1
	Öğretmenlere öğrencilere ve de velilere uzaktan eğitim hakkında bilgilendirici eğitimlerin verilmesi	Ö24	1
	EBA 'nın içeriğinin etkinleştirilmesi	Ö26	1

Tablo 28’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlar ile ilgili çözüm önerileri velilere, öğrencilere, zümrelere ve yöneticilere yönelik öneriler olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

Tablo 28’e göre katılımcıların velilere yönelik getirdiği öneriler; çocukların takibi, okul ve öğretmenlerle işbirliği, sabır, empati ve uygun ders ortamı sağlama. Bu öneriler içerisinde velilere en fazla çocuklarını sürekli takip etmeleri önerilmiştir.

Tablo 28’e göre, katılımcıların öğrencilere yönelik öneriler; sabır ve çaba, dersleri düzenli takip, ekran karşısında fazla kalmama, sosyalleşme ve kitap okuma. Bu öneriler içerisinde öğrencilere belirgin olarak sabırlı olmaları, çaba göstermeleri, Derslerini düzenli ve disiplinli bir şekilde takip etmeleri, Ekran karşısında fazla kalmamaları önerilmiştir.

Tablo 28’e göre, katılımcıların zümrelere yönelik öneriler; Paylaşım ve işbirliği, Dijital içerikli ve etkili materyal kullanımı, Eğlenceli ders işleme, Kazanımları ayrıntıya kaçmadan verme, Pozitif olma, Aşırı ödev vermeme, Akademik çalışmaları takip, Öğrenci merkezlik, Çağın koşullarına adapte olma, Dijital içerik gerektirmeyen ödev ve proje verme, Kendilerini geliştirme. Bu öneriler içerisinde zümrelere belirgin olarak paylaşım ve işbirliği içinde olmaları önerilmiştir.

Tablo 28’e göre, katılımcıların yöneticilere yönelik öneriler; Dezavantajlı olan öğrencilerin internet bağlantısı ve araç-gereç temini konusunda tüm eksikliklerin giderilmesi, EBA 'nın altyapısının güçlendirilmesi, Planlama yaparken ve kararlar alınırken öğretmenlere de danışılması ve öğretmenlerle işbirliği, Öğretmenlerin dijital yeterliliğinin kazandırılması için her türlü çabanın verilmesi, Sosyal Bilgiler, TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini daha da ciddiye alınması, Kazanımların animasyon şeklinde hazırlanıp, verilmesi, Planlama yaparken sadece akademik alana göre değil de öğrencilerin insani özelliklerinin, yeteneklerinin ortaya çıkarılacağı şekilde yapılması, Uzaktan eğitimde ders saati konusunda esneklik sağlanması, Müfredatın hafifletilmesi, Akşam saatlerine derslerin konulmaması, Öğretmenlere öğrencilere ve de velilere uzaktan eğitim hakkında bilgilendirici eğitimlerin verilmesi, EBA 'nın içeriğinin etkinleştirilmesi, Çalışan anne ve babalarının çocukları ile ilgili yaşanan sorunların giderilmesi. Bu öneriler içerisinde yöneticilere en belirgin olarak

imkânı olmayan dezavantajlı durumda olan öğrencilerin tüm eksikliklerinin giderilmesi önerilmiştir.

4.7. Sosyal bilgiler öğretmenleri Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yerinin ne olacağına yönelik bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgilerde uzaktan eğitimin yerinin ne olacağına dair bulgulara Tablo 29’ da yer verilmiştir.

Tablo 29

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Süreci Bittiğinde Sosyal Bilgilerde Uzaktan Eğitimin Yerinin Ne Olacağına Dair Görüşleri

Görüş	Katılımcılar	f
Eğitim-öğretimin bir parçası olacağı.	Ö1,Ö5,Ö8,Ö11,Ö13,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö23,Ö24,Ö28,Ö29,Ö30	16
Uzaktan eğitimin kullanılmayacağı.	Ö7,Ö10,Ö25,Ö26	4
Sosyal Bilgiler dersi için uzaktan eğitimin kullanılmaması.	Ö4,Ö6,Ö9,Ö22	4
Belli bir süre rafa kaldırılacağı ve zorunlu hallerde kullanılacağı.	Ö14,Ö21,Ö27	3
Sadece bilgi düzeyinde yararlanılacağı.	Ö2	1
MEB’in uzaktan eğitim ile istediğini yaptırabileceği.	Ö3	1
Sosyal Bilgiler dersi için uzaktan eğitim kullanılacağı, ancak ilginin düşük olacağı.	Ö12	1

Tablo 29’da görüldüğü gibi Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgilerde uzaktan eğitimin yerinin ne olacağı ile ilgili araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden 16’sı “Eğitim-öğretimin bir parçası olacağı.”, 4’ü “Uzaktan eğitimin kullanılmayacağı.”, 4’ü “Sosyal bilgiler dersi için uzaktan eğitimin kullanılmaması.”, 3’ü “Belli bir süre rafa kaldırılacağı ve zorunlu hallerde kullanılacağı.”, 1’i “Sadece bilgi düzeyinde yararlanılacağı.”, 1’i “MEB’in uzaktan eğitim ile istediğini yaptırabileceği.”, 1’i “MEB’in uzaktan eğitim ile istediğini yaptırabileceği.”, 1’i “Sosyal Bilgiler dersi için uzaktan eğitim kullanılacağı, ancak ilginin düşük olacağı.” şeklinde değerlendirmişlerdir.

Araştırmaya katılan Covid-19 salgın süreci bittiğinde eğitim-öğretimin bir parçası olarak sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yerinin olacağını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö11 ,“ Ben covid-19 salgını süreci geçtiğinde de artık her şey eskisi gibi olduğunda da uzaktan eğitimin hayatımızın bir parçası olacağını düşünüyorum. Muhtemelen hibrit eğitim dediğimiz hem uzaktan hem yüz yüze eğitim adı altında devam edecek. Derslerimizde çoğu zaman kullanacağız diye düşünüyorum. Sanal müzelere girmek için, derslere uzman kişileri davet etmek için, yapamadığımız dersleri telafi etmek için daima işimize yarayacağını düşünüyorum.”

Ö19, “ Bence salgın bittikten sonra yine uzaktan eğitim hayatımızda olacak. Çünkü insanlar buna belli bir oranda alıştı. Öğretmen işte okula gidemediği zaman hastalandığı zaman veya belli bir konuda geride kaldığı zaman uzaktan eğitim ile bunu telafi edecek. Çünkü bir şekilde öğrenci ile çevrimiçi irtibatı devam ettirmeye çalışacağız. Salgın ilk başladığında öğretmenler gönüllü olarak çevrimiçi olarak Skype, Instagram veya youtube’den ders yapmaya başladı hiç kimseden emir beklemeden. Onun için uzaktan eğitim artık her an yanımızda olacak.”

Araştırmaya katılan Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin kullanılmayacağını dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö10, “Uzaktan eğitimin bir tercih olmadığını, zorunluluk olduğunu hep beraber görüyoruz. Bu da şunu gösteriyor; sosyal bilgiler kazanımları diğer derslerin kazanımları gibi yüz yüze eğitimle verilmeye devam edilecektir.”

Ö25, “ Uzaktan eğitimin devam edeceğini düşünmüyorum. Sosyal Bilgiler ana ders olduğu için uzaktan yapılacağını düşünmüyorum.”

Ö26 ,“ Uzaktan eğitimin çok kullanılmayacağını düşünüyorum.”

Araştırmaya katılan Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin kullanılmaması gerektiğini dile getiren bazı öğretmenlerin söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ö4, “Sosyal Bilgilerin soyut kavramları olduğundan bazen el kol ve jestlerle daha etkili bir anlatım uygulayabildiğimiz bir ders olduğunu düşünüyorum. Onun için ben sınıf ortamında Sosyal Bilgiler dersinin daha etkili işleneceğini düşünüyorum.”

Ö6,“ Bu şartlarda önemli bir adım atıldı ve önemli gelişmeydi uzaktan eğitim tabi bu görünen tarafı. Ama bu soruyu değerlendirirken interneti ya da imkânı olmadığından bağlanamayan çok sayıda öğrencimi düşünürsek çok başarılı bir süreç olarak yer almamalı diye düşünüyorum. Evet, bir başarı ama tam anlamıyla değil. Salgın bittiğinde de hem öğretmen hem de öğrenciler oh diyecek ve böyle bir uzaktan eğitim sürecinin bir daha yaşanmaması umut edilecektir.”

Tablo 29'da sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarıdan fazlası Covid-19 Salgın süreci bittiğinde sosyal bilgilerde uzaktan eğitimin yeri ile ilgili görüşlerini olumlu olarak dile getirmişlerdir. Eğitim-öğretimin bir parçası olacağı, telafi ders yapmak, soru çözmek için kullanılacağı şeklinde belirtmişlerdir. Bunun yanında geri kalan sosyal bilgiler öğretmenleri ise uzaktan eğitimin kullanılmayacağını, kullanılmaması gerektiğini, kullanılsa bile ilginin düşük olacağını belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve tartışma

Araştırmanın bu bölümünde her bir araştırma sorusuna dair elde edilen bulgulardan hareket edilerek sonuçlara yer verilmiştir. Aynı zamanda bulgular konu ile ilgili daha önceden yapılmış çalışmaların bulgularından faydalanılarak tartışılmıştır.

5.1.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecindeki deneyimlerinize dayanarak uzaktan eğitimi nasıl değerlendirdiklerine yönelik sonuç ve tartışma

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimi olumlu, olumsuz hem olumlu hem olumsuz olarak değerlendirmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimi, geleceğin bir eğitim modeli, zor zamanların bir kurtarıcısı, yüz yüze eğitimin vazgeçilmez alternatifi, hızlı gelişen, çabuk uyum sağladığımız ve dijital teknolojiyi kullanabilme yeterliliğimizi arttıran, zamandan ve mekândan bağımsız bir eğitim olarak olumlu bir şekilde değerlendirmişlerdir. Bu sonuç Kan ve Fidan (2016), Naidu'nun (2017) yapmış olduğu araştırmada ulaşılan uzaktan eğitimin, zamandan ve mekandan bağımsız olarak yürütülen bir eğitim sistemi olarak buldukları sonuç ve Akpolat'ın (2021) çalışmasında zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmesini hasta çorbası, ilaç ya da ilk yardım çantası olarak görmesi, tam olarak yetmese de o zamanki süreç için anlık müdahale olarak gördükleri sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimi, fırsat eşitliğini ortadan kaldıran, ama zamandan tasarruf sağlayan bir eğitim sistemi, başarılı öğrenciler, katılımı sağlayabilen öğrenciler için iyi, geri kalanlar açısından kötü bir eğitim şeklinde hem olumlu hem de olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Bu sonuç: Bennett, Uink ve Cross'ın (2020) yaptığı araştırmada ortaya çıkardığı, velilerin sosyo-ekonomik durumları, öğrencilerin uzaktan eğitimden yararlanmaya yönelik fırsat eşitsizliğine neden olduğu yönündeki sonuç ve Yılmaz, Güner, Mutlu ve Doğanay'ın (2020) yaptığı araştırmada uzaktan eğitimden

yararlanamayan öğrenci sayısının çok olduğu, bunun da eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olduğu sonucu ile paralellik göstermektedir.

Katılımcılar uzaktan eğitimi, öğretmen açısından yoğunluk ve yorgunluk, yorucu, zor ve ürünsüz, öğrencinin gözlerinin içine bakmaktan uzak, sınıf ortamını hissetmeden, yaparak yaşayarak öğrenmekten soyutlanmış, imkansızlıklar ve zorlukların olduğu, sürekli empati kurmak zorunda olduğu, çocuğun kalbine dokunamadığın, sabırlı olman gereken bir eğitim modeli olarak olumsuz bir şekilde belirtmişlerdir. Bu sonuç: Akpolat'ın (2021) çalışmasında öğrencilerin uzaktan eğitimi etkileşimsiz, sanal ve yalnızlaştırıcı olarak algıladıkları yönündeki sonuç ve Bozkurt'un (2020) araştırmasında uzaktan eğitimin izolasyon olarak algılandığı sonuç ve Karakuş ve Karacaoğlu'nun (2021) araştırmasında, uzaktan eğitimin sağlıklı yürütülemediği, öğrencilerin sosyalleşemediği, yüz yüze eğitimin yerinin dolduramadığı sonucuyla benzerlik göstermektedir.

5.1.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin planlanmasına ve işlenişine yönelik sonuç ve tartışma

Sosyal bilgiler öğretmenleri Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yüz yüze eğitimde uygulanan yıllık planın uzaktan eğitimde de aynen uyguladıkları ve herhangi bir olumsuzluğun yaşanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu görüşün yanında bazı öğretmenlerin uzaktan eğitimin derslerin planlanmasına olumsuz etkisi olduğunu, belirtmiştir. İşman'ın (2011) yapmış olduğu araştırma sonucunda uzaktan eğitim sürecinde teknolojik araçların kullanılması zorunlu olduğu için öğretmenden, öğrenciden, altyapıdan ve materyallerden kaynaklanan olumsuzluklar yaşanabildiği belirlenmiştir. Bu sonuç araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimin derslerin işlenişine olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Olumsuzlukların daha çok öğrenci kaynaklı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında Sosyal Bilgiler dersi sözel bir ders olduğu için öğrencilerle sürekli iletişim halinde olmak gerektiği, ancak uzaktan eğitimde öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulamadığı için dersin işleniş de olumsuz olmaktadır. Yine araştırmanın sonucuna göre bağlantı sorunu, teknik sıkıntılar, zamanında derse katılmama ya da katılamama, hazırlanan planın uygulanamayışı, öğrenci kontrolünün öğretmenden çıkması, dersin işlenişine olumsuz etki eden faktörler olarak belirlenmiştir. Keskin, Şentürk, Ömer ve Dursun (2021) yapmış oldukları çalışmada

öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi derslerde öğrenci kaynaklı problemlerin çok yaşandığı tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci ile ilgili yaşadıkları problemlerin; öğrencilerin derse katılmaması/katılamaması, disiplinsizlik, motivasyon düşüklüğü, iletişim kuramama ve ortam ile fiziki ortamın uygun olamaması olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yaşadıkları olumlu deneyimler olarak dijital teknolojiyi eğitim-öğretim ortamına entegre etme konusunda kendilerini geliştirmeleri, anında internete bağlanıp, konu ile alakalı görselleri ve videoları izletmeleri, öğrencilerle ders dışında daha fazla görüşme imkânlarının olması ağırlık kazanmıştır. Bu sonuç Adak'ın (2021) yapmış olduğu araştırmada uzaktan eğitimin öğretmene mesleki gelişim için fırsat sunmasına yönelik sonuç, Bakioğlu ve Çevik'in (2020) araştırmasında öğretmenlerin salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğretmenlik mesleki hayatlarında teknolojik çevrimiçi eğitim materyallerinin kullanımına olumlu katkı sağladığına yönelik sonuç, Mulenga ve Marban'ın (2020) yapmış olduğu araştırmada Covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim için birçok teknolojik donanımı ve yazılımı kullanmak durumunda kaldığı sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde yaşadıkları olumsuz deneyimler olarak, öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramamak, bağlantı sorunlarının yaşanması, öğrenciden geri dönüt alamamak, görüşleri belirgin olarak ortaya konulmuştur. Çelik (2021), Kan ve Fidan (2016), Keskin, Şentürk, Ömer ve Dursun (2021) yapmış olduğu araştırmalarda uzaktan eğitimde öğrencilerle iletişim eksikliğinin yaşandığını, internete erişimde, ses ve görüntü problemleri gibi teknik sıkıntılar yaşandığını, öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerle rahat iletişim kuramadıkları için öğretmenlerin performanslarının azaldığını ve öğrencilerden çevrimiçi ders esnasında geri dönüt alınamadığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

Bunun yanında araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaşadıkları olumsuz deneyimler olarak öğrencilerin tamamına ulaşılamaması, ailelerin dersleri takip etmesi, öğrencilerin ders esnasında sanal oyunlar oynaması, yabancı kişilerin derse girip küfretmesi şeklinde ortaya konulmuştur. Bu sonuç Tanta'nın (2021) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin dersleri suiistimal ettiğine, öğrencilerin derslere gereken önemi vermediğine, derslerde farklı etkinliklere yöneldiğine, bazı öğrencilerin ise derslere farklı isimlerle katılarak ders ortamının güvenliğinin bozulduğuna yönelik sonuç, Özdemir'in (2021) çalışmasında ortaya koyduğu öğrencilerin ders esnasında dersleri dinlemediklerine, ders dışı faaliyetler ile

ilgilendiklerine,, ders esnasında arkadaşlarıyla çevrimiçi olarak konuştuklarına yönelik sonuç, Anthony, Zhu ve Nower'in (2021) çalışmasında çevrimiçi dersler esnasında öğrencilerin çeşitli çevrimiçi oyunlar oynadıklarına, eğlence platformlarını kullandıklarına, ders dışı faaliyetler ile ilgilendiklerine ,ebeveynleri tarafından kontrol edilmeyen öğrencilerin, derse karşı sorumluluklarını yitirdiklerine ve görevlerini yerine getirmediklerine yönelik sonuç, Walsh, Fielder, Carey ve Carey'in (2013) çalışmasında öğrencilerin derse girmek yerine teknoloji ile vakit geçirdiklerine yönelik sonuç, Schill'in (2011) araştırmasında öğrencilerin yüzde 80'inin ders esnasında veya ödev yaparken mesajlaşığına yönelik araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Teknoloji kullanımının akademik anlamda olumsuz etkilerinin yanında daha önceden teknoloji ile iç içe olan öğrencilerin sürece çabuk uyum sağladığı, kendilerini geliştirdikleri, sorunları kolayca çözebildiği görülmüştür. Bu sonuç Salzano ve diğerlerinin (2021) yapmış olduğu araştırmada Covid-19 salgın süreci sürecinde öğrencilerin teknolojiyi yeni beceriler kazanmak için kullandığına yönelik sonuç ile örtüşmektedir.

Teknolojiden uzak olan öğrencilerin uzaktan eğitimde teknoloji kullanımında çevrimiçi uygulamaların kullanımında zorluklar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Gromada'nın (2019) araştırmasında bulduğu çevrimiçi ortamlarda vakit geçirmeyen öğrencilerin dijitalleşen bu hayat içerisinde teknolojik becerilerinin gelişemeyeceği ve çevrimiçi okuma yetkinliklerinin yetersiz kalacağı sonucu ile paralellik göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde ders materyallerinin tasarlanması ve seçiminde en fazla dijital olarak hazırlanan videolardan, sunulardan ve görsellerden yararlandığını dile getirmişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenleri zümrelerinin oluşturduğu sosyal medya gruplarında paylaşılan materyallerden faydalandığını, EBA 'daki materyallerden faydalandığını, materyalleri kendilerinin hazırladığını, kurumsal platformlardan yararlandıklarını da (özel okullar) dile getirmişlerdir. Kablan (2012) araştırmasında uzaktan eğitimde çevrimiçi derslere yönelik planların hazırlanmasını derslerin verimliliğini arttırabileceği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, Adak (2021) Bakioğlu ve Çevik (2020), Başaran ve diğerleri (2021), Çelik (2021), Tanta (2021), Uyar (2020) ve Yüksel (2021)'in yapmış oldukları araştırmalarda ders materyali olarak uzaktan eğitimde en fazla dijital olarak hazırlanan videoların, sunuların ve görsellerin kullanıldığına yönelik sonuçlarla örtüşmektedir

Görüşmeye katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde kullandıkları yöntem ve teknikler olarak en fazla soru-cevap, düz anlatım ve sunuş yolu ile öğretim yöntem ve tekniklerini uyguladıkları belirlenmiştir. Bu sonuç: Altun (2020), Bakioğlu ve Çevik (2020), Berksoy (2021), Kavuk ve Demirtaş (2021), Tanta (2021), Talidong (2020), Uyar (2020)'ın yaptıkları araştırmalarda ortaya koydukları uzaktan eğitimde sıklıkla kullanılan öğretim yöntemlerinin düz anlatım, sunum ve soru-cevap olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde sanal tur (sanal müze, 3D mekânlar gibi) etkinliklerini belirgin olarak yaptırdıkları ve etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Aktaş, Yılmaz ve İbrahimoglu (2021), Turgut (2015) ve Ustaoglu (2012)'un yapmış olduğu araştırmalarda ulaştıkları, sanal müze uygulamalarının öğrencilerin derse olan ilgiyi arttırdığı, dersi daha eğlenceli hale getirdiği ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağladığı sonucu ile örtüşmektedir.

Uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesinin çok faydalı olacağı görüşü ağırlık kazanmıştır. Bazı katılımcılar konularla alakalı alanında uzman kişilerin derslere çevrimiçi olarak davet edilmesini doğru bulmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç: Taşkaya ve Taşkaya'nın (2011) yapmış olduğu araştırmada kaynak kişi kullanmanın derslerin işlenmesinde pek çok yararı olduğuna yönelik bulunduğu sonuç: Yaşar ve Gültekin'in (2009) yapmış olduğu araştırmada dersin konusuna göre meslek dallarından misafir kişilerin sınıf etkinliklerine dahil edilebileceğine yönelik sonuç: Bates'in (2015) çalışmasında kitlesel açık çevrimiçi dersler konusunda uzmanlığa sahip kişiler ile konu alanı uzmanlığa sahip kişilerin derse davet ederek katkı yaptıkları ve dersi bu yönde yürütmenin faydalı olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitimde derslerin işlenişinde zamanı kullanma konusunda sıkıntı yaşamadığı görüşü ön plana çıkmıştır. Bu sonuç: Adak'ın (2021) araştırmasında ortaya koyduğu uzaktan eğitim sürecinin sunduğu avantajlardan en çok etkili olanın zaman yönetimine yönelik sonuç: Tanta'nın (2021) araştırmasında uzaktan eğitimde sürelerin yeterli olduğuna yönelik sonuç ve Rathor 'ın (2022) araştırmasında ortaya koyduğu, öğrencilerin çevrimiçi öğrenmede zamanı kullanma açısından memnun oldukları sonucu ile örtüşmektedir.

5.1.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim dersleri ile alakalı ölçme-değerlendirmeye dair görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma

Bu araştırmada araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakınının, Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim yoluyla yürüttükleri derslerindeki ölçme ve değerlendirmelerin yeterli olmadığı yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca paralel olarak, Balaban ve Tiryaki (2021), Bergdahl ve Nouri (2021), Çelik (2021), Izmagambetova, Roza, Kenzhekhan, Tursynay ve Raissa (2022), Saygı (2021), Tanta (2021) ve Yağcı (2012)'nin yapmış olduğu araştırmalarda ölçme-değerlendirmelerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri genellikle ölçme değerlendirme araçları olarak EBA'dan verilen ödevleri kontrol ettiğini, derslerde kazanım testlerini, ünite sonu değerlendirmelerini, çoktan seçmeli testleri uyguladığını, soru-cevap yaptığını, Quiziz, Google Forms, Kahoot adlı uygulamaları kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç Kurt, Kandemir ve Çelik'in (2021) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri olarak uzaktan eğitim sürecinde, çevrimiçi çoktan seçmeli test, etkinlik ödevi, soru cevap yöntemi, Web2.0 araçları ile etkinlik hazırlama, dijital etkinlikler ve oyunları kullandıklarına yönelik sonuç, Zorluoğlu, Devecioğlu ve Sayın'ın (2021) araştırmasında öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde sınav yapılması yerine ödev verdiğine yönelik sonuç, Erfidan'ın (2019) çalışmasında çevrimiçi eğitim ortamlarında geleneksel ve alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini uyguladığına yönelik sonuç, Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök'ün (2020) araştırmasında öğretmenlerin ders anlatım hızlarını öğrencilere göre ayarlayabildiklerine, değerlendirme etkinliklerinde farklı soru tiplerini (çoktan seçmeli, boşluk doldurma, doğru yanlış, açık uçlu vb.) kullanabildiklerine yönelik sonuç, Shabnam Gurung (2021) çalışmasında öğretmenlerin çevrimiçi öğretimde Zoom, Google Meet, Whatsapp, Google Class kullandığına yönelik sonuç, Rashed ve Hanipah (2021) araştırmasında öğretmenlerin Whatsapp ve Telegram gibi sosyal medyayı kullandıklarına, Zoom ve Google Meet gibi uygulamalardan yararlandıklarına yönelik sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin uzaktan eğitimde akademik olarak olumsuz etkilendiği sonucu ağırlık kazanmıştır. Bunun yanında uzaktan eğitimde derslere devam eden, verilen sorumlulukları yapan, istekli öğrencilerin akademik olarak da başarılı olduğu ve uzaktan eğitimde öğrencilerin akademik olarak olumlu etkilendiği görüşleri de

ortaya konmuştur. Bergdahl ve Nuri (2020) teknik aksaklıkların ve sabır ve motivasyonlarının dersin işleyişini ve dolayısıyla öğrenci başarısını etkilediğini belirtmiştir. Kurt, Kandemir ve Çelik (2021) araştırmasında uzaktan eğitim sürecinde, sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlardan ortamdaki kaynaklı sorunların, sınıf ortamına göre öğrenme sürecine ve akademik başarıya katkısının az olması sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada değerlerimizin uzaktan eğitimde kazandırılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuca paralel olarak, Körükçü'nün (2021) araştırmasından elde edilen sonuçlar doğrultusunda, çevrimiçi platformlarda gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersinde, değerler eğitiminin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü dijital sınıflarda sosyal buradalık sağlanmasına karşın, duygu aktarımı tam olarak gerçekleştirilememiş ve empati duyma sağlanamamıştır. Bu durumun ise öğrencilerin değerleri içselleştirmeden ezberlemelerine, hissetmeden uygulamaya çalışmalarına neden olduğunu söylemek mümkündür. Bir toplumun geleceği ise değerlerine sahip çıkması, uygulaması ve hayata geçirmesine bağlıdır (MEB, 2018).

Araştırma sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğu uzaktan eğitimde derslere sürekli devam eden öğrencilerde sosyal bilgiler dersi kazanımlarının kalıcı olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Bulut (2020) araştırmasında uzaktan eğitimin öğrenme üzerinde kalıcılığı sağlamada iyi derecede etkili olduğunu düşünen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının böyle bir görüşe sahip olmaları uzaktan eğitim sürecinde çeşitli çevirim içi kaynakların kullanım olanağı olmasından kaynaklı olabileceğini belirtmiştir.

Bunun yanında görsel ağırlıklı kazanımların da daha kalıcı olduğunu belirten sonuçlar da çıkmıştır. Başaran ve diğerleri (2021) öğretmenlerin uzaktan eğitimde işlenen derslerin açık, net, anlaşılır ve verimli işlediğini belirtmiştir. Geleneksel eğitim modelinin aksine uzaktan eğitimde öğretmenlerin görsel ve işitsel kaynaklar kullanarak işlenen derslerde pek çok duyu organına hitap etmesi derslerin anlatımını daha etkin ve verimli kıldığını ortaya koymuştur. Bu şekilde çeşitli materyaller işlenen derslerde öğrencilere daha kalıcı öğrenme sağlar ve bu tür bir öğretme modeli yüz yüze eğitime nazaran daha etkili bir öğrenme ortamı sağlar. Shaikh (2021) araştırmasında uzaktan eğitimde ders içeriklerinin görsel olarak sunulması öğrencilerin öğrenme düzeyini artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

5.1.4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrencileriyle, velileriyle ve meslektaşlarıyla olan sosyal iletişimlerinin nasıl olduğuna dair görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 Salgın sürecinde öğrencileri ile velileri ile ve de meslektaşları ile olan sosyal iletişimlerinin olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, Shaikh ve Özdaş'ın (2022) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin velilerle yüz yüze eğitime oranla daha fazla iletişim imkânı sunduğu açısından uzaktan eğitimi verimli bulduklarına yönelik sonuç, Saygı'nın (2021) yaptığı araştırmada uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin meslektaşlarıyla karşılıklı iletişim halinde olduklarına yönelik sonuç, Adak'ın (2021) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin %95'inin zümre, okul yönetimi ve milli eğitim müdürlüğü ile problem yaşamadıkları, öğretmenlerin zümreler, okul yönetimi ve milli eğitimin bir arada çalışarak süreci daha iyiye götürmeye çalıştıklarına yönelik sonuç, Bakioğlu ve Çevik'in (2020) çalışmasında öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde büyük çoğunluğunun zümreleri ile ilgili problem yaşamadığına yönelik sonuç, Pişken'in (2021) araştırmasında yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçişte olumlu yönlerden birinin de velinin sürece katılımı, veli iletişiminin olumlu olduğuna yönelik sonuç, Casacchia ve diğerlerinin (2021) çalışmasında da uzaktan eğitimde öğretmenlerin birbirlerini desteklediği ve iyi bir iş birliği gösterdiğine yönelik sonuç, Akyürek (2020) ve Aliyyah ve diğerlerinin (2020) yaptığı çalışmada uzaktan eğitimin öğretmen, öğrenci ve veli işbirliği ile etkili ve faydalı olabileceği sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Bu olumlu sonuçların aksine olumsuz sonuçlar bulan araştırmalar da mevcuttur. Bakioğlu ve Çevik (2020) öğretmenlerin velilerle ve öğrencilerle iletişim kurma gibi sorunlar yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Çakın ve Akyavuz (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ve velilerle ilgili olarak iletişim problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler dışında okul yöneticilerinin de eğitim sistemi içinde sorunlar yaşadığı ve bu sorunların iletişim eksikliği şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Nawastheen, Shifaan ve Bisthamy (2022) uzaktan öğretim ve öğrenme faaliyetleri için veli desteği alma konusunda zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

5.1.5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliklerine dair görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 Salgın sürecinde Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde en çok Zoom ve EBA'yı kullandıklarını, az sayıda katılımcıda Google Meet, Metodbox ve Sebit Vcloud adlı çevrimiçi uygulamaları kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında Whatsapp uygulamasıyla soru-cevap yöntemini kullanmışlardır. Bu sonuca benzer olarak Berksoy (2021), Pınar ve Akgül (2020), Pişken (2021), Uyar (2020) ve Zan (2021) uzaktan eğitimde daha çok Zoom ve EBA'yı kullandıklarına ilişkin bulgulara çalışmalarında yer vermiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde kullandıkları çevrimiçi uygulamalarının (Zoom) yeterli olduğu, ancak güvenliği alakalı sıkıntıların olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Balaban ve Tiryaki (2021) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin zaman zaman çevrimiçi eğitim için Zoom yazılımını kullandıklarını, daha sonra Zoom'un çeşitli güvenlik açıklarından bakanlığın tavsiyesi ile kullanmayı bıraktıklarını, kullananların çoğunluğu sadece EBA platformu ve EBA TV üzerinden eğitim-öğretime devam ettiklerini ortaya koymuştur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital teknolojiyi bilme, kullanma ve aktarabilme düzeyi ile ilgili öğretmenlerin yeterli olmadıkları, ancak Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim ile kendilerini geliştirdikleri sonucuna varılmıştır. Canatar ve Balcı (2021) araştırmasında öğretmenlerin %60'ı ise kendini teknoloji kullanımı hususunda yetersiz bulmaktadır. Başaran ve diğerleri (2021) Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine başlarken teknolojiyi kullanma açısından bazı zorluklar yaşadıklarını tespit etmiştir. Öğretmenler bu zorlukları; EBA ve Zoom gibi uzaktan eğitim araçlarını kullanmada yaşanan zorluklar, kullanılan programlardaki altyapı eksikliği nedeniyle yaşanan zorluklar, bilgisayar programlarını kullanmada yaşanan zorluklar olarak belirtmişlerdir. Ayrıca bazı uzaktan eğitim araçlarının kullanım dilinin İngilizce olması nedeniyle zorluk yaşadıklarını da belirtmişlerdir. Yadigar ve Yadigar (2021) yapmış oldukları çalışmada öğretmenler uzaktan eğitimi teknoloji kullanımını artırması nedeniyle olumlu bulmaktadır. Kendilerinde ve öğrencilerinde gerçekleşen bu olumlu gelişmenin, teknoloji okuryazarlığı konusunda önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öztaş (2021) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde eğitim teknolojilerini kullanmaları konusunda olumlu olarak etkilendikleri tespit

etmiştir. Yenerer (2021) öğretmenlerin genelinin uzaktan eğitime yönelik kendilerini yetkin gördükleri, uzaktan eğitim için gerekli olan yeni nesil teknolojilerini kullanmaya yatkın oldukları ayrıca uzaktan eğitim konusunda materyal ve içerik bulmakta zorlanmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim teknolojik araç-gereç yeterliliği ile ilgili sıkıntı yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim internete erişim ile ilgili sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020) çalışmaları sonucunda öğretmenlerin yaklaşık yarısının (%49) bağlantı sorunu yaşadığını belirtmesi, hiç sıkıntı yaşamadan bağlanabilen kesimin sadece %13 olması dikkat çekicidir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakını EBA'ya erişim ile ilgili sorun olmadığını belirtmişlerdir. Tanta (2021) EBA'nın kullanışlı olması, filtresiz internet kullanımı, EBA erişim noktalarının kurulması, EBA TV kullanımı, iletişimin kopmaması, uzaktan eğitimin sağladığı avantajlar olarak belirlemiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilme ve kendilerini geliştirme yönünde kendi dönemlerinde eğitim fakültelerinin vermiş olduğu eğitimlerin yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Saygı (2021) sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun mezun olduğu yükseköğretim programında uzaktan eğitim ile ilgili bilgi ve beceriyi edinmediklerini ifade etmiştir.

MEB, öğretmenlerine Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde var olan teknolojileri kullanabilme ve kendilerini geliştirmeleri için hizmet içi eğitimler vermiştir. Bu araştırmada katılımcılar MEB'in vermiş olduğu eğitimlere katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca paralel olarak Shaikh (2021) araştırmasında katılımcıların uzaktan eğitimde gerek dijital teknolojilerin kullanımı gerekse çevrimiçi uygulamaların kullanımında yeterli gelmedikleri bunda da hizmet içi eğitimlere katılmamalarının etkisinin olabileceği sonucuna ulaşmıştır. Nawastheen, Shifaa ve Bisthamy (2022) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin uzaktan öğretim faaliyetlerini yürütmek için yetkililerden herhangi bir eğitim almadıklarını belirttikleri ortaya çıkmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine öğrencilerinin dijital teknolojiyi bilme, kullanma ve aktarabilme düzeyleri sorulmuştur. Bulgulardan hareketle öğrencilerin çok iyi durumda oldukları hatta öğretmenlere de yol gösterdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Mercan (2018)

araştırmasında teknolojinin zamansal olarak da hızla ilerlediği bu dönemde, öğrencilerin yaşlarının küçük olduğu göz önünde bulundurulduğunda, onların bu hıza alışık oldukları, değişimleri takip etmekte zorlanmadıkları ve teknoloji ile çocukluktan beri sürekli iç içe oldukları düşünüldüğünde, olumlu yaklaşımlarının sebebinin, teknolojinin hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmesinden kaynaklandığı söylenilebilir.

Araştırmada öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde teknolojik araç-gereç yeterliliği ile ilgili sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sıkıntıya neden olan etkenlerin başında da maddi imkânsızlıklar ve kardeş sayısının fazla olması gelmektedir. Bu sonuç, Balaban ve Tiryaki (2021), Morgan'ın (2020) ve Oyedotun (2020)'un yapmış oldukları çalışmalarda uzaktan eğitimde öğrencilerin teknolojik araç-gereç yetersizliğine yönelik sonuç, Keskin, Şentürk, Ömer ve Dursun'un (2021) yaptıkları çalışmada öğrencilerin derse katılmaması/katılamamasındaki problemin evde öğrenci ile birlikte canlı derslere katılması gereken başka kardeşlerinin olmasına, evde fazla teknolojik cihaz bulunmamasına aynı zaman diliminde dersi bulunan kardeşlerden birinin mağduriyet yaşamasına yönelik sonuç, Kabapınar, Kanyılmaz, Koçhan ve Atik (2021) yaptıkları çalışmada çocuk sayısının fazla olmasının bilgisayar, tablet, televizyon gibi cihazların yetersiz kalmasına ve derse katılım oranının düşmesine yönelik sonuç, Avcı ve Akdeniz'in (2021) yapmış olduğu çalışmada salgını sürecinde uzaktan eğitimde öğretmenlerin karşılaştıkları önemli sorunlardan birinin teknolojik araç gereçlerin yetersizliğine yönelik sonuç, Bayburtlu'nun (2020) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin bir kısmında bilgisayar, tablet gibi cihazların olmayışından canlı derslere katılamadıklarına yönelik sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde internete erişim ile ilgili sıkıntı yaşadıkları ortaya konulmuştur. Bu sonuç: Bakioğlu ve Çevik (2020) yapmış olduğu çalışmasında ulaştığı öğrencilerin internete/bilgisayara erişemediklerine yönelik sonuç, Çakın ve Akyavuz'un (2020) araştırmasında internet yetersizliğinden dolayı öğrenciler ile olan iletişimin zayıfladığına yönelik sonuç, Akgül'ün (2021) araştırmasında velilerden elde ettiği verilere göre velilerin büyük çoğunluğunun bu süreçte uzaktan eğitimde karşılaştığı en büyük sorunun internet problemi olduğuna yönelik sonuç, McBurnie, Adam ve Kaye'nin (2020) çalışmasında düşük ve orta gelirli ülkelerdeki çok az öğrencinin teknoloji destekli öğrenmeye erişimi olduğuna ve en marjinal çocukların en az eğitim fırsatlarına sahip olduğuna yönelik sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde EBA'ya erişim ile ilgili sıkıntı yaşadıkları ortaya konulmuştur. Araştırma sonucuna benzer olarak, Kırmızı ve Altuğ (2021) ile Özdemir (2021) araştırmalarında EBA altyapısının yetersizliğini ve bağlantı sorunlarının yaşandığını dile getirmiştir. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığının (2020) hazırlamış olduğu istatistiklere göre 2020 yılında Covid-19 salgınının yaşanmasıyla, eğitim öğretimin kesintiye uğramaması için 18 milyonun üzerinde ilk ve orta öğretim düzeyinde öğrenci ve 1 milyondan fazla öğretmen EBA sanal ortamı üzerinden öğrenme etkinlikleri devam ettirmeye çalışmışlardır.

Bu araştırmada Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde internete erişim, EBA'ya erişim ve de teknolojik araç-gereç yeterliliği ile ilgili özel okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri hep olumlu görüşler ortaya koymuştur. Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020) yaptıkları öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri adlı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime dair düşünceleri ve kendi durumlarına ilişkin puanları incelendiğinde, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre daha olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Burada özel okulların uzaktan eğitime daha aktif katılımlarının etkili olduğundan söz edilebilir. Özel okullar sadece MEB'in eğitim uygulamaları ile yetinmemektedir. Bunun yanı sıra diğer dijital platformları da kullanarak uzaktan eğitime devam etmektedirler. Kendi okullarındaki öğrenci ve öğretmenlere uzaktan eğitim ders programları hazırlayarak uzaktan eğitime katkı sağlamaktadırlar (Alpago ve Alpago, 2020). Bu sonuçtan hareketle devlet okullarında yapılan uzaktan eğitim uygulamalarında, öğretmenlere hizmet içi eğitimlerle uzaktan eğitim ile ders içerikleri hazırlama ve de öğretmenlerin dijital yetkinliklerini artırma gibi eğitimler verilebilir.

5.1.6. Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde yaşadığı sorunlara yönelik sonuç ve tartışma

Bu araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde kendilerini ve ailelerini en çok etkileyen faktörlerin başında evde kalmak, dışarı çıkamamak, yemek düzeninin, uyku düzeninin, evdeki yaşam standartlarının bozulması, dış dünya ile ilişkilerin azalması, eşlerin de öğretmen olması, sürekli ekran karşısında kalmak, zaman mefhumunun ortadan kalkması, Beşaltı (2021) yapmış olduğu çalışmada uzaktan eğitimin öğretmenlerde ağır iş yükünün neden olduğu bıkkınlık hissi sorununu ortaya

koymuştur. Kitle iletişim araçlarının yoğun kullanılması, öğrenci ve velilerle sürekli iletişim, öğrencilerin telefonla her saat diliminde sürekli araması, öğretmenin özel zamanının kalmaması, kazanımlara uygun dijital materyal arayışı ve aşırı dijital cihaz kullanımı öğretmenlerin iş yüklerini artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Keskin, Şentürk, Ömer ve Dursun (2021) yaptıkları araştırma sonucu ebeveyn olan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde rol karmaşası yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu süreçte çocuğu öğrenci olan öğretmenlerin çocuğunun uzaktan eğitim dersleri ile ilgilenmek, çocuğu küçük olan öğretmenlerin ise çocuğunun bakım ve ihtiyaçları ile ilgilenmek durumunda kaldığı gözlemlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde ev ortamında derslerin yürütülmesinin evde gerçekleştirilecek kahvaltı, temizlik gibi aktivitelerin zamanlamasında değişiklikler meydana getirdiği, bu eylemlerin ders saatlerine göre yeniden düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu durum uzaktan eğitim sürecinin, öğretmenlerin ev düzenlerini de etkilendiğini göstermektedir. Araştırmada ulaşılan sonuçlardan biri de uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin kendisini de doğrudan etkilemesidir. Bu bağlamda öğretmenlerin derslerin yoğun olması nedeniyle günlük hayatlarını planlayamadıkları, mesai kavramının ortadan kalktığı, uzun saatler boyunca veliler ile öğrencilerin sorularına cevap vermek durumunda kaldıkları ve rol karmaşası yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çelik (2021) Evde hem öğretmen hem de veli olunması nedeniyle rol karmaşası yaşamışlardır. Öğretmenler evde hem mesleklerini icra etmeye çalışıp hem de kendi çocuklarının velisi pozisyonunu yürütmeye çalışırken oldukça zorlanmışlardır. Bu durumda kendi çocuklarına yeterince zaman ayıramama ve onların ihtiyaçlarını yeterince karşılayamama durumu ortaya çıkmıştır. Casacchia ve diğerleri (2021) yapmış oldukları çalışmada uzaktan eğitimin özellikle kadın öğretmenlerde duygusal sıkıntıya, depresif belirtilere, uyku sorunlarına, enerji kaybına ve de konsantrasyon güçlüğüne yol açtığı belirtilmiştir. Bunların yanında araştırmaya katılan öğretmenleri ve de ailelerini etkileyen diğer faktörler; aile içi sohbetlerin azalması, büyüklerle, akrabalarımızla rahatça görüşmemek, küçük çocuğumuzun olması ve onunla ilgilenememek, salgına yakalanma endişesi ve korkusu, belirsizliğin olması ve karamsar olmak, günlük ailecek gerçekleştireceğiniz planlarının canlı derslerden dolayı gerçekleştirilememesi, ev ortamında ders düzeninin sağlanmak istenmesi ve bunun ortaya çıkardığı sıkıntılar, uzaktan eğitimde yaşanan aksaklıkların ortaya çıkardığı gerginlik ve bunun aileye yansması.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrenciler üzerinde ortaya çıkan etkilerin başında sosyal gelişimlerinde yaşanan sorunlar (içine kapanma, sosyalleşememe vs.), ergenlik döneminde olan öğrencilerin yaşadıkları sıkıntılar, dijital oyunlar oynamaları, salgının ortaya çıkardığı kaygı, korku ve karamsarlık, sağlık

açısından yaşanan sıkıntılar. Adak (2021) yaptığı araştırmada öğrenci açısından uzaktan eğitimin sınırlılıklarına bakıldığında kameraların açılmaması, kısıtlı sosyalleşme, yetersiz imkânlar en çok ifade edilen dezavantajlar olduğunu belirtmiştir. Akgül (2021) sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve velilerin salgın süreci sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri adlı araştırmasında, araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velileri salgın süreci sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları hakkında çocuğu bireyselleştirmesi düşüncesini ön plana çıkarmışlardır. Özdemir (2021) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde arkadaş olarak teknolojiyi tercih ettikleri, sosyal ilişkilerinin ilk etapta daha yoğunken zaman geçtikçe ortadan kalktığı görülmektedir. Özellikle aile ile geçirilen sürenin azaldığı ve daha bireysel bir yaşama dönüldüğü görülmektedir. Öğrencilerin yemeklerini bilgisayar başında yemeleri, derslerini kendi odalarında bilgisayar başında dinlemeleri vb. faktörlerden dolayı giderek iletişimin kaybolmasına sebep olduğu görülmektedir. Bu süreçte çevrimiçi oyun oynayan öğrencilerin, gerçek arkadaşlıklar yerine, çevrimiçi 65 oyunlardan tanıştıkları sanal arkadaşlarını tercih ettikleri görülmektedir. İletişim ihtiyaçlarını sanal arkadaşları ile gideren öğrencilerin gerçek arkadaşlıklarından ve ailelerinden uzaklaştıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Bergdahl ve Nouri (2021) Öğrencilerin uzaktan eğitimde öğrenirken farklı tepkiler verdiklerini, bazı öğrencilerin karantinadan dolayı sıkıntı göstermeye başladığını, bazılarının okulu ve arkadaşlarını özlediklerini ve evlerinde eşzamanlı etkinliklerle dikkatlerinin dağıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca motivasyon ve disiplin konusunda zorluk yaşamışlardır.

Öğrencileri etkileyen diğer faktörler ise aile içi çatışmalar, teknoloji ve internet bağımlılığının artması, ders çalışma disiplininin bozulması, sorumluluk duygularında yaşanan sıkıntılar, kilo alma, internetteki zararlı içeriklerle karşılaşmaları. Özdemir (2021) ‘in yapmış olduğu çalışmada aşırı teknoloji kullanımının öğrenciler üzerinde çeşitli etkileri olduğu görülmektedir. Bu etkiler; sağlık sorunları, bağımlılık, teknolojik bıkınlık, sosyal izolasyondur. Öğrencilerin uzaktan eğitimde çeşitli sağlık sorunları ile karşılaştıkları görülmektedir. Covid-19 salgın sürecinden önce gözlük kullanmayan ya da göz ağrısı yaşamayan öğrencilerin bu süreçte gözleri ile ilgili çeşitli sağlık sorunları yaşadığı bulgusuna erişilmektedir. Sürekli ekran ışığına maruz kalan öğrencilerin bu süreçte baş ağrısı problemi yaşadıkları, gece uyumada problem yaşadıkları ve uyku kalitelerinin düştüğü de elde edilen bulgular arasındadır. Tönbül (2020) araştırmasında salgının ölümle sonuçlanmasının bireylerin kaygı düzeyiyle birlikte olumsuz düşüncelere odaklanmasına neden olduğunu

ifade etmiştir. Rajkumar (2020) da salgının ortaya çıkışı ve vaka sayılarının arttığı dönemlerde bireylerin artan düzeyde korku, endişe ve stres algıladığını tespit etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgular literatürdeki araştırmalar ile tutarlılık göstermektedir.

Covid-19 salgın sürecinin katılımcılara neleri öğrettiği ile ilgili, sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu salgın öncesi normal hayatın kıymetini bilmenin ve de gelişim ihtiyacının önemli olduğunu belirttiler. Bazı sosyal bilgiler öğretmenleri de sosyal değerlerin önemli olduğunu, beceri geliştirmenin önemli olduğunu ve de veli dayanışmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Bu araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı en önemli sorunların başında öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulamaması olduğu ortaya konmuştur. Bu sonuç, Duman'ın (2020) yapmış olduğu araştırmada uzaktan eğitimde öğretim elemanı ve öğretmen adayı etkileşiminin olumsuz etkilendiği ve de uzaktan eğitimde etkileşimin azaldığı sonuç, Yılmaz ve Güven'in (2015) araştırmasında eş zamanlı uzaktan eğitim yöntemi ile ders alan öğretmen adaylarının uzaktan eğitimi sıkıcı, etkileşimsiz, duygusuz bir eğitim şekli olarak ortaya koyduğu sonuç, Çakın ve Akyavuz'un (2020) yaptıkları araştırmada uzaktan eğitimde yaşanan temel sorunlardan birinin öğretmenlerin öğrencileriyle yaşadıkları iletişim sorunları olduğuna yönelik sonuç, Horspool ve Lange'nin (2012) araştırmasında uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sosyalleşme imkânlarının yetersiz olmasına yönelik sonuç, Koç'un (2020) yapmış olduğu araştırmada uzaktan eğitimin dezavantajlı yönlerinin öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki etkileşim eksikliği, öğrencilerin düzenli derse katılmayı ve teknik problemler olarak ortaya koyduğu sonuç, Serçemeli ve Kurnaz'ın (2020) öğrenciler üzerinde yapmış olduğu çalışmada uzaktan eğitimin dezavantajlı yönlerinden birinin eğitmen ve öğrenci arasındaki etkileşim yetersizliği olarak görüldüğüne yönelik sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Bu araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı diğer önemli sorun ise derslere katılım sayısının düşük olmasıdır. Keskin ve Kaya (2020) uzaktan eğitimin değerlendirilmesine yönelik olarak yaptıkları araştırmada öğrencilerin iletişim sağlama konusunda eksiklik hissettikleri ve eğitim esnasında teknik sorunların yaşandığını bildirmişlerdir. DePaepe, Zhu ve Depryck (2018) tarafından yapılan araştırmada da uzaktan eğitimin dezavantajlarının teknik destek yetersizliğinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarıyla da örtüşmektedir.

Bu araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı bir diğer önemli sorunun ise derslere katılım sayısının düşük olmasıdır. Bu sonuç Tanta'nın (2021) yapmış olduğu çalışmada en çok tekrar eden sorunun katılım azlığı ve uzaktan eğitimin ölçme ve değerlendirme yapmak için çok uygun bir ortam oluşturmadığı sonucu ile paralellik göstermektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadıkları sorunlar ile ilgili ortaya çıkan bulgulara bakıldığında, salgının çok hızlı bir şekilde yayılması ve de alınan ani bir karar ile uzaktan eğitime geçiş dezavantajları da beraberinde getirmiştir. Altyapı eksiklikleri, maddi imkânsızlıklar, süreç içerisinde paydaşları doğrudan ve dolaylı etkileyen faktörler uzaktan eğitimde olumsuzlukların yaşanmasına neden olmuştur. Araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar ile alan yazından elde edilen sonuçların tutarlılık gösterdiği görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim derslerinde yaşadığı sorunlara yönelik velilere, öğrencilere, zümrelere ve yöneticilere çözüm önerileri sunmuşlardır. Öğrencilere derslerini düzenli ve disiplinli bir şekilde takip etmeleri ve ekran karşısında fazla kalmamaları önerilmiştir. Zümrelere paylaşım ve iş birliği içinde olmaları önerilmiştir. Yöneticilere dezavantajlı olan öğrencilerin internet bağlantısı ve araç-gereç temini konusunda tüm eksikliklerin giderilmesi önerilmiştir.

Velilere en çok çocuklarını sürekli takip etmeleri önerilmiştir. Tanta (2021) araştırmasında katılımcıların, velinin okul ile iletişimi sağlayarak uzaktan eğitim sürecini yakından takip etmesi, velinin öğrencisini kontrol ederek derslerini düzenli takip etmesini sağlaması, gibi önerilerde bulunduklarını belirtmiştir. Bu sonuç araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

5.1.7. Salgın sonrası sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yeri hakkındaki görüşlerine yönelik sonuç ve tartışma

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersi için uzaktan eğitimin, eğitim-öğretimin bir parçası olacağını, telafi ders yapmak ve soru çözmek için kullanılacağı şeklinde olumlu görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca paralel olarak Rathor (2022) araştırmasında çevrimiçi öğretme ve öğrenmenin ilerleyen zamanda daha da cazip hale geleceği ve de çok gelişeceğini belirtmiştir. Benzer olarak Yılmaz, Güner, Mutlu, Doğanay ve Yılmaz (2020) da araştırmasında eğitim-öğretim için sadece uzaktan eğitim kullanımından ziyade, destek amaçlı kullanımının uygun olacağını ön gören sonuçlara

ulaşmıştır. MEB (2021) yapmış olduğu “Öğretmenlerimizin her bir öğrencimizin gözlerine bakarak derse başladığı yüz yüze eğitim esastır, bugün olduğu gibi gelecekte de vazgeçilmezimizdir. Yüz yüze eğitimi desteklemek için hibrit model, dünyadaki gibi ülkemizde de ihtiyaç halinde okullarımızın tamamlayıcısı olacaktır.” açıklamasıyla salgın süreci bittikten sonra da uzaktan eğitimin devam edeceğini göstermektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bazıları da Covid-19 salgın süreci bittiğinde sosyal bilgiler dersi için uzaktan eğitimin yeri hakkında olumsuz düşünmektedir. Katılımcıların bazıları uzaktan eğitimin bir tercih olmadığını, zorunluluk olduğunu, sosyal bilgiler dersi kazanımlarının yüz yüze eğitimle verilmesi gerektiği bu yüzden de uzaktan eğitimin devam etmeyeceğini, etmemesi gerektiğini ve de uzaktan eğitimin çok kullanılmayacağını belirtmişlerdir. Akgül (2021) araştırmasında uzaktan eğitime karşı öğretmenler, uzaktan eğitimin günümüz eğitim sistemine uygun olmadığı şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir. Akgül’ün (2021) bu sonucu araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler

- Araştırma sonucunda uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmenin yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmeyi yeterli hale getirecek ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılabilir. Öğretmenler bu konuda hizmet içi eğitime tabi tutulabilir.
- Uzaktan eğitimde karşılaşılan en önemli sorunlardan biri de sağlıklı iletişim kurulamamasıdır. Bunun için gerek altyapı sistemleri açısından gerekse teknolojik araç-gereç desteği açısından yetkili kişiler gerekli önlemleri alabilir.
- Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim-öğretim ortamına dijital teknolojiyi entegre etme konusunda, kendilerini geliştirme konusunda hizmet içi eğitim seminerlerine katılabilirler.
- Olağanüstü koşullara hazırlıklı olmak için olağanüstü koşullarda uygulanabilecek müfredat programları hazırlanabilir.

5.2.2.Gelecek araştırmalara yönelik neriler

- Bu araştırmada uzaktan eēitimin ēretmenler ve ērenciler üzerindeki etkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Uzaktan eēitimin veliler üzerindeki etkileri araştırılabilir.
- Uzaktan eēitimin etkililiēi özel okullar ile devlet okulları karşılaştırmalı olarak araştırılabilir.
- Uzaktan eēitimin sayısal derslerde etkisi ile sözel derslerdeki etkisi karşılaştırmalı olarak araştırılabilir.
- Salgın süreci bittikten sonra uzaktan eēitimin, eēitim-ēretimde kullanım durumları araştırılabilir.
- Uzaktan eēitim öncesi ēretmenlerin dijital teknolojiyi eēitim-ēretim ortamında kullanma beceri ve düzeyleri ile uzaktan eēitim sonrası dijital teknolojiyi eēitim-ēretim ortamında kullanma beceri ve düzeyleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Adak, M. M. (2021). Covid-19 pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin deneyimlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 30-45. doi: 10.29065/usakead.1038646.
- Akgül, G. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve velilerin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 664198).
- Akpolat, T. (2021). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 54(2), 497-522. doi:10.30964/auebfd.822101.
- Aktaş, V., Yılmaz, A. ve İbrahimoglu, Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1294-1313. doi:10.24315/tred.806159.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: bir alan yazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mead/issue/56310/711904>.
- Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M. ve Tambunan, A. (2020). The Perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109. doi:10.29333/ejecs/388.
- Alkan, C. (1987). *Açıköğretim:Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Alpago, H. ve Alpago, D. (2020). Koronavirüs salgınının sosyoekonomik sonuçları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 99-114. doi: 10.21733/ibad.716444.
- Altun, E. (2020). *Eğitmenlerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterliliklerinin uzaktan eğitim ders videoları aracılığıyla incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:644542).
- Anthony, W. L., Zhu, Y. ve Nower, L. (2021). The relationship of interactive technology use for entertainment and school performance and engagement: Evidence from a

longitudinal study in a nationally representative sample of middle school students in China. *Computers in Human Behavior*, 122, 1-9. doi:10.1016/j.chb.2021.106846.

Arslan, M. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı.

Asmara, R. (2020). Teaching english in a virtual classroom using Whatsapp during COVID-19 pandemic. *Language and Education Journal*, 5(1), 16-27. doi: 10.52237/lej.v5i1.152.

Avcı, F. ve Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed/issue/61198/838968>.

B.Talidong, K. J. (2020). Implementation of emergency remote teaching (ERT) among Philippine teachers in Xi'an, China. *Asian Journal of Distance*, 15(1), 196-201. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1290051.pdf>.

Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. doi: 10.7827/TurkishStudies.43502.

Balaban, F. ve Tiryaki, S. H. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. doi:10.15869/itobiad.769798.

Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955>.

Başaran, M., Ülger, I. G., Demirtaş, M., Kara, E., Geyik, C. ve Vural, Ö. F. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknoloji kullanım durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(37), 4621-4645. doi:10.26466/opus.903870.

Bates, A. (2015). *Dijital Çağda Öğretim*. (Çev. M. Adnan) Erişim Adresi: <https://pressbooks.bccampus.ca/tonybates/>.

- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151. doi: 10.7827/TurkishStudies.44460.
- Bennett, R., Uink, B. ve Cross, S. (2020). Beyond the social: Cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 100083. doi: 10.1016/j.ssaho.2020.100083.
- Bergdahl, N. ve Nouri, J. (2021). Covid-19 and crisis-prompted distance education in Sweden. *Technology, Knowledge and Learning*, 26, 1-17. doi: 10.1007/s10758-020-09470-6.
- Berksoy, İ. (2021). *Zorunlu sosyal izolasyon sürecindeki uzaktan eğitim eğilimleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:666305).
- Beşaltı, M. (2021). *Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı gerçeklik şokları* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:679256).
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23. doi: 10.29065/usakead.777652.
- Bozkurt, S. (2017). *Uzaktan Eğitim yayıncılığında sinematografik tasarımın önemi ve etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:477103).
- Bulut, İ. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminin uzaktan eğitim yolu ile yapılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 662846).
- Canatar, S. K. ve Balcı, A. (2021). Salgın döneminde uzaktan Türkçe öğretimi. *Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 55-65. doi:10.47770/ukmead.985496.
- Casacchia, M., Cifone, M., Giusti, L., Fabiani, L. ve Gatto, R. (2021). Distance education during COVID 19: an Italian survey on the university teachers' perspectives and their emotional conditions. *BMC medical education*, 21(1), 1-17. doi:10.1186/s12909-021-02780-y.

- Çakın, M. ve Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansması: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırma Dergisi*, 6(2), 1-22. doi: 10.24289/ijsser.747901.
- Çelik, S. (2021). *Biyoloji öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 680341).
- Çokyaman, M. ve Ünal, M. (2021). Öğrenci ve öğretmenlerin covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Toplum Araştırmalar Dergisi*, 18(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1684-1715. doi: 10.26466/opus.913396.
- Çubukçu, C. (2020). Üniversite 4.0'a dönüşüm: Bir yol haritası. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 25(3), 1391-1408. doi: 10.17482/uumfd.702617.
- Denzin, N. K. ve Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. *The Sage Handbook Of Nitel Araştırma*, Adaçayı Yayınları, 1-32.
- DePaepe, L., Zhu, Ç. ve Depryck, K. (2018). Drop-out, retention, satisfaction and attainment of online learners of Dutch in adult education. *International Journal on E-Learning*, 17(3), 303-323. Erişim adresi: <https://lirias.kuleuven.be/2130348?limo=0>.
- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *Türkiye Online Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 4(3), 159-166. Erişim adresi: <http://www.tojet.net>.
- Doğan, A. R. (2000). *Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim*. Trabzon: Selim Ofset.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4379/60037>.
- Duman, S. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112. doi: 10.37669/milliegitim.768887.
- Durmuş, E. ve Baş, K. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social*, 54, 113-125. doi: 10.9761/JASSS6905.

- Dündar, R. ve Yeşilyurt, S. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı özelinde uzaktan eğitime bakış açılarının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science Research*, 9(1), 79-95. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijssresearch/issue/54863/745774>.
- Emmons, R. A. (2009). *Teşekkür ederim*. (Çev. N. Kül) İstanbul: Doğan Kitap.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 602493).
- Erkuş, A. (2019). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1984). *Eğitimde Program Geliştirme*. (5. b.). Ankara: Yelkentepe Yayıncılık.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gencer, N. (2019). *Hemodiyaliz hastalarında dindarlık ve öznel iyi oluş* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 581493).
- Giannini, S. ve Lewis, S. G. (2020). *Three ways to plan for equity during the coronavirus school closures*. Erişim adresi: <https://gemreportunesco.wpcomstaging.com/2020/03/25/three-ways-to-plan-for-equity-during-the-coronavirus-school-closures/>.
- Given, L. M. (2021). *100 soruda nitel araştırma*. (Çev. A. Bakla ve İ. Çakır) Ankara: Anı.
- Goethe, J. W. (2002). *Goethe der ki*. (Çev. G. Aytac) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gromada, A. (2019). Internet use and educational achievement of 10-year olds in European high-income countries. *Social Transformations and Multicultural Communication*, 427-434. doi: 10.22363/09669-2019-427-434.
- Gurung, S. (2021). Challenges faced by teachers in online teaching during Covid-19 pandemic. *The Online Journal of Distance Education and e-Learning*, 9(1), 8-18. Erişim adresi: <https://www.tojdel.net/journals/tojdel/articles/v09i01/v09i01-02.pdf>.
- Gürses, N. ve Demiray, E. (2009). Organizational commitment of employees of TV production center (Educational Television ETV) for open education faculty, Anadolu University. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(1), 39-52. Erişim adresi: <http://www.tojet.net>.

- Hamutoğlu, N. B., Gültekin, G. ve Savaşçı, M. (2019). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri: Açıköğretim uygulamaları. *Yükseköğretim Dergisi*, 9(1), 19-28. doi:10.2399/yod.18.023.
- Horspool, A. ve Lange, C. (2012). Applying the scholarship of teaching and learning: Student. *Journal of Measurement and Evaluation in Higher Education*, 37(1), 73-88. doi: 10.1080/02602938.2010.496532.
- İnce, F. ve Evcil, F. Y. (2020). Covid-19'un Türkiye'deki ilk üç haftası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 236-241. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sdusbed/issue/54917/719168>.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan eğitim*. Sakarya: Değişim Yayınları.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- İzci, E. (2006). "Öğretimde araç ve gereçler" *öğretim teknolojileri materyal hazırlama* (Ed. M. Gürol) Ankara: Akış Yayınları.
- Izmagambetova, R., Roza, N., Kenzhekhan, M., Tursynay, B. ve Raissa, K. (2022). The problem of evaluating primary school students in the online education process. *Cypriot Journal of Educational Science*, 17(1), 255-267. doi:10.18844/cjes.v17i1.6704.
- Johnson, J. (2003). *Uzaktan eğitim: Tasarım, uygulama ve iyileştirme için eksiksiz*. Newyork: Teacher College Press.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y., Kanyılmaz, B. M., Koçhan, N. Ö. ve Atik, U. (2021). Öğretmen ve velilerin gözünden öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarının öyküleri: "Uzaktan eğitim mi, uzakta kalan eğitim mi?". *Temel Eğitim Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 79-98. doi: 10.29228/mutead.6.
- Kablan, Z. (2012). Öğretmen adaylarının ders planı hazırlama ve uygulama becerilerine bilişsel öğrenme ve somut yaşantı düzeylerinin etkisi. *Eğitim Bilim*, 37(163), 239-253. Erişim adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1210/351>.

- Kan, A. Ü. ve Fidan, E. K. (2016). Türk dili dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine ilişkin öğrenci algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2), 23-45. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkjes/issue/34168/377812>.
- Karakuş, N. ve Karacaoğlu, M. Ö. (2021). Uzaktan eğitime yakından bakış: Bir metafor çalışması. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 44-62. doi: 10.29000/rumelide.1009038.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 63-73. Erişim adresi: [file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Sosyal_Hizmet_E_Dergi_SOSYAL_BILIMLER DE.pdf](file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Sosyal_Hizmet_E_Dergi_SOSYAL_BILIMLER_DE.pdf).
- Kavuk, E. ve Demirtaş, H. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-International Journal of Pedandragogy*, 1(1), 55-73. doi: 10.51948/auad.960960.
- Keskin, M. ve Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin Web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Keskin, S. C., Şentürk, G., Ömer, M. ve Dursun, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı problemler: Sosyal bilgiler öğretmenleri örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 475-505. doi: 10.21733/ibad.978870.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94. doi: 10.17829/midr.20142110299.
- Kırmızı, F. S. ve Altuğ, A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin COVID-19 salgını sürecinde eba kullanımına ilişkin görüşleri. *Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 278-300. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ekvad/issue/64722/989080>.
- Koç, E. (2020). An evaluation of distance learning in higher education through the eyes of course instructors. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-39. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akuned/issue/52842/673438>.
- Koçdar, S. (2006). Uzaktan eğitim ders kitaplarının geribildirim açısından değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 680341).

- Körükçü, M. (2021). Social studies teachers' views on values education in the covid-19 pandemic process, international journal of education technology and scientific researches. *International Journal of Education Technology and Scientific*, 6(15), 1366-1389. doi: 10.35826/ijetsar.314.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. ve Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322. doi: 10.37669/milliegitim.787959.
- Kurt, K., Kandemir, M. A. ve Çelik, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 88-103. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/tubad/issue/62625/826114>.
- L.Barth, J. (1991). Beliefs that discipline the social studies. *International Journal of Social Education*, 6(2), 19-24. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=EJ446493>.
- Lin, C. Y. (2020). Social reaction toward the 2019 novel coronavirus (COVID-19). *Social Health Behaviour*, 3(1), 1-2. doi: 10.4103/SHB.SHB_11_20.
- Lock, J. ve Duggleby, S. (2017). Authentic learning in the social studies classroom: Connecting globally. *One World In Dialogue*, 4(1), 20-27. Erişim adresi: https://ssc.teachers.ab.ca/SiteCollectionDocuments/OneWorldInDialogue/OneWorldInDialogue_2016Vol4No1/Lock%20and%20Duggleby.pdf.
- McBurnie, C., Adam, T. ve Kaye, T. (2020). Is there learning continuity during the COVID-19 pandemic? A synthesis of the emerging evidence. *Journal of Learning for Development*, 7(3), 485-493. doi:10.56059/jl4d.v7i3.461.
- MEB. (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6-7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB.
- MEB. (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6.sınıf öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB Yayinevi.
- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

- MEB. (2020). *Okullarda yüz yüze eğitim başlıyor*. Erişim adresi: <http://www.meb.gov.tr/okullarda-yuz-yuze-egitim-basliyor/haber/21601/tr>.
- MEB. (2021). Bakan Ziya Selçuk: İhtiyaç halinde hibrit model, yüz yüze eğitimi destekleyecek. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/bakan-ziya-selcuk-ihhtiyac-halinde-hibrit-model-yuz-yuze-egitimi-destekleyecek/2187476>.
- MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2020). *Milli Eğitim İstatistikleri*. Erişim adresi: <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>.
- MEB. (2020). Bakan Ziya Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>.
- Mercan, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ve hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:521954).
- Merriam, B. S. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan) Ankara: Nobel Akademik.
- Merriam, S. B. ve Tisdell, E. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4. Baskı). San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Mızrak, A. (2010). “1980-2009 Yılları arası hükümetlerin eğitim politikaları ve politikaların ilköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarına yansıması. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:521954) .
- Morgan, D. L. ve Morgan, R. (2008). *Single-case research methods for the behavioral and health sciences*. Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Morgan, H. (2020). Best practicesfor implementing remote learning during a pandemic. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 93(3), 135-141. doi: 10.1080/00098655.2020.1751480.
- Mulenga, E. M. ve Marban, J. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2). doi:10.30935/cedtech/7949.
- Naidu, S. (2017). Openness and flexibility are the norm, but what are the challenges? *Distance Education*, 38(1), 1-4. doi: 10.1080/01587919.2017.1297185.

- Nawastheen, F. M., Shifaan, S. ve Bisthamy, M. (2022). Primary scholl teachers perceptions ceptions towards the remote teaching and learning activities (RTLTA) during lockdown period in Sri Lanka. *Muallim Journal of Social Sciences and Humanities*, 1-15. doi:10.33306/mjssh/173.
- NCSS. (1993, Ocak-Şubat). *The social studies professional*. Erişim adresi: <https://www.socialstudies.org/standards/national-curriculum-standards-social-studies>.
- OECD. (2020). *A framework to guide an education responce to the covid-19 pandemic of 2020*. Erişim adresi: <https://oecdeditoday.com/coronavirus-education-digital-tools-for-learning/>.
- OECD. (2021). *The state of school education: one year into the covid pandemic*. OECD Publishing. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/education/state-of-school-education-one-year-into-covid.htm>.
- Oğuzkan, F. (1993). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Oyedotun, T. D. (2020). Sudden change of pedagogy in education driven by COVID-19: perspectives and assessment from a developing country. *Research in Globalization*. doi: 10.1016/j.resglo.2020.100029.
- Özdemir, K. (2021). *Covid-19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin teknoloji kullanım deneyimleri*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 327-336. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10997/131612>.
- Özden, M. ve Saban, A. (2019). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı .
- Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43. doi: 10.37669/milliegitim.788118.
- Şeker, M., Özer, A. ve Korkut, C. (2020). Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği. *Türkiye Bilimler Akademisi*, Ankara, TDV Yayıncılık.

- Öztaş, B. (2021). *Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim veren fen bilimleri öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımlarına yönelik yeterlilik algılarını ve uzaktan eğitime yönelik görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:697405).
- Öztürk, C. (2006). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi: Yapılandırmacı bir yaklaşım*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2007). *Küreselleşme ve bilgi çağında sosyal bilgiler eğitimi, ilköğretimde alan öğretimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Öztürk, C. (2009). *Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. ve Dilek, D. (2003). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Rose, P., Beeby, J. ve Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced*, 21(6), 1123-1129. doi: 10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3 Baskı). (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Pınar, M. A. ve Akgül, G. D. (2020). Covid-19 salgını sürecinde fen bilimleri dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine yönelik öğrenci görüşleri. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486. doi: 10.26579/jocress.377.
- Pişken, M. T. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin pandemik salgın salgın nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüşleri (İstanbul ili Esenyurt ilçesi örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 681279).
- Rajkumar, R. P. (2020). COVID-19 and mental health: A review of the existing literature. *Asian Journal of Psychiatry*, 52, 102066. doi: 10.1016/j.ajp.2020.102066.
- Rashed, Z. N. ve Hanipah, N. (2021). Challenges and best practices of teaching and learning among islamic education teachers during the COVID-19 pandemic in Malaysia. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 5(2), 105-112. Erişim adresi: <https://jurnal.uns.ac.id/ijpte/article/view/57195>.

- Rathor, D. (2022). Students' and teachers' perspective on the implementation of online medical education in China: A qualitative study. *Social Science Journal for Advanced Research*, 2(1), 1-5. doi: 10.54741/ssjar.2.1.1.
- Salzano, G., Passanisi, S., Pira, F., Sorrenti, L., La Monica, G., Pajno, G. B., . . . Lombardo, F. (2021). Quarantine due to The COVID-19 pandemic from the perspective of adolescents: The crucial role of technology. *Italian Journal of Pediatrics*, 47(1), 1-5. Erişim adresi: <https://ijponline.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13052-021-00997-7>.
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109-129. doi: 10.51948/auad.841632.
- SBDÖP. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı. Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr> adresinden alındı.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. ve Dünder , H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(173), 430-453.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). COVID-19 pandemi döneminde ders dışı eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/utsobilder/issue/55152/741358>.
- Shaikh, G. (2021). *Uzaktan eğitim sürecinde ingilizce öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:675386) .
- Shaikh, G. ve Özdaş, F. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde ingilizce öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 59-91. doi: 10.53506/egitim.1056035.
- şimşek, N. (2004). Yapılandırmacı öğrenme ve öğretime eleştirel bir yaklaşım. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 3(5), 115-139. Erişim adresi: <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=26968&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks>.

- Tanta, A. (2021). *Pandemiden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerine yönelik öğretmen görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:684062).
- Taşkaya, S. M. ve Taşkaya, O. (2011). Türkçe dersinde kaynak kişi olarak aşıklardan yararlanma. *Yeni Dünya Bilimler Akademisi*, 6(2). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19820/212091>.
- Tay, B. (2017). 2005 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile 2017 sosyal bilgiler dersi taslak öğretim programının karşılaştırması. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 461-487. Erişim adresi: https://www.ijoess.com/Makaleler/1444509075_4.%20461-487Bayram%20Tay.pdf.
- TDK. (17.09.2021). <https://www.tdk.gov.tr>.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tönbül, Ö. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgını sonrası 20-60 yaş arası bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Akademik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 159-174. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/355162455_Koronavirus_Covid-19_Salgin_Sonrasi_20-60_Yas_Arasi_Bireylerin_Psikolojik_Dayanikliliklerinin_Bazi_Degiskenler_Acisindan_Incelenmesi.
- Tuncer, M. ve Taşpınar, M. (2008). Sanal ortamda eğitim ve öğretimin geleceği ve olası sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 126-144. Erişim adrresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6134/82261>.
- Turgut, G. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde bir eğitim aracı olarak sanal müzelerden yararlanma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- UNESCO. (2020). *COVID-19 education response: how many students are at risk of not returning to school? advocacy paper*. Erişim adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373992>.
- UNESCO. (2020). *School closures caused by Coronavirus (Covid-19)*. Erişim adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.

- Ustaoğlu, A. (2012). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:317060).
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2), 15-32. Erişim adresi: <https://dosyalar.nevsehir.edu.tr/e7a60abaa87ffa5bba45899cb43c5b96/emrah-uyar.pdf>.
- Uzunboyulu, H. ve Tuncay, N. (2012). *Uzaktan eğitimde sanal değişimler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Varış, F. (1994). *Eğitim bilimine giriş*. Konya: Atlas Kitabevi.
- Walsh, J. L., Fielder, R., Carey, K. ve Carey, M. (2013). Female college students' media use and academic outcomes: Results from a longitudinal cohort study. *Emerging Adulthood*, 219-232. doi: 10.1177/2167696813479780.
- WHO. (2020). Coronavirus Disease (COVID-19) Pandemic. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.
- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:278015) .
- Yadigar, H. ve Yadigar, G. C. (2021). İlkokullarda uzaktan eğitime yönelik paydaş görüşleri. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 526-566. doi: 10.54558/jiss.943013.
- Yağcı, M. (2012). Çevrimiçi sınav ortamlarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 331-339. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19817/212002>.
- Yaşar, Ş. ve Gültekin , M. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde araç- gereç kullanımı. Ankara: Pegem Akademi.
- Yenerer, T. (2021). *Uzaktan eğitim uygulamalarının sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:676789) .

- Yerli, M. S. (2018). *Sosyal bilgiler öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasının öğrencilerin akademik başarısına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:508960) .
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). Nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu , H. ve Doğanay, G. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Konya: Palet Yayınları.
- Yılmaz, G. K. ve Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 49(1), 299-322. doi: 10.16949/turcomat.75936.
- Yüksel, E. A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57(1), 291-303. doi: 10.7816/ulakbilge-09-57-11.
- Zahrawati, F. ve Nurhayati, N. (2013). The challenge of online learning in curriculum-2013 during covid-19 pandemicstudy of social science teachers at man 2 parepare. *Sociological Education*, 2(1), 9-14. doi:10.12345/socioedu.v2i1.380.
- Zan, N. (2021). Kimya öğretmenlerinin; Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları hakkında görüşleri. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi*, 6(2), 241-284. doi: 10.37995/jotcsc.991409.
- Zorluoğlu, S., Devecioğlu, G. ve Sayın, İ. (2021). Uzaktan eğitimin öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi: Covid-19 pandemi süreci. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 1007-1025. doi: 10.31592/aeusbed.913291.

EKLER

EK-1.GÖRÜŞME FORMU

Değerli meslektaşlarım, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgını sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerini değerlendirmek üzere yapmakta olduğum yüksek lisans tez çalışması için değerli görüşlerinize başvurmak üzere hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara samimi ve içtenlikle cevap vermenizi arzu ediyorum. Çalışmaya katılım gönüllük esasına dayalıdır. Görüşme sürecinde söyleyeceğiniz her şey gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Görüştüğüm bireylerin isimleri kesinlikle araştırma raporuna yazılmayacaktır.

1.BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz nedir?

☐ Kadın ☐ Erkek

2.Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız?

☐ 1-5 yıl

☐ 6-10 yıl

☐ 11-15 yıl

☐ 16-20 yıl

☐ 21 yıl ve üzeri

3. Öğrenim Durumunuz nedir?

☐ Lisans

☐ Yüksek Lisans

☐ Doktora

4-Mezuniyet yılınız nedir?

(.....)

5-Medeni Haliniz nedir?

☐ Evli ☐ Bekar

6- Çocuk sayısı kaçtır?

☐ Yok

☐ 1

☐ 2

☐ 3 ve üzeri

7-Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu nedir?

- () Kötü
- () Orta
- () İyi
- () Çok iyi

2.BÖLÜM

1-Sosyal Bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimi nasıl değerlendirmektedir?

2- Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimdeki derslerin planlama ve işleyiş ile ilgili görüşleri nelerdir?

3- Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde Sosyal Bilgiler derslerinde ölçme-değerlendirmeyi nasıl yapmaktadır?

4-Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Covid-19 salgın sürecinde öğrencileriyle, velileriyle ve meslektaşlarıyla olan sosyal iletişimi nasıl olmuştur?

5-Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve öğrencilerin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimde teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri nasıldır?

6-Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

7-Sosyal Bilgiler öğretmenleri Covid-19 Salgın süreci bittiğinde Sosyal Bilgiler dersinde uzaktan eğitimin yeri hakkındaki görüşleri nelerdir?

EK-2. ETİK KURUL RAPORU

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.01.2021-E.3589

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-3589
Konu : 30/39 Erhan GÖZÜYUKARI

Sayın Erhan GÖZÜYUKARI

İlgi : Erhan GÖZÜYUKARI 30.12.2020 tarihli ve 0 sayılı yazı

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığının 13.01.2021 tarihli ve 30 sayılı toplantısında alınan "39" nolu karar örneği ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. İsmail HİRA
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BENUBV587 Pin Kodu :36102

Belge Takip Adresi : <http://193.140.253.232/envision/Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BESABV58H>

Adres: Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:

sakaryauniversitesi@hs01.kep.tr

Telefon No:0264 295 50 00 Faks No:0264 295 50 31

e-Posta: ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ: www.sakarya.edu.tr

Bilgi için: Hanife Babacan

Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

KARAR

39. Erhan GÖZÜYUKARI'nın “ Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi ” başlıklı çalışması görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Erhan GÖZÜYUKARI'nın “ Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi ” başlıklı çalışmasının Etik açıdan **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verildi.

EK-3. VALİLİK OLURU

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-74060378-44-20827431
Konu : Araştırma İzni (Erhan GÖZÜYUKARI)

17/02/2021

VALİLİK MAKAMINA

Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi EABD Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Erhan GÖZÜYUKARI'nın "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu anket çalışmasını ilimizde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulamak istediklerini 10.02.2021 tarihli ve 9844 sayıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu anket çalışmasının, ilimizde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanması, yasal gerekliliğin ilgili okul müdürlüklerince yerine getirilmesi kaydıyla müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi hâlinde olurlarınıza arz ederim.

Fazilet DURMUŞ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
17/02/2021

Murat KARASU
Vali Yardımcısı

Ek: Yazı ve ekleri (23 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Resmi Daireler Kampüsü B Blok Adapazarı / SAKARYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (264) 251 36 14

E-Posta : kultur54@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Arzu AKINCI

Unvan : Büro Hizmetleri

İnternet Adresi: Faks: _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7b3f-9bf4-3ec4-a72b-9258 kodu ile teyit edilebilir.